

Dokument Svjetske banke

Izvješće br. 44879-HR

MEĐUNARODNA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ

**STRATEGIJA PARTNERSTVA
S REPUBLIKOM HRVATSKOM**

ZA FISKALNE GODINE 2009. – 2012.

13. kolovoza 2008.

**Odsjek za srednju Europu i baltičke zemlje
Regija Europe i srednje Azije**

Datum posljednje Strategije pomoći: prosinac 2004.

EKVIVALENTI VALUTA

(tečaj na dan 30. lipnja 2008.)

Jedinica valute = hrvatska kuna (HRK)

1 USD = 4.59497 HRK

FISKALNA GODINA

1. siječnja – 31. prosinca

KRATICE I AKRONIMI

A&A	Računovodstvo i revizija	IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj
AAA	Analitičke i savjetodavne usluge	ICMS	Integrirani sustav upravljanja predmetima
BEEPS	Istraživanja o poslovnom okruženju i učinkovitosti poduzeća	ICT	Informacijska i komunikacijska tehnologija
BI	Brodarski institut	IDF	Fond za institucionalni razvoj
CAS	Strategija pomoći	IFC	Međunarodna financijska korporacija
CASCR	Izvešće o završetku Strategije pomoći	IFIs	Međunarodne financijske institucije
CBS	Državni zavod za statistiku	IMF	Međunarodni monetarni fond
CEB	Vijeće Europske razvojne banke	IPA	Instrument za prepristupnu pomoć
CNB	Hrvatska narodna banka (HNB)	JIM	Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju
CODEF	Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije	JPEIR	Analiza javnih izdataka i institucija u pravosuđu
CPAR	Izvešće o javnoj nabavi	JPR	Zajednička ocjena portfelja
CPD	Stručno usavršavanje učitelja i nastavnika	KEC	Projekt zaštite krških ekoloških sustava
CPF	Hrvatski fond za privatizaciju	LSA	Ocjena životnog standarda
CPS	Strategija partnerstva s Hrvatskom	MEPPPC	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog planiranja i graditeljstva
DFID	Odjel za međunarodni razvoj Ujedinjenog Kraljevstva	MIGA	Garancijska agencija za multiratelalne investicije
DPL	Zajam za razvojnu politiku	MTEF	Srednjoročni fiskalni okvir
DSO	Operator distribucijskog sustava	NATO	Sjevernoatlantski savez
EBRD	Europska banka za obnovu i razvoj	NGOs	Nevladine udruge
EC	Europska komisija	NSRD	Nacionalna strategija regionalnog razvoja
ECA	Europa i središnja Azija	PAL	Programski zajam za prilagodbu
ECENA	Pristupna mreža za pridržavanje i provedbu propisa zaštite okoliša	PER	Analiza javnih izdataka
EE	Energetska učinkovitost	PISA	Program međunarodne ocjene učenika
EIB	Europska investicijska banka	PPF	Fond za pripremu projekata
EMS	Hitna medicinska služba	PPIAF	Savjetodavni fond o javno-privatnom partnerstvu na području infrastrukture
ESCO	Energy Services Company – tvrtka za pružanje usluga u energetici	PPP	Javno-privatno partnerstvo
EU	Europska unija	PSIA	Procjena socijalnog učinka i učinka na siromaštvo
FDI	Izravna strana ulaganja	R&D	Istraživanje i razvoj
FSAP	Program ocjene financijskog sektora	RER	Obnovljivi izvori energije
FX	Strana valuta	ROPs	Regionalni operacijski programi
FY	Fiskalna godina	ROSC	Izvešća o pridržavanju standarda i kodeksa
GDP	BDP, bruto domaći proizvod	SAPA	Specijalni pristupni program za poljoprivredu i ruralni razvoj
GEF	Globalni fond za okoliš	RD	razvoj
GPF	Fond partnerstva u upravljanju/Governance Partnership Facility	SDF	Strateški okvir za razvoj 2006.-2013.
HANFA	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga	SEE	Jugoistočna Europa
HBOR	Hrvatska banka za obnovu i razvitak	SIA	Procjena socijalnog učinka
HDZ	Hrvatska demokratska zajednica	SIDA	Švedska međunarodna razvojna agencija
HEP	Hrvatska elektroprivreda	SME	Malo i srednje poduzetništvo
HEP ESCO	Energy Service Company – tvrtka kćer Hrvatske elektroprivrede d.d.	S&T	Znanost i tehnologija
HPB	Hrvatska poštanska banka	TA	Tehnička pomoć
HRK	Hrvatska Kuna	TB	Tuberkuloza
HROTE	Hrvatski operator tržišta energije	TSO	Operator prijenosnog sustava
HSLs	Hrvatska socijalno liberalna stranka	TEU	Kontejnerska jedinica
HSS	Hrvatska seljačka stranka	UNDP	Razvojni program Ujedinjenih naroda
HZ	Hrvatske željeznice	USAID	Agencija SAD-a za međunarodni razvoj
HZZO	Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	VET	Strukovno obrazovanje
		WEF	Svjetski ekonomski forum
		WHO	Svjetska zdravstvena organizacija

Potpredsjednik

Direktor

Voditelj tima

Shigeo Katsu

Orsalia Kalantzopoulos

Andras Horvai

SADRŽAJ

Sažetak

I. Kontekst

- A. Politički i društveni kontekst
- B. Ekonomska kretanja

II. Ključni razvojni izazovi Hrvatske

- A. Održavanje makroekonomske stabilnosti
- B. Jačanje gospodarskog rasta pokretanog privatnim sektorom i ubrzana konvergencija s EU
- C. Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti u socijalnom sektoru
- D. Jačanje održivosti dugoročnog razvoja

III. Partnerstvo Republike Hrvatske i Grupe Svjetske banke

- A. Dosadašnja pomoć Grupe Svjetske banke
- B. Stečena iskustva
- C. Strateški ciljevi novog CPS-a
- D. Opći pristup
- E. Područja angažmana
- F. Partnerstva i sudjelovanje
- G. Financijska potpora Banke i razmatranje kreditne sposobnosti
- H. Rizici

IV. Zaključak

Okviri, prikazi i tablice

- Okvir 1: Nova kretanja glede upravljanja
- Okvir 2: Fiducijarno okruženje i domaći sustavi
- Okvir 3: Ostvareni rezultati
- Okvir 4: Strategija IFC-a u Hrvatskoj

- Prikaz 1: Stopa participacije radne snage
- Prikaz 2: Makroekonomska usporedba
- Prikaz 3: Prikaz vanjske izloženosti Hrvatske
- Prikaz 4: Kratki prikaz poslovnog okružja
- Prikaz 5: Indeks logističke uspješnosti
- Prikaz 6: Udio izdataka koji odlaze na najsiromašniju petinu stanovništva
- Prikaz 7: Stope obuhvata po pojedinim socijalnim programima
- Prikaz 8: Usporedba pokazatelja o okolišu
- Prikaz 9: Bruto i neto inozemni dug

- Tablica 1: Odabrani makroekonomski pokazatelji
- Tablica 2: Izdaci za zdravstvo u Hrvatskoj i članicama EU-a
- Tablica 3: Pregled portfelja za Hrvatsku
- Tablica 4: Indikativni program kreditiranja i program AAA
- Tablica 5: Ključni pokazatelji izloženosti riziku i otplate duga
- Tablica 6: Potrebe i izvori inozemnog financiranja

Prilozi

- Prilog 1: Matrica rezultata
- Prilog 2: Suradnja s Europskom unijom
- Prilog 3: Novi podaci o financijskom sektoru
- Prilog 4: Konzultacije sa zainteresiranim stranama

Prilog 5: Izvješće o dovršetku CAS-a

Prilog 6: Standardni prilozi CPS-a

A2: Hrvatska ukratko

B2: Odabrani pokazatelji uspješnosti i upravljanja portfeljem banke

B3: Sažetak programa IBRD-a

B3: Program investicijskih projekata IFC-a i MIGA-e

B4: Sažetak analitičkih i savjetodavnih usluga banke

B5: Socijalni pokazatelji u Hrvatskoj

B6: Ključni ekonomski pokazatelji

B7: Ključni pokazatelji izloženosti

B8: Portfelj projekata IBRD-a

B8: Postojeći portfelj IFC-a i isplate

Karta (IBRD 3339 4R1)

Strategiju partnerstva pripremio je uži tim koji čine sljedeći djelatnici Grupe Svjetske banke: Ivan Drabek, Vanja Frajtić, Andras Horvai, Sereen Juma, Matija Laco, Sanja Madžarević-Šujster, Gerald Ollivier i Ljiljana Tarade. Uži tim zahvaljuje na doprinosu u pripremi CPS-a sljedećim djelatnicima: Nina Arnhold, Zoran Anušić, Paulo Correa, Vera Dugandžić, Daniel Dulitzky, Stjepan Gabrić, Kari Hurt, Dubravka Jerman, Peter Johansen, Toni Koleva, George Konda, Thomas Laursen, Mario Marchesini, Amitabha Mukherjee, Ivanka Perković, John Pollner, Sudipto Sarkar, Karin Shepardson, Victoria Stanley, Madgalena Šoljakova, Nataša Vetma, Keesook Viehweg, Antonia Viyachka, and Michael Webster. Također, svojim preporukama i savjetima dokumentu su doprinijeli Anthony Gorman (FINCR), Tefik Yaprak i Erika Jorgensen iz OPCS-a, David Moore iz MMF, i Pradeep Mitra iz ureda potpredsjednika za regiju Europe i središnje Azije (ECA). Tim zahvaljuje ministarstvu financija Republike Hrvatske, resornim ministarstvima i Hrvatskoj narodnoj banci na njihovoj bliskoj suradnji i usmjeravanju pri pripremi CPS-a.

Podaci predstavljeni u ovom dokumentu su od 30. lipnja 2008., s iznimkom Izvješća o dovršetku strategije pomoći (Prilog 5), koji datira iz svibnja 2008.

Sažetak

1. **Posebno važan prioritet za Hrvatsku ulazak je u EU s konkurentnim i rastućim gospodarstvom i institucionalnim sposobnostima potrebnim za ispunjavanje uvjeta za članstvo.** To podrazumijeva smanjenje izloženosti Hrvatske vanjskim poremećajima, dovršetak njezine tranzicije prema tržišnom gospodarstvu, promicanje veće konkurentnosti, te postizanje konvergencije u razini dohotka kakva postoji unutar EU. Ti su prioriteti zajednički cijeloj političkoj sceni i društvu, iako s različitim naglascima, i osnova su Bančine pomoći Hrvatskoj.

2. **U posljednjih nekoliko godina Hrvatska je ostvarila dobre ekonomske rezultate.** U razdoblju od 2004. do 2007. godine gospodarski rast iznosio je blizu 5 posto, a inflacija je ostala na niskoj razini – oko 3 posto. Ove će godine gospodarski rast vjerojatno imati nešto nižu stopu, a stopa inflacije bit će viša uglavnom zbog značajnog porasta cijena hrane i nafte u svijetu. Iako je uspjehu proteklih godina najviše pridonijelo razborito makroekonomsko upravljanje, provedba strukturnih reformi bila je neujednačena.

3. **Vlada, pod vodstvom Hrvatske demokratske zajednice premijera Ive Sanadera, krajem prošle godine dobila je drugi mandat.** To pruža mogućnost konsolidiranja i ubrzanja gospodarskih reformi, te dovršenja širokih pravnih i institucionalnih promjena koje su potrebne za pristupanje zemlje Europskoj uniji.

4. **Cilj ove Strategije partnerstva s Hrvatskom (CPS), koja se proteže na fiskalne godine 2009.-2012., je osigurati potporu za završetak procesa pristupanja Hrvatske Europskoj uniji, ubranu konvergenciju s razinom dohotka sadašnjih država članica Europske unije na fiskalno, socijalno i ekološki održiv način, te osigurati pristojan standard života za hrvatske građane.** Taj sveobuhvatni cilj u potpunosti je u skladu s prioritetima Vlade iskazanim u različitim Vladinim programima. Kako bi se osigurala podrška za ostvarenje toga cilja, program Grupe Svjetske banke bit će usmjeren na davanje doprinosa na četiri područja:

- (i) održavanje makroekonomske stabilnosti;
- (ii) jačanje rasta predvođenog privatnim sektorom i ubrzanje konvergencije s Europskom unijom;
- (iii) povećanje kvalitete i učinkovitosti u socijalnom sektoru, i
- (iv) povećanje održivosti dugoročnog razvoja.

5. **Program pristupanja Europskoj uniji i dalje će biti prioritetna tema u izradi i provedbi programa Grupe Svjetske banke.** U odabiru i osmišljavanju aktivnosti najveća će se pozornost usmjeriti na to kako predloženi projekt podržava program Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji. U slučaju socijalnih sektora gdje ne postoji pravna stečevina Europske unije, pozornost će se posvetiti i tome kako projekti upotpunjuju napore vezane za pristupanje Europskoj uniji. Ta će se ocjena izvršiti zajedno s državnim tijelima i u bliskoj suradnji s Europskom komisijom. Visoki će prioritet imati one komponente projekta koje povećavaju kapacitet Hrvatske za apsorpciju sredstava Europske unije, osobito nakon pristupanja.

6. **CPS predviđa indikativni paket kreditiranja u osnovnom scenariju u iznosu od oko 1,0 do 1,4 milijardi USD tijekom razdoblja od četiri godine.** Program kreditiranja osnovnog scenarija uključio bi samo aktivnosti koje se ne temelje na sektorskim politikama. Taj bi program mogao biti dopunjen nizom razvojnih programskih zajmova (DPL) u jednoj tranši, posebno kao potpora reformama u javnom sektoru i za poboljšanje konkurentnosti Hrvatske, ovisno o mogućnostima i osiguranju opredijeljenosti Vlade. Uz DPL-ove, u okviru visokog scenarija, kreditiranje bi tijekom razdoblja CPS-a moglo doseći iznos od 1,4 do 1,8 milijardi USD. Uobičajeni zajmovi IBRD-a vrlo će vjerojatno biti dopunjeni drugim instrumentima IBRD-a, kao što su osiguranje od rizika u slučaju prirodnih nepogoda i katastrofa, mogućnost odgođene isplate sredstava kao instrument za upravljanje rizicima od katastrofa, regionalno i lokalno kreditiranje i proizvodi za upravljanje dugom. Program

kreditiranja će se temeljiti na analitičkim aktivnostima i biti upotpunjen njima, osobito na području reforme javnih rashoda, upravljanja, ulagačkog okruženja i klimatskih promjena. Banka će s vremenom istražiti i mogućnost aranžmana koji se temelje na plaćanju za usluge (fee-for-services) radi potpore širem programu ekonomskih aktivnosti.

7. Izrada i provedba programa bit će fleksibilna i u skladu s potrebama. Kako je predviđeno u okviru Programa Grupe Svjetske banke za zemlje srednjeg dohotka, CPS predstavlja široki okvir kroz koji Grupa Svjetske banke može osigurati fleksibilan i pravodoban odgovor na novonastale prioritete. Program se definira za prve dvije godine razdoblja CPS-a, te će se prilagoditi, u vrijeme pripreme Izvješća o napretku CPS-a, kako bi mogao odgovoriti na nove potrebe Hrvatske.

8. Predviđa se bliska suradnja s IFC-om. Banka i IFC surađivat će na području potpore ulaganjima privatnog sektora i javno-privatnog partnerstva, posebno u pogledu infrastrukture. Usmjerenost IFC-a na post-privatizacijsko restrukturiranje u prioritetnim sektorima kao što su informatizacijska i komunikacijska tehnologija, građevinski materijal i agrobiznis dopunit će nastojanja Banke za osiguranjem potpore privatizaciji poduzeća u okviru programa PAL. Ulaganja IFC-a koja pomažu domaćim kompanijama povećati konkurentnost i učinkovitost te podupiru snažne i rastuće lokalne kompanije u naporima da prošire proizvode s višom dodanom vrijednošću i/ili ulažu u susjednim zemljama, doprinijet će postizanju konkurentnosti, što zajedno podupiru Banka i IFC. I konačno, potpora IFC-a lokalnim kompanijama u unaprjeđenju korporativnog upravljanja, ekoloških i socijalnih standarda doprinijet će širem nastojanju Banke i IFC-a u potpori Hrvatskoj u njenim pripremama za pridruživanje EU.

9. Tri su osnovna izvora rizika za uspjeh planiranog programa: vanjska ranjivost Hrvatske, neujednačeni rezultati reforme i nedostaci kapaciteta provedbe. S omjerom inozemnog duga/BDP-a od 95,7 posto izraženo u USD (tj. 89.1 posto BDP-a u EUR¹) i deficitom tekućeg računa platne bilance od 8,6 posto krajem 2007. godine, Hrvatska ostaje izložena nepovoljnom vanjskom razvoju događaja. Neovisno o gore navedenom, zemlja je razmjerno dobro izdržala financijske turbulencije, koje su uslijedile nakon sloma tržišta drugorazrednih hipotekarnih kredita u SAD-u. To upućuje na to da su se hrvatske gospodarske osnove s vremenom poboljšale, da proces njenog pristupanja Europskoj uniji strani financijeri vide kao solidno uporište i da su makroekonomske politike i dalje uglavnom u skladu s planiranim. Unatoč tome, rezultati reforme vjerojatno će i dalje biti neujednačeni. To je dijelom posljedica toga što je provedba nekih reformi, poput restrukturiranja željeznice i brodogradilišta, politički zahtjevna, a dijelom i toga što su neke druge reforme, poput reforme pravosuđa i javne uprave, složene i dugotrajne. I konačno, neujednačeni su i administrativni kapaciteti za izradu i provedbu politika i projekata.

10. Hrvatska očekuje da će u predstojećem razdoblju dovršiti pregovore za pristupanje Europskoj uniji i postati spremna za punopravno članstvo. Banka je stekla bogato iskustvo u pružanju potpore zemljama kandidatkinjama u njihovoj zadnjoj fazi pripreme za članstvo u EU i to se iskustvo u Hrvatskoj uvelike cijeni. Banka je spremna pratiti Hrvatsku na njezinome putu prema ostvarenju društveno i ekološki održivog i konkurentnijeg gospodarstva u cijelosti integriranog u EU.

11. Zatražene su smjernice Izvršnih Direktora posebice o sljedećim pitanjima:

- (i) Odražava li strategija partnerstva prikladno razvojne ciljeve Hrvatske uzimajući u obzir proces pridruživanja Hrvatske u EU?
- (ii) Jesu li prioriteti obveza, planirani instrumenti i fleksibilnost koncepta strategije partnerstva odgovarajući opisanim izazovima?
- (iii) Jesu li rizici uspjeha programa prikladno uočeni?

¹ Dva omjera se razlikuju zbog toga što se tečaj na kraju razdoblja koristi za konverziju duga, dok se za konverziju BDP-a koristi prosječan tečaj, prema primjeni hrvatskih vlasti.

I. Kontekst

A. Politički i društveni kontekst

1. **Hrvatski je sabor u siječnju 2008. godine potvrdio novu koalicijsku vladu pod vodstvom Hrvatske demokratske zajednice (HDZ).** Temelj koalicije je savez s Hrvatskom seljačkom strankom (HSS) i Hrvatskom socijalno-liberalnom strankom (HSLŠ). Strategija nove vlade, opisana u Programu Vlade Republike Hrvatske za mandat 2008.-2011., naglašava poduzimanje strukturnih reformi koje bi vodile održivom i regionalno uravnoteženom rastu. Ciljevi Programa su ostvariti i održati makroekonomsku stabilnost s realnim rastom od 7 posto, smanjiti nezaposlenost na 7 posto i uravnotežiti državni proračun do 2010. Kako bi ostvarila te ciljeve, Vlada planira: (i) dovršiti reformu pravosuđa i javne uprave, (ii) dovršiti proces privatizacije i ozbiljno se pozabaviti problemom korupcije, (iii) intenzivirati razvoj malih i srednjih poduzeća i povećati konkurentnost u poljoprivredi nastojeći ostvariti uravnoteženi razvoj svih krajeva Hrvatske, (iv) poticati sektor turizma uz daljnji razvoj infrastrukture, te (v) promicati društvo utemeljeno na znanju.

2. **Nakon što je u lipnju 2004. godine Hrvatska dobila status kandidata, službeni pregovori o članstvu u EU pokrenuti su u listopadu 2005. godine.** Hrvatska je do danas s Europskom komisijom (EK) otvorila pregovore u 20 od 33 poglavlja pravne stečevine EU-a, a privremeno je zatvorila dva – o obrazovanju i kulturi te o znanosti i istraživanju. U Izvješću o napretku za 2007. godinu, EU je naznačila da će Vlada morati uložiti znatne napore u reformu pravosuđa i reformu javne uprave, politiku zaštite tržišnog natjecanja i politiku suzbijanja korupcije, kao i u okoliš i poljoprivredu. EK je početkom ove godine naglasila dobar položaj Hrvatske glede zaključenja pristupnih pregovora do studenog 2009. godine. I pripreme za ulazak u NATO su na dobrom putu; na sastanku na vrhu koji je u travnju 2008. održan u Bukureštu Hrvatska je dobila pozivnicu za članstvo u NATO-u.²

3. **Analiza siromaštva iz 2006. godine³ pokazala je kako je siromaštvo u Hrvatskoj razmjerno nisko i plitko, ali i ustrajno od kasnih devedesetih.** Četiri posto stanovništva živi s manje od 4,30 USD na dan⁴, a 11 posto živi s 10 USD⁵ ili manje na dan, što predstavlja granicu apsolutnog siromaštva u Hrvatskoj. Oko jedan posto stanovništva suočeno je s teškom neimaštinom.⁶ S obzirom na razmjerno nisku razinu siromaštva, ciljani transferi u iznosu od oko 0,7 posto BDP-a eliminirali bi apsolutno siromaštvo u Hrvatskoj. Nejednakost prihoda mjerena Ginijevim koeficijentom je 2004. godine iznosila 0,25, što je na razini prosjeka naprednih tranzicijskih zemalja.

² 9. srpnja 2008. godine potpisan je Protokol o pristupanju RH NATO-u.

³ Analiza je obavljena u sklopu Studije o životnom standardu i regionalnom razvoju u Hrvatskoj (LSA) Izvješće Svjetske banke br. 37992-HR (7. veljače 2007.), a temeljila se na anketama o potrošnji kućanstava u razdoblju 2002.-2004.

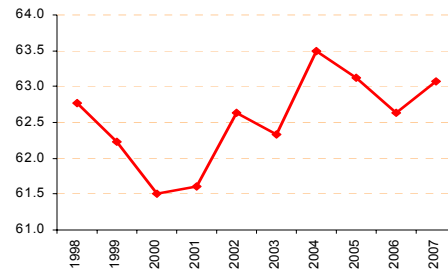
⁴ Granica siromaštva u Regiji Europe i središnje Azije (ECA) prema paritetu kupovne moći.

⁵ Prema paritetu kupovne moći.

⁶ 1 USD na dan prema paritetu kupovne moći.

4. **Stopa nezaposlenosti smanjena je na jednu od najnižih stopa u povijesti, a zaposlenost je porasla na 57 posto⁷ u 2007. godini. Međutim, stopa zaposlenosti u Hrvatskoj ostaje ispod razine europskih gospodarstava i dosta ispod lisabonskog cilja od 70 posto.** Podaci o zaposlenosti ukazuju na razmjerno nisku stopu participacije stanovništva radne dobi (63,1 posto) i razmjerno visoku stopu nezaposlenosti (9,6 posto). Nadalje, visoka je učestalost dugotrajne nezaposlenosti. Naime, oko 60 posto nezaposlenih u Hrvatskoj bez posla je dulje od godine dana, što slabi njihove izgleda za povratak na tržište rada i dovodi do socijalne isključenosti.

Prikaz 1: Stopa participacije radne snage (dob 15 - 64)

Izvor: DZS

5. **Iako su regionalne neujednačenosti u uvjetima života na razini zemalja EU-a, one su ipak značajne.** Neujednačenost životnoga standarda u različitim regijama posljedica je Domovinskoga rata, u kombinaciji s reljefnim raznolikostima i razlikama u stupnju obrazovanja i ljudskom kapitalu. Na primjer, BDP po stanovniku u Zagrebu je 3,4 puta viši nego u Brodsko-posavskoj županiji. Osim Zagreba, samo još dvije županije, Istarska i Primorsko-goranska županija, imaju BDP po stanovniku iznad prosjeka zemlje. Najniži BDP po stanovniku – 46,2 posto ispod prosjeka – ima Brodsko-posavska županija.

B. Ekonomska kretanja

6. **Hrvatska je u posljednjih nekoliko godina ostvarila snažan rast (blizu 5 posto) uz nisku inflaciju (u prosjeku ispod 3 posto), ponajviše zbog uspješne gospodarske preobrazbe i početka pregovora o pristupanju Europskoj uniji.** Rast realnog BDP-a u razdoblju 2004.-2006. u prosjeku je iznosio 4,5 posto, a 2007. godine dosegao je 5,6 posto. Rast se ponajprije temeljio na porastu investicija u fiksni kapital i osobne potrošnje. Rastu osobne potrošnje najviše su pridonijeli povećani državni transferi kućanstvima i povrat duga umirovljenicima, ali i viša zaposlenost i snažan rast kredita. Promatrano s proizvodne strane, najznačajniji doprinos rastu BDP-a došao je od industrije, trgovine i financijskog posredovanja. Analiza gospodarskog rasta za razdoblje od 2002. do 2006. godine ukazuje kako je glavni doprinos rastu (50 posto) proizašao iz akumulacije kapitala, s manjim doprinosom rasta produktivnosti u posljednjim godinama (30 posto), i još manjim doprinosom rada (budući da su visoke stope nezaposlenosti i relativno niske stope aktivnosti dovele do niskih stopa zaposlenosti). Temeljem procjene proizvodne funkcije potencijalni gospodarski rast Hrvatske iznosi oko 5 posto. Inflacija je bila niska, čemu su pridonijeli naponi središnje banke za održavanje stabilnog tečaja i Vladine mjere fiskalne konsolidacije. Međutim, ponovno se javljaju inflatorna kretanja zbog znatnog porasta globalnih cijena hrane i nafte, unatoč ponešto slabijem pritisku na strani potražnje.

7. **U posljednjih nekoliko godina razvidna je fiskalna konsolidacija u cilju zaustavljanja brzog rasta javnog duga** i stvaranja prostora za veću konkurentnost potencijalnim smanjenjem visoke razine poreznog opterećenja⁸. Fiskalni manjak smanjen je s 4,8 posto BDP-a u 2004. na 2,3 posto u 2007. godini. Prema proračunu za 2008., donesenom u ožujku 2008., deficit je bio na gotovo istoj razini kao i u 2007. Udio duga opće države u BDP-u blago je porastao sa 43,2 posto u 2004. na 43,8 posto u 2005., te se smanjio na 38

⁷ Udio zaposlenih u stanovništvu radne dobi od 15 do 64 godine.

⁸ Prosječno porezno opterećenje novih članica EU (EU10) je 2006. godine bilo oko 34 posto BDP-a, a u Hrvatskoj 40 posto, što je na razini EU 27.

postu u 2007. godini⁹. Potrebna je daljnja fiskalna konsolidacija, s obzirom na visoke javne rashode mjereno međunarodnim standardima¹⁰ — 2007. godine iznosili su 49,3 posto BDP-a. Visoki stupanj eurizacije gospodarstva predstavlja rizik za makroekonomsku stabilnost i Vladi ostavlja malo manevarskog prostora u slučaju šokova. Stoga će razborita fiskalna politika biti od presudne važnosti za smanjenje izloženosti vanjskim poremećajima i održavanje makroekonomske stabilnosti Hrvatske u srednjoročnom razdoblju. Nadalje, uravnotežen proračun do 2010. godine, kao važan vladin cilj, zahtijeva snažnu fiskalnu konsolidaciju na strani proračunskih rashoda.

8. **Restriktivnija monetarna politika pridonijela je stabilizaciji rasta domaćih plasmana, potaknutog pojačanim aktivnostima poduzeća i prelaskom države na zaduživanje na domaćem tržištu.** Osim zadržavanja stabilnosti cijena i stabiliziranja tečaja, tijekom 2007., Hrvatska narodna banka (HNB) usredotočila se na mjere ograničavanja rasta inozemnog duga i smanjenje rasta bankarskih kredita, s namjerom da zaustavi povećanje vanjske ranjivosti. U 2007. godini, HNB je nastavila primjenjivati instrumente granične i posebne obvezne pričuve. Također je uvela administrativne i prudencijalne mjere za kontrolu rasta i kvalitete domaćih plasmana banaka, a početkom 2007. uvela je ograničenje rasta plasmana (u obliku obveznog upisa blagajničkih zapisa HNB-a na rast plasmana banaka u iznosu od preko 12 posto godišnje). Taj je režim dodatno postrožen na 3 posto u drugoj polovici 2007., jer je plasman kredita porastao za 9 posto u prvoj polovici 2007. godine. Središnja banka je nastavila s restriktivnom monetarnom politikom u 2008. godini, a najvjerojatnije će tako biti i u 2009.

9. **Monetarna kretanja u skladu su s ciljem središnje banke koji se odnosi na ograničavanje rasta plasmana i s tim povezanim porastom zaduženosti.** Unatoč snažnim kreditnim aktivnostima poslovnih banaka, došlo je do usporavanja rasta bankovnih plasmana nebankarskom sektoru s 22,9 posto u 2006. na 15,0 posto u 2007. Krediti stanovništvu porasli su za 18 posto, a pojavili su se znakovi opadanja kredita pravnim osobama, osobito malim i srednjim poduzećima, budući da su se velika poduzeća počela sve više izravno zaduživati u inozemstvu. Euriziranost gospodarstva ostavlja ograničene mogućnosti kamatne politike i dovodi do velikih očekivanja glede stabilnog tečaja. Na devizne depozite otpada dvije trećine ukupnih depozita, što je gotovo jednako udjelu plasmana u stranoj valuti i plasmana s valutnom klauzulom u ukupnim plasmanima, te oko 90 posto inozemne aktive bankarskog sustava. Veliki, ali ipak smanjeni, udio plasmana s deviznom klauzulom odobrenih neosiguranim zajmoprimcima (pad s 77 posto ukupnih zajmova u 2004. na oko 61 posto u 2007.) izlaže banke neizravnom valutnom riziku. Međutim, računovodstveni i prudencijalni standardi, zajedno sa solidnim upravljanjem rizicima i nadzorom banaka, ojačali su povjerenje u bankarski sustav i, kako se čini, spriječili prijetnje u obliku neposredne vanjske ranjivosti ili nagle promjene smjera priljeva kapitala.

10. **Deficit tekućeg računa platne bilance nastavio je rasti,** najviše zbog rasta cijena nafte i sirovina, kao i uvoza robe potaknutog rastom kredita. Uštede javnog sektora su se poboljšale, ali privatne inozemne obveze brzo su rasle. Nakon razine od 8,6 posto dostignute u 2007. godini, očekuje se da će udio deficita tekućeg računa u BDP-u dostići 8,8 posto BDP-a u 2008. godini, no nadalje će se smanjiti zbog usporavanja domaće potražnje i mjera usmjerenih na izbjegavanje prekomjernog pregrijavanja i povećanje vanjskih neravnoteža. Na strani financiranja, udio priljeva koji ne stvaraju dug¹¹ porastao je s 5 posto BDP-a u 2006. na 5,3 posto u 2007. godini, što ponajprije odražava porast vlasničkog kapitala. Kako se monetarna politika uglavnom koncentrira na financijsku i cjenovnu stabilnost, napori da se riješe vanjski rizici u velikoj će mjeri ovisiti o fiskalnoj politici.

⁹ Odnos javnog duga u BDP-u koji uključuje sva jamstva i dug HBOR-a neznatno je porastao s 51,7 posto u 2004. godini na 52,3 posto u 2005. godini i potom je smanjen na 47,8 posto u 2007. godini.

¹⁰ Prosječna državna potrošnja u novim članicama EU (EU10) 2006. godine iznosila je oko 39,8 posto BDP-a. No u usporedbi sa zemljama EU, treba napomenuti da izračun hrvatskog BDP-a još nije u potpunosti uključio neslužbenu ekonomiju.

¹¹ Izravna strana ulaganja umanjena za direktna ulaganja povezanih poduzeća (intercompany lending) te uvećana za portfeljna ulaganja.

11. **Iako je Hrvatska za sada osjetila samo ograničene učinke svjetskih financijskih poremećaja,¹² usporedivo veliki inozemni dug ostaje izvor potencijalne ranjivosti jer pojačava brzinu i razmjere prelijevanja negativnih vanjskih financijskih šokova.** Inozemni dug izražen u USD porastao je s 89,8 posto BDP-a u 2006. na 95,7 posto do kraja 2007., s time da se od 2001. više nego udvostručio. Inozemni dug izražen u eurima povećao se s 85,5 posto BDP-a u 2006. na 89,1 posto u 2007., zbog deprecijacije američkoga dolara¹³. Inozemni dug države je na kraju 2007. iznosio 19,2 posto BDP-a, dok su banke i ostali sektori zabilježili dug u iznosu od 25,5 odnosno 51,0 posto BDP-a. Dug države je u opadanju kao posljedica mjera fiskalne konsolidacije i odluke o financiranju na domaćem tržištu kapitala, što je nastavljeno i u 2008. godini. Kratkoročni inozemni dug je i dalje na niskih 13,2 posto ukupnog inozemnog duga te iznosi oko 50 posto deviznih pričuva. Situacija s međunarodnim pričuvama je dobra (dostatne su za oko šest mjeseci uvoza), ponajviše zbog snažnog priljeva izravnih stranih ulaganja u zadnje dvije godine (preko 8 posto BDP-a godišnje), što je i više nego dovoljno da pokrije deficit tekućeg računa platne bilance.

12. **Positivna kretanja u realnom sektoru najvjerojatnije će se nastaviti i tijekom razdoblja Strategije partnerstva s Hrvatskom, s očekivanim gospodarskim rastom od u prosjeku oko pet posto u srednjoročnom razdoblju.** Projekcije rasta u razdoblju 2008.-2012., kako je opisano u odjeljku *III G*, temelje se na (i) pretpostavci o pridruživanju Hrvatske EU do 2011. godine; (ii) poboljšanoj makroekonomskoj stabilnosti, što bi stimuliralo privatna ulaganja, osobito *greenfield* ulaganja; (iii) povećanju izvoza; i (iv) smanjenju javnog sektora što će stvoriti nove mogućnosti za rast privatnog sektora u skladu s planovima naznačenima u Programu Vlade Republike Hrvatske za mandat 2008.-2011.

¹² Spreadovi na državne obveznice porasli su za 150 baznih bodova, a cijene dionica su u I. tromjesečju 2008. pale za oko 30 posto.

¹³ Došlo je do promjene inozemnog duga izraženog u BDP-u u 2007. na više za 1,4 postotna boda (ili 1,3 postotna boda u eurima) zbog promjene sustava izvješćivanja o inozemnom dugu u skladu sa zahtjevima EU-a.

Tablica 1. Hrvatska: Odabrani makroekonomski pokazatelji, 2004.-2008.

	<i>Ostvarenje</i>		<i>Preliminarno</i>	<i>Projekcija *</i>	
	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
Nominalni BDP (u milijunima kuna)	214,983	231,349	250,590	275,078	303,800
BDP po stanovniku (u USD)	8,030	8,754	9,666	11,549	13,964
Atlas BNP po stanovniku, USD	7,030	8,370	9,310	10,380	12,000
BDP per capita (PPS, EU27=100) ^{1/}	49.3	50.4	52.1	55.9	56.6
	(postotna promjena)				
Realni rast BDP-a	4.3	4.3	4.8	5.6	4.5
Domaća potrošnja	3.8	3.7	5.2	5.6	4.7
Državna potrošnja	-0.3	0.8	2.2	3.4	2.6
Osobna potrošnja	4.8	3.4	3.5	6.2	3.7
Bruto investicije	4.8	6.3	10.5	6.0	7.8
Neto izvoz	0.7	-0.4	8.8	6.3	6.3
Izvoz	5.7	4.6	6.9	5.7	4.8
Uvoz	4.6	3.5	7.3	5.8	5.1
Indeks potrošačkih cijena	2.1	3.3	3.2	2.9	6.2
Indeks industrijske proizvodnje	3.7	5.1	4.5	5.6	4.6
Indeks produktivnosti rada u industriji	5.7	3.6	5.6	5.2	5.4
Prosječne realne bruto plaće, CPI 1995=100	4.2	1.1	2.9	3.3	3.4
Stopa nezaposlenosti, LFS	13.8	12.7	11.2	9.6	9.0
	(u postotku BDP-a)				
Tekući račun platne bilance	-5.3	-6.6	-7.6	-8.6	-8.8
Bruto inozemni dug	87.6	78.4	89.8	95.7	95.8
(u postotku izvoza robe i usluga)	177.5	161.4	179.7	194.9	211.1
Kratkoročni inozemni dug (u postotku pričuva)	40.9	45.7	49.3	47.5	56.1
Amortizacija s dospijecem unutar godine (u postotku pričuva)	40.2	50.3	62.5	53.1	50.6
Neto izravna strana ulaganja	2.1	4.0	7.5	9.1	4.9
Bruto međunarodne pričuve (u milijunima USD)	8,759	8,801	11,489	13,675	14,027
(u mjesecima uvoza)	5.2	4.9	5.6	5.6	5.0
Tečaj HRK/USD, prosječni	6.0	5.9	5.8	5.4	4.9
Tečaj HRK/EUR, prosječni	7.5	7.4	7.3	7.3	7.4
	(u postotku BDP-a)				
Saldo opće države ^{2/}	-4.9	-4.1	-3.1	-2.3	-2.3
Javni dug ^{3/}	51.7	52.3	49.7	47.8	44.0
	(postotna promjena)				
Ukupna likvidna sredstva (M4)	8.6	10.5	18.0	18.3	11.6
Plasmani nebankarskom sektoru	14.0	17.2	22.9	15.0	12.2
Depoziti banaka	10.9	9.9	15.6	17.9	18.0

* Projekcije Svjetske banke

1/ EUROSTAT, lipanj 2008

2/ Saldo opće države, GFS 1986.

3/ Dug opće države s uključenim jamstvima

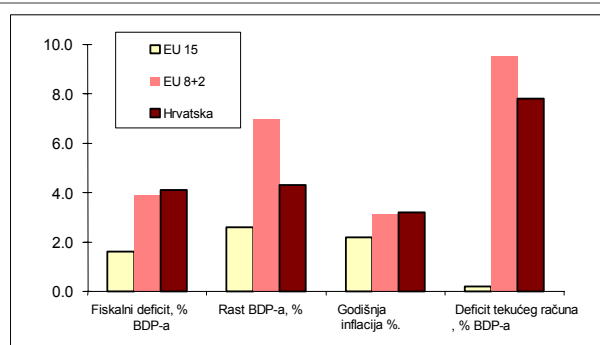
Izvori: DZS, Ministarstvo financija, HNB i izračuni zaposlenika Svjetske banke.

II. Ključni razvojni izazovi Hrvatske

A. Održavanje makroekonomske stabilnosti

13. **Veliki javni sektor predstavlja jedan od glavnih izazova Hrvatske u održavanju rasta.** Na javne rashode otpada skoro polovica BDP-a, što je nekih devet posto iznad prosjeka zemalja skupine EU10, a to sužava fiskalni prostor za financiranje zahtjeva koji proistječu iz

Prikaz 2: Makroekonomska usporedba, 2006.

Izvori: EUROSTAT, HNB, MF

postotnih bodova više nego u skupini EU10. Budući da proces europskih integracija, što je ključni cilj Vlade, sa sobom nosi troškove prilagodbe, tim je važnije ubrzati zamah fiskalne reforme.

14. **Razborita fiskalna politika mogla bi olakšati veliki deficit tekućeg računa platne bilance i vanjski dug RH.** Vlada je već poduzela korake za rješavanje rizika i to smanjivanjem deficita. Međutim, dugoročno gledano, ono što će biti od presudne važnosti za smanjenje ranjivosti Hrvatske su fiskalne reforme usmjerene na smanjenje javne potrošnje. Bolja učinkovitost upravljanja javnim izdacima, posebice prelazak sa izrade proračuna usmjeren na *inpute* na proračun usmjeren na rezultate, pospješila bi proces fiskalne konsolidacije.

15. **Racionalizacija javnih rashoda zahtijevat će ozbiljne napore usmjerene prema reformi zdravstva, socijalne skrbi i politike državnih potpora.** Zdravstveni rezultati u Hrvatskoj bolji su nego u mnogim zemalja sa sličnom razinom dohotka, no ti su rezultati postignuti uz visoke troškove. Ono što se danas događa je to da gomilani deficiti utječu na održivost sustava. Ukupna dugovanja bolnica i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) rastu od 2004. godine i do kraja 2006. premašila su vrijednost od 1 posto BDP-a. Značajna prava i oslobođenja od participacije uvedena u ranijm godinama rasta politički je bilo teško ukinuti. Glavni srednjoročni izazov bit će zadržati i poboljšati zdravstvene rezultate uz istodobno postizanje stabilne razine javne potrošnje unutar razumnog okvira fiskalne politike. Sa sličnim se pitanjima suočava i sustav socijalnih naknada koji nudi preko stotinu programa, a opterećen je slabom ciljanosću, složenom i skupom administracijom i destimuliranjem sudjelovanja na tržištu rada – što je sve pridonijelo siromaštvu i nejednakosti u zemlji. U situaciji u kojoj je stanovništvo sve starije, a financijska sredstva ograničena, reforma socijalnog sustava postala je neizbježna. Restrukturiranje željeznice i brodogradilišta također mora biti izvedeno dubinskim snimanjem, ne samo radi promicanja fiskalne stabilnosti, već i radi poštivanja pravila o državnim potporama i izbjegavanja naglih šokova prilagodbe u budućnosti.

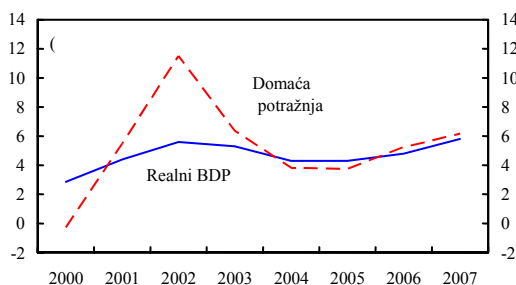
¹⁴ Treba napomenuti da Hrvatska u službenom izračunu BDP-a nije u potpunosti uključila neslužbenu ekonomiju, za razliku od svih zemalja članica EU. Pod pretpostavkom o rastu BDP-a za oko 15 posto, razina opće javne potrošnje će još uvijek biti iznad razina EU10 za 3 postotna boda BDP-a, ali ispod razine EU 15.

16. **Budući da je hrvatsko gospodarstvo u visokoj mjeri eurizirano, financijski sektor je i dalje ranjiv na kamatni i valutni rizik.** Izloženost kamatnim ili tečajnim fluktuacijama mogla bi poskupiti domaće kredite i time privatnim dužnicima otežati otplatu duga. Kako su zajmovi tvrtkama i stanovništvu denominirani u stranoj valuti ili indeksirani uz stranu valutu te najvećim dijelom nezaštićeni od rizika, valutno inducirani kreditni rizik izlaže hrvatski bankarski sustav vanjskim financijskim šokovima. Hrvatska narodna banka poduzela je nekoliko mjera za kontrolu rizika time što je odvrćala banke od zaduživanja u inozemstvu, nadzirala deviznu izloženost klijenata banaka i jačala nadzor nad bankama. No, potrebni su daljnji naponi za jačanje nadzora nad cjelokupnim financijskim sektorom i uređivanje odnosa stranih i domaćih nadzornih tijela u bankarstvu. Strukturne reforme koje se provode uz potporu programa PAL mogu dodatno ublažiti izloženost takvim rizicima pomažući dubljoj fiskalnoj konsolidaciji u cilju (i) smanjenja tereta javnog i inozemnog duga, i (ii) smanjenja javnog sektora kako bi se olakšale aktivnosti privatnog sektora i privuklo više ulaganja koja manje ovise o priljevima koji stvaraju dug.

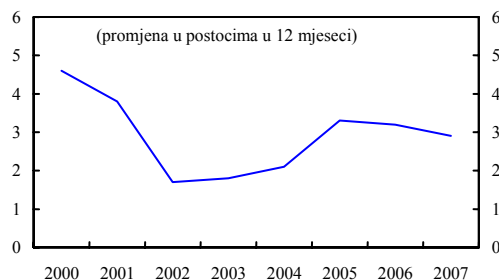
17. **Kako je makroekonomska održivost potrebna za rast, brži rast koji vodi budućim većim proračunskim prihodima istodobno je potreban za makroekonomsku održivost. Stoga je jačanje mikroekonomskih temelja rasta od izuzetne važnosti.** Postoje "izvori" za dodatni rast koje su Hrvatskoj na raspolaganju, poput: (i) povećanja participacije radne snage uklanjanjem prepreka za povratak na tržište rada i prilagođavanjem radne snage poslovnom ciklusu; kontroliranjem troškova rada i rješavanjem nedostatka stručne radne snage putem strukovnog obrazovanja te cjeloživotnim učenjem; (ii) jačanjem produktivnosti nastavkom restrukturiranja poduzeća, daljnjim reformama u reguliranju tržišta proizvoda, poboljšanjem korporativnog upravljanja, pojednostavljenjem postupaka stečaja, i smanjenjem administrativnih prepreka u poslovanju; (iii) proširenjem trgovinskih veza putem promicanja inozemnih izravnih ulaganja usmjerenih na izvoz i razvijanjem ponude izvoznih proizvoda, uključujući usluge povezane s trgovinom (standardi i kvaliteta, poznavanje inozemnih tržišta) i smanjenje troškova logistike; te (iv) poticanjem tehnološkog napretka većim ulaganjem privatnog sektora u razvoj i istraživanje, poboljšavanjem uvjeta suradnje između sveučilišta i industrije te omogućujući osnivanje tvrtki zasnovanih na primijenjenim istraživanjima, kako je opisano u sljedećem dijelu dokumenta.

Prikaz 3: Razvoj vanjske izloženosti Hrvatske, 2000.-2007.

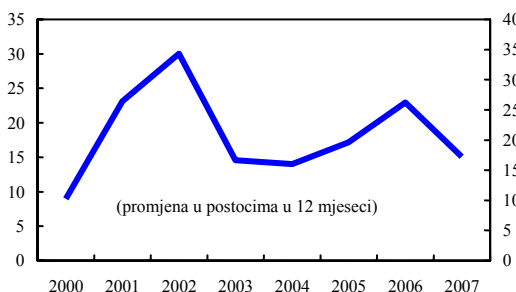
Rast realnog BDP-a bio je snažan ...

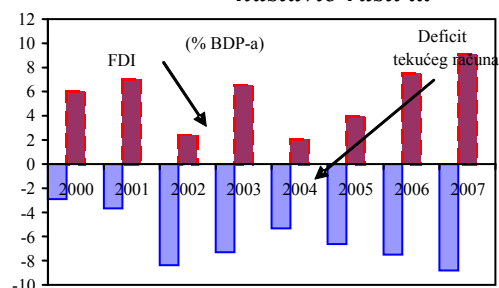
... a inflacija umjerena.

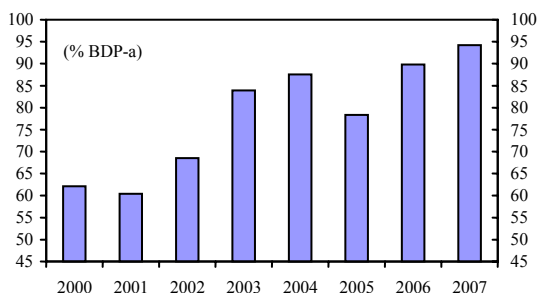
Ubrzao se rast kredita, financiran velikim dijelom stranim zaduživanjem ...

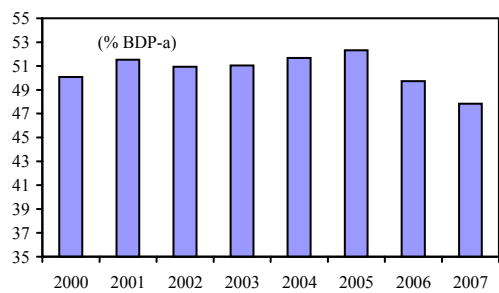
...dok je deficit tekućeg računa nastavio rasti ...

... a inozemni dug postao još veći.

Javni dug opada.

Izvori: DZS, Ministarstvo financija, Hrvatska narodna banka i procjene osoblja Svjetske banke.

B. Jačanje gospodarskog rasta pokretanog privatnim sektorom i ubrzana konvergencija s EU

18. U razdoblju 2003.-2007. udio privatnog sektora u BDP-u u Hrvatskoj porastao je sa 60 na 70 posto, ali je i dalje puno niži nego u zemljama skupine EU10. Slabosti u funkcioniranju pravosuđa, birokracija, nedovršena privatizacija i meka proračunska ograničenja ograničila su restrukturiranje poduzeća i stvaranje novih tvrtki te ograničila gospodarski rast. U cilju ubrzanja rasta i što bržeg postizanja razine dohotka po stanovniku kao u zemljama EU27, ključni će prioritet biti poboljšanje ulagačkog okruženja i poticanje rasta pokretanog privatnim sektorom.

19. Prema Izvješću o lakoći poslovanja za 2008. godinu (2008 Doing Business Report), Hrvatska je drugu godinu zaredom među prvih deset zemalja po provedenim reformama, uvevši značajna poboljšanja u vezi s osnivanjem i zatvaranjem trgovačkih

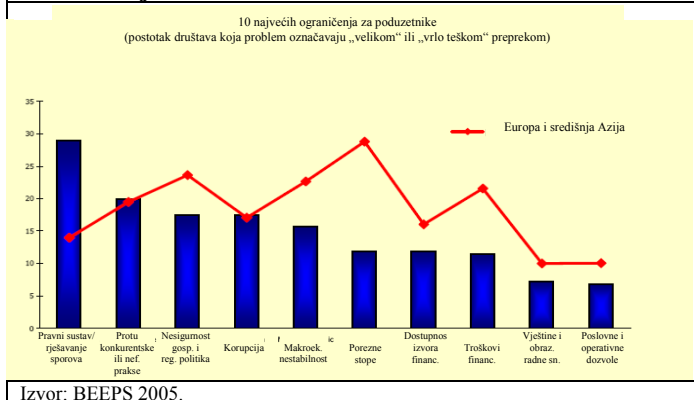
društava, upisom prava vlasništva nad nekretninama i dobivanjem kredita. Hrvatska je po lakoći poslovanja zauzela 97. mjesto među 178 zemalja, što je veliki skok u odnosu na prethodnu godinu kad se nalazila na 124. mjestu. Međutim, i dalje je dosta daleko iza zemalja EU-a slične razine dohotka (Slovačka je 32., Poljska 74.). Visoki porezi, nefleksibilno radno zakonodavstvo te glomazan sustav izdavanja dozvola i dalje predstavljaju prepreku poslovanju u formalnome sektoru. A neformalni sektor – između 15 i 30 posto BDP-a – smatra se prevelikim s obzirom na dostignutu razinu razvoja zemlje.

20. **Prema Izvješćima o konkurentnosti Svjetskoga gospodarskog foruma za razdoblje 2005.-2007., neučinkovita javna uprava na vrhu je popisa prepreka za poslovanje u Hrvatskoj.**¹⁵ Mnoštvo agencija i podređenih tijela koja imaju poslovnu autonomiju i mogućnost prikupljanja prihoda stavlja golemi teret na koordinaciju i upravljanje, pogoršava omjer vrijednosti i uloženi sredstava te kvalitetu pruženih usluga. Odgovarajuće sposobnosti javne uprave čine jedan od ključnih zahtjeva za članstvo u EU, a iskustvo novih članica iz skupine EU8¹⁶ upućuje na to da će reforme javne uprave zahtijevati dugoročne napore uz podršku pouzdanih, efikasni sustava cijele državne vlasti u kombinaciji s profesionalnom, na uspješnosti utemeljenom i neovisnom državnom upravom. U 2005. godini, Hrvatska je donijela novi zakon o državnim službenicima kojem je cilj zapošljavanje na temelju sposobnosti, profesionalizam i depolitizacija državne službe, te veća transparentnost i odgovornost u javnome sektoru.

21. **Kao jednu od bitnih prepreka poslovanju domaći poduzetnici navode i pravosuđe.** U Hrvatskoj je broj sudaca na 100.000 stanovnika među najvišima u Europi, dok je broj pomoćnog sudskog osoblja među najnižima. Hrvatsko je pravosuđe i među najskupljima u Europi. A ipak sudstvu je svojstven veliki broj neriješenih predmeta, oko milijun, koji su se nakupili tijekom prethodnih godina, te prekomjerna duljina sudskih postupaka. Iako se u Izvješću EU-a o napretku Hrvatske za 2007. godinu navodi da je ostvaren napredak na nekoliko područja reforme pravosuđa, tamo se također napominje kako "i dalje postoje ozbiljni nedostaci u funkcioniranju pravosudnog sustava."¹⁷

22. **U 2005. godini, gotovo je deset posto poduzetnika kao „znatnu“ ili „vrlo tešku“ prepreku za rast navelo raspoloživost osposobljene radne snage.** Hrvatska ima jednu od najnižih stopa zaposlenosti među europskim zemljama.¹⁸ Ovakvo stanje djelomice proistječe iz programa socijalne skrbi i mirovinskih programa koji građane ne motiviraju za sudjelovanje na tržištu rada. Osim toga, demografske prognoze upućuju na to da će do 2010. godine početi opadati broj građana ekonomski aktivne dobi. Međudjelovanje ovih trendova uskoro bi moglo dovesti do toga da potražnja za radnom snagom bude veća od ponude, što bi za posljedicu imalo pritiske u smjeru rasta lokalnih plaća. Povrh toga, sve veći manjak osposobljenosti u smislu postignutog stupnja obrazovanja i obuke radne snage ukazuje na to da bi se privatni sektor mogao suočiti s nedostatkom kvalificiranih radnika, čime bi pod znak

Slika 10.: Snimka stanja poslovnog okruženja u Hrvatskoj

¹⁵ Okvir strateškog razvoja 2006.-2013., Upravljanje, str. 65

¹⁶ Fiskalne studije zemalja EU8 iz 2006. g., Svjetska banka, 2007.

¹⁷ Izvješće EU-a o napretku Hrvatske za 2007. godinu.

¹⁸ Samo 57 posto, u usporedbi s, na primjer, 68,3 posto u Latviji i ciljem Lisabonskog programa od 70 posto.

pitanja došlo uvjerenje da u Hrvatskoj postoji razmjerno elastična ponuda kvalificirane radne snage.¹⁹

Okvir 1: Nova kretanja glede upravljanja: Hrvatska poduzima mjere za borbu protiv korupcije

Poduzetnike i dalje brine korupcija, no Hrvatska je poduzela konkretne korake kako bi se uhvatila u koštac s tim problemom. Prema rezultatima Istraživanja o poslovnom okruženju i učinkovitosti poduzeća (BEEPS) što su ga proveli EBRD i Svjetska banka, korupcija je od 2002. godine u padu. Sabor je usvojio *Nacionalni program suzbijanja korupcije 2006.-2008.* u kojemu je posebna pozornost posvećena pravosuđu, zdravstvu, lokalnoj samoupravi i javnoj upravi, područjima koja se smatraju najviše zahvaćenima korupcijom. Nakon toga je izrađen ambiciozni akcijski plan koji je obuhvatio sva ministarstva. Ojačane su sposobnosti Ureda za sprječavanje korupcije i organiziranog kriminala. Pokrenut je niz reformi, uključujući donošenje etičkih kodeksa, kodeksa ponašanja u javnome sektoru, propisa o sukobu interesa, propisa o javnoj nabavi i državnim potporama. Ojačan je sustav upravljanja javnim financijama. Poduzeti su koraci i u smjeru depolitizacije javne uprave, reforme financiranja političkih stranaka, te uvođenja izravnog izbora gradonačelnika i župana. Politička opredjeljenost za borbu protiv nezakonitih postupanja bit će i dalje potrebna S nastavkom provedbe reformi, politička opredjeljenost za borbu protiv nezakonitih postupanja bit će i dalje potrebna.

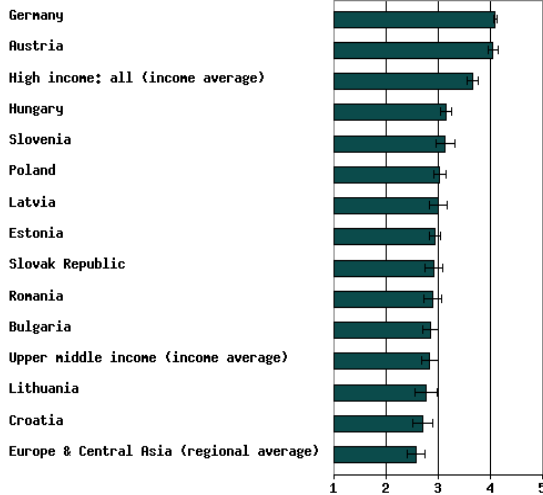
23. **Za rast privatnoga sektora presudno je znanje, a izdaci za istraživanje i razvoj u Hrvatskoj, u iznosu od 1 posto BDP-a, viši su od takvih izdataka u drugim zemljama sa sličnom razinom dohotka. Raspoloživost istraživača i kvaliteta istraživačkih institucija također su usporedive sa zemljama EU-a.**²⁰ Međutim, primjena znanja koja se očituje u nabavi strojeva i opreme ili kroz izravna strana ulaganja i licenciranje i dalje je niska u usporedbi s drugima. Nedostatan prelazak na nove tehnologije djelomice je povezan s ulagačkim okruženjem koje nije poticajno za dugoročna ulaganja i povećava troškove usvajanja tehnologije. Nadalje, sustav inovacija u Hrvatskoj oslanja se na stvaranje znanja u javnome sektoru nauštrb primjene znanja u privatnome sektoru. Kako bi potaknula veću produktivnost i inovativnost u privatnome sektoru, Hrvatska će morati ojačati kapacitete institucija za financiranje tehnologije, učvrstiti pravni okvir i osnažiti ulagačko okruženje radi privlačenja ulagača, osigurati zaštitu prava intelektualnog vlasništva i poticati istraživanje i razvoj u privatnome sektoru.

¹⁹ Godine 2005. radno sposobno stanovništvo u Hrvatskoj (25-64 godine) imalo je u prosjeku 9,8 godina školovanja, što je malo u usporedbi s prosjekom od 12 godina u zemljama koje su nedavno ušle u EU. Razina tercijarnog obrazovanja (17,2 posto 2001.) niža je nego u usporedivim zemljama, a udio dugotrajno nezaposlenih (radnici koji su bez posla 12 i više mjeseci) u Hrvatskoj je veći nego u većini zemalja EU-a, što upućuje na manju prilagodljivost radne snage.

²⁰ Broj istraživača (njihov udio u stanovništvu) blizu je razinama u Mađarskoj i Latviji, dakle u skladu s razvijenošću Hrvatske, dok je kvaliteta istraživačkih ustanova viša nego u Bugarskoj, a ista kao u Španjolskoj. Međutim, produktivnost sustava inovacija (mjerena troškovima patenata u odnosu na ukupno istraživanje i razvoj) ostaje niska.

24. **Hrvatska je započela osuvremenjivati svoju logističku infrastrukturu i time ponovno zadobila važnost kao ruta u regiji koja je povoljna i u smislu troškova i emisije ugljika.** Njezin položaj i tri paneuropska prometna koridora koji njome prolaze, kad je riječ o

Prikaz 6: Indeks logističke uspješnosti, 2007.

robi s istoka i Dalekog istoka, nude isplativiji i ekološki prihvatljiviji pristup srednjoeuropskim tržištima od sjevernoeuropskih koridora. Kao posljedica toga, Hrvatska je uspjela razviti pozamašne aktivnosti na području tranzitnih usluga za susjedne zemlje, pri čemu tranzit čini između 70 i 85 posto prometa u njene dvije glavne međunarodne luke te oko 65 posto ukupnih prihoda željezničkog teretnog prometa. U pogledu infrastrukture, Hrvatska je u kratkom vremenu izgradila široku mrežu autocesta (sadašnja faza košta u prosjeku 4,2 posto BDP-a na godinu), pa trenutačno ima razgranatu cestovnu mrežu usporedivu sa standardima zemalja skupine EU15. U budućim investicijskim programima potrebno je staviti veći naglasak na

održavanje cesta u odnosu na gradnju novih. Hrvatska je pokrenula i niz projekata u sektoru luka (Rijeka, Ploče i Zadar) u cilju povećanja lučkih kapaciteta, te je, u cilju unaprjeđenja željezničke mreže, donijela novi Nacionalni program željezničke infrastrukture vrijedan 18 milijardi kuna za sljedeće četiri godine.

25. **Iako se hrvatska logistička uspješnost zadnjih godina poboljšala, ona još uvijek zaostaje za zemljama skupine EU10.** Hrvatska je 2007. zauzimala 63. od 150 mjesta na ljestvici logističke uspješnosti.²¹ Koliko god bila konkurentna u pogledu domaćih logističkih troškova, Hrvatska se i nadalje suočava s ograničenjima kapaciteta duž glavnih međunarodnih koridora koje će tekući projekti tek djelomice ublažiti s obzirom na snažan rast prometa u zadnjih pet godina. Ukupni kontejnerski promet u dvije međunarodne morske luke porastao je s 21.000 kontejnerskih jedinica (TEU) u 2002. na 175.000 TEU u 2007., pri čemu su u pogonu svi raspoloživi kapaciteti. Što se tiče usluga, Hrvatska tek sada počinje nuditi usluge s dodanom vrijednošću putem regionalnih logističkih centara, za razliku od novih zemalja članica EU. S obzirom na očekivani ulazak u EU, Hrvatska ima potencijal ponuditi privlačnu lokaciju za takve usluge u skladu sa svojom ulogom vodeće zemlje jugoistočne Europe u održivom gospodarskom razvoju i regionalnoj suradnji.

26. **Za unaprijeđenu trgovinsko-logističku uspješnost nužan je integrirani javno-privatni pristup u cilju poboljšanja kvalitete i asortimana usluga te podrške razvoju logističke infrastrukture, poglavito u lukama.** Potrebe za ulaganjima i stručnim znanjem (*know-how*) i dalje su znatne i kod infrastrukture i kod usluga ako se uzme u obzir da će se, prema najkonzervativnijem scenariju, do 2015. udvostručiti potražnja za prolazak kontejnerskog tereta kroz hrvatske luke.²² To zahtijeva integrirani razvoj luka, veze željezničkih i cestovnih zaleđa s europskim koridorima i distribucijskim centrima, kao i javno-privatno partnerstvo u financiranju i dovođenje međunarodnog logističkog stručnog znanja.

27. **Hrvatske željeznice (HŽ) prolaze kroz proces opsežnog restrukturiranja kojemu bi u prilog mogao ići veći zamah prema povećanju prihoda i smanjenju troškova poslovanja, osobito kroz daljnje smanjenje osoblja.** Neodrživa je sadašnja razina subvencija u sektoru željeznica – 0,7 posto BDP-a što je visoko u usporedbi s EU-om i

²¹ Izvješće „Connect to Compete“ (Povezivanje u svrhu konkurentnosti), Svjetska banka, 2007.

²² Ažurirani Plan razvoja Rijeke, travanj 2008.

susjednim zemljama. Kao i u drugim zemljama regije, ovaj se sektor suočava sa sve većom konkurencijom u vidu cestovnog prometa koji je u rapidnoj ekspanziji. Zbog prevelikog broja osoblja i previsokih plaća koje značajno nadmašuju ostale segmente tržišta rada, prihodi HŽ-a ne pokrivaju troškove radne snage. Iako se poboljšala, produktivnost radne snage i dalje je niska. Kako bi postigao konkurentnost, financijsku održivost i nižu razinu državne financijske potpore, HŽ bi trebao re-konfigurirati svoju tehnologiju, mrežu, sustave, broj osoblja, te ulaganja koja povećavaju konkurentnost željeznica. Sljedeća faza modernizacije uključuje aktivnosti usmjerene prema privatizaciji ili likvidaciji svih tvrtki kćeri koje ne obavljaju osnovnu djelatnost i nekretnina, podvrgavanju svih unutarnjih ili vanjskih dobavljača određivanju cijena na temelju natječaja ili referentnih standarda, vezivanju svih subvencija za poslovanje za ugovore prema učinku (*performance-based contracts*), te zatvaranju nerentabilnih linija i prilagodbi željezničke mreže na način da ispunjava prometnu potražnju, s time da se naglasak prebaci na europske koridore i prigradske linije. Nova će se ulaganja trebati više usredotočiti na komercijalnu konkurentnost i implikacije financiranja, te će trebati podlijegati analizi troškova i koristi.

28. Učinkovito pružanje energetske usluge važno je za promicanje rasta i jačanje sposobnosti Hrvatske da konkurira ostatku Europe. Hrvatska podmiruje oko 65 posto potreba za energijom iz domaćih izvora, od čega se otprilike polovica proizvodi u velikim hidroelektranama, a druga polovica u termoelektranama i kogeneracijskim elektranama. Povrh vlastitih izvora, zemlja uvozi 15 posto energije na godinu iz nuklearne elektrane Krško u Sloveniji, polovice koje je vlasnik Hrvatska elektroprivreda (HEP). Preostalih 20 posto mora se uvoziti iz drugih izvora. Međutim, uz rast potražnje od skoro 5 posto na godinu, za koji je dijelom zaslužan rastući turizam i proizvođačka industrija, ovisnost Hrvatske o uvozu električne energije u predstojećim godinama bit će sve veća. To, pak, nameće pitanje sigurnosti opskrbe energijom i troškova energije, jer je energija koja se uvozi iz regije znatno poskupjela. HEP planira pokrenuti nekoliko elektrana kombiniranog ciklusa na plin (no, postaviti će se pitanje raspoloživosti plina) i koristiti uvozni ugljen u novoj elektrani na obali.

C. Poboljšanje kvalitete i učinkovitosti u socijalnom sektoru

29. Da bi promicala kvalitetu života koja se može mjeriti s onom u ostatku Europe, Hrvatska će svojim građanima morati osigurati pristup kvalitetnim školama, zdravstvenim ustanovama i socijalnim uslugama. Premda je po kvaliteti socijalnih usluga Hrvatska iznad mnogih tranzicijskih zemalja, sadašnja razina i kvaliteta socijalnih usluga još uvijek je ispod standarda EU-a i ne zadovoljava u potpunosti potrebe siromašnih. Nadalje, fiskalni problemi u mirovinskom i zdravstvenom sustavu mogu znatno pridonijeti državnim deficitima i daju sve više razloga za zabrinutost sve starijem stanovništvu u Hrvatskoj.

30. Među tvorcima obrazovne politike postoji snažna suglasnost oko potrebe za daljnjim reformama hrvatskog obrazovnog sustava kako bi on odgovarao potrebama gospodarstva. Hrvatska je postigla značajan napredak u okviru Plana razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005.-2010. koji uključuje vanjsku evaluaciju i pripreme za državnu maturu, uvođenje Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda u osnovnoškolsko obrazovanje te korake prema ukidanju rada u smjenama u školama. Nadalje, Hrvatska je u zadnjih pet godina povećala javnu potrošnju na obrazovanje na oko 5 posto BDP-a, otprilike kao u novim članicama EU-a. No i dalje je prisutna nepodudarnost između znanja i vještina koje proizvodi obrazovni sustav i onoga što zahtijeva tržište.

31. Osim toga, Hrvatska ima veliki udio učenika koji završe samo osnovne strukovne programe u srednjem obrazovanju. Hrvatska je uspjela smanjiti udio upisanih strukovnih učenika u ukupnom broju učenika srednjih škola²³ sa 71,0 posto u školskoj godini 2004./2005. na 69,6 posto u školskoj godini 2007./2008., no ponešto sporijim tempom od planiranog. Međutim, ako se ovakav napredak nastavi, Hrvatska bi do 2010. mogla postići

²³ Očekivani ishodi u smislu udjela upisa u strukovne škole i gimnazije u ukupnom broju upisa u srednje škole prilagođeni su kako bi odražavali ciljani omjer iz Plana razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005.-2010. (69/31 u 2007. i 65/35 u 2010.).

ciljanu razinu učenika upisanih u strukovne škole od 65 posto. Programi cjeloživotnog učenja (obrazovanje odraslih) postoje, ali je u njih upisano manje od 3 posto stanovništva. Osim toga, Hrvatska nema strategiju cjeloživotnog učenja koja bi mogla osigurati okvir za razne oblike obrazovanja i aktivnosti koje bi nudili raznovrsni pružatelji obrazovnih usluga.

32. **Izdaci za hrvatski mirovinski sustav iznose 11,5 posto BDP-a, što je za jedan i pol posto više od najvećih „potrošača“ među zemljama skupine EU15.** Nedavne intervencije u mirovinski sustav, uključujući i ograničenje mjera koje destimuliraju prijevremeno umirovljenje, nisu u skladu s naporima EU-a da poveća sudjelovanje na tržištu rada i smanji fiskalne pritiske na mirovinski sustav koji dolaze od sve starijeg stanovništva. U srpnju 2007. godine, donošenjem Zakona o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, pokušao se smanjiti jaz između starih i novih umirovljenika povećanjem mirovina novih umirovljenika, no posljedica toga bit će stvaranje jaza za buduće umirovljenike. Izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju iz srpnja 2007. propisano je smanjenje stopa umanjenja za prijevremeno umirovljenje i povećanje najnižih i invalidskih mirovina, čime su poništena neka postignuća ranijih mirovinskih reformi te je smanjena motivacija radne snage da ostane na tržištu rada. Kako bi vratila mirovinsku reformu na zacrtani put, Vlada će morati poduzeti mjere promicanja fiskalne, socijalne i međugeneracijske održivosti, posebice jačanjem financiranja drugog stupa da bi se u budućnosti izbjegle niske zamjenske stope i uklonile nejednakosti između različitih skupina umirovljenika.

33. **Hrvatski izdaci za zdravstvo već neko su vrijeme u padu, no i dalje su visoki u usporedbi s novim članicama EU-a. Tablica 2. pokazuje da su u 2004. ukupni izdaci za zdravstvo dosegli 7,7 posto BDP-a²⁴, što je niže nego u članicama EU-a koje su ušle prije svibnja 2004., ali više od onoga što troše članice koje su ušle nakon 2004.** Iako se to pretočilo u razmjerno solidne zdravstvene pokazatelje, održavanje i poboljšavanje takvih rezultata zahtijevat će unaprjeđenje zdravstvenog sustava, posebice u pogledu učinkovitosti i financijske održivosti. Sustav zdravstvenih usluga još se snažno oslanja na bolničko liječenje, i to u trenutku kada se mnoge zemlje koriste napretkom tehnologije za prijelaz na sustav u kojem se mnogi postupci obavljaju ambulantno. Iako je stopa prijema na bolničko liječenje na razini prosjeka EU-a, pacijenti obično dulje ostaju na bolničkom liječenju. Prosječno trajanje hospitalizacije je osamdesetih i devedesetih godina bilo u padu, no zadnje se tri godine ustalilo na skoro 11 dana — više no dvostruko dulje nego u SAD-u.

Tablica 2: Izdaci za zdravstvo u Hrvatskoj i članicama EU-a

	Ukupna potrošnja, u % BDP-a	Očekivani vijek pri rođenju	Životni vijek korigiran za invalidnost	Standardizira na stopa smrtnosti – svi uzroci i dobi (na 100.000)	Učestalost tuberkuloze (na 100.000)
Članice EU-a nakon 2004 .	6,51	73,91	65,28	949,82	47,32
Članice EU-a prije svibnja 2004.	9,29	79,67	71,7	609,54	9,66
Hrvatska	7,70	75,66	66,60	854,03	26,35

Izvor: SZO, baza podataka “Zdravlje za sve” – podaci za 2004. godinu

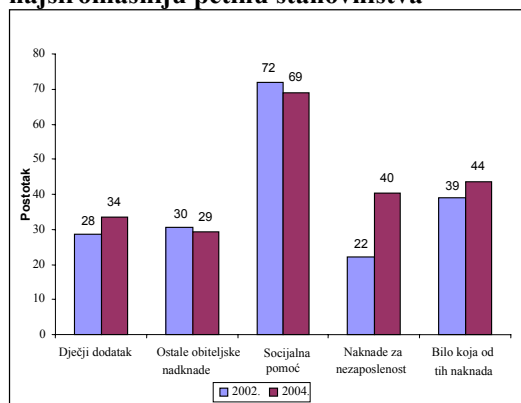
34. **Sadašnji sustav plaćanja bolnicama ne potiče ograničenje potrošnje.** Postojeći sustav nagrađuje bolnice ako krevete održavaju popunjenima i produljuju hospitalizaciju, budući da visoka popunjenost kapaciteta ima za posljedicu postojano financiranje. Uz to, ako je popunjenost niska, veći je rizik da će HZZO umanjiti godišnji ugovor s bolnicom. Sadašnji prijelaz na sustav plaćanja prema predviđenim slučajevima na temelju dijagnostičko-terapijskih skupina (DTS) predstavlja važan korak prema racionalizaciji poticaja u sustavu i prema skraćivanju prosječnog trajanja hospitalizacije. Ima prostora i za racionalizaciju i osuvremenjivanje bolničke infrastrukture. Mreža bolnica sastoji se od velikog broja općih

²⁴ Posljednja godina za koju postoje međunarodni usporedivi podaci.

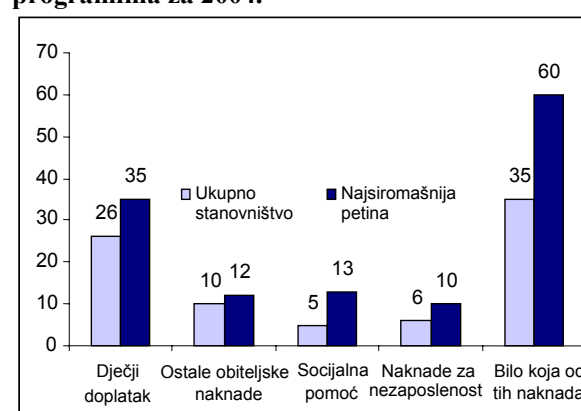
bolnica u međusobno bliskim gravitacijskim područjima i malog broja centara izvrsnosti. Ishod toga je da bolnice u malim gradovima i županijske bolnice imaju malu iskorištenost, a regionalni centri i kliničke bolnice preveliku.

35. **Hrvatski sustav socijalne zaštite odlikuje se rastućim obrascima potrošnje i mnogobrojnim usporednim programima socijalnih izdvajanja.** Godine 2006., Hrvatska je na socijalne programe utrošila 26 posto BDP-a, što je prema međunarodnim standardima puno, ali tek je mali dio tih izdataka (0,6 posto BDP-a) bio namijenjen za program socijalne pomoći vezane za siromaštvo. Na državnoj i lokalnoj razini nudi se preko stotinu različitih programa socijalnih izdvajanja koji se ne temelje na plaćanju doprinosa, a ukupna sredstva za njih dosežu 4,3 posto BDP-a. Tako veliki broj programa, zajedno s mnogobrojnim ustanovama koje upravljaju sustavom i pomanjkanjem jedinstvenih mjerila za ostvarivanje prava, za posljedicu ima složenu i skupu mrežu socijalne sigurnosti.

Prikaz 6: Udio izdataka koji odlaze na najsiromašnju petinu stanovništva

Prikaz 7: Stope obuhvata po pojedinim programima za 2004.

Izvor: Procjene Svjetske banke utemeljene na Anketama o potrošnji kućanstava iz 2002. i 2004.

36. **Tu je i sve veći broj djece i mladih koji se smještaju u ustanove.** K tome, mnoge od tih ustanova su prevelike (prosječni kapacitet dječjih domova je 80 osoba), a njihovi se štićenici u njima često dugotrajno zadržavaju. Međunarodno iskustvo pokazalo je da su socijalne usluge koje se pružaju u zajednici, poput dnevne pomoći osobama starije životne dobi i osobama s invaliditetom ili udomiteljske skrbi za djecu, daleko jeftinije i djelotvornije nego smještaj u ustanove.

37. **Vlada ima priliku promicati veću socijalnu uključenost** putem: reformi socijalne zaštite usredotočenih na bolje usmjeravanje sredstava; smanjenjem izdataka za socijalna prava utemeljena na pripadnosti određenim skupinama stanovništva i povećanjem izdataka za dobro usmjerene programe poput socijalne pomoći, što će biti potpomognuto uvođenjem osobnog identifikacijskog broja od 2009. godine na dalje; olakšavanjem povratka sa “socijalne skrbi na posao”; unaprjeđivanjem sustava obavješćivanja o socijalnoj pomoći; i, gdje god je to moguće, objedinjavanjem administracije spajanjem mjerodavnih službi pod okrilje manjeg broja ministarstava i jedinstvenih ureda na lokalnoj razini. Vlada je već uložila značajne napore i sredstva u rješavanje određenih segmenata siromaštva, uključujući one kojima su pogodeni povratnici i Romi kroz program obnove odnosno program Desetljeće za uključivanje Roma i očekuje se da će se takvi napori nastaviti.

D. Jačanje održivosti dugoročnog razvoja

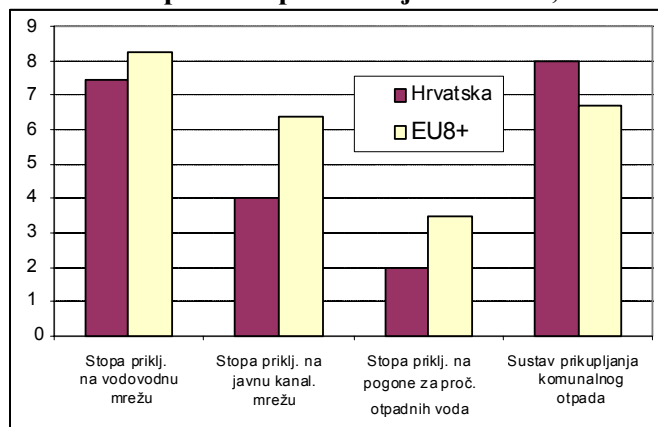
38. **Bogato prirodno nasljeđe Hrvatske predstavlja jedno od njenih najvažnijih dobara i jedan je od ključnih pokretača gospodarskog razvitka.** Zemlja se može pohvaliti jedinstvenim i dobro očuvanim okolišem, visokom razinom biološke raznolikosti i velikim zalihama pitke vode. No, stupanj zaštite okoliša niži je nego u drugim razvijenim zemljama,

ponajprije zbog nedostatnih ulaganja. Hrvatska je suočena sa znatnim potrebama za ulaganjima na svim područjima zaštite okoliša, a poglavito kada su posrijedi gospodarenje otpadom, rehabilitacija tvorničkog zemljišta, te kakvoća vode i zraka. Za ostvarenje održivog razvoja bit će potrebno postići ravnotežu između težnje za rastom i istodobnog očuvanja prirodnog okoliša, što je cilj koji se nalazi u samom središtu lisabonske i gothenburške strategije EU-a.

39. Obuhvat i kakvoća usluga vodoopskrbe i odvodnje u Republici Hrvatskoj slabiji su nego u novim zemljama članicama EU-a.

Jedinice lokalne samouprave shvaćaju da je zaštita kakvoće morske vode za kupanje i akvakulturu nužna za budući rast turizma, osobito duž jadranske obale. Skupljanje i pročišćavanje otpadnih voda predstavlja još veći prioritet jer je sustavom odvodnje pokriveno tek 44 posto stanovništva, uz znatna odstupanja od područja do područja. Kućanstva koja nisu priključena na kanalizacijsku mrežu koriste se septičkim jamama koje često propuštaju, zbog čega nastaje opasnost od onečišćenja podzemnih voda. Prema procjenama, pročišćava se 25 posto sakupljenih otpadnih voda, s time da samo polovica pročišćene vode udovoljava zahtjevima za otpadne vode. Ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda predstavlja znatnu opasnost od zagađenja podzemne, površinske i morske vode. K tome, većinu postojećih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda potrebno je unaprijediti ne bi li zadovoljili norme EU-a na području zaštite okoliša.

Prikaz 8: Usporedba pokazatelja u okolišu, 2004.

Izvor: Nacionalni razvojni programi, različite zemlje

40. Premda je u Republici Hrvatskoj vrlo rašireno skupljanje komunalnog otpada, i dalje su prisutne teškoće s ustrojavanjem područnih centara za gospodarenje otpadom, kao i s divljim odlagalištima i onečišćenim zemljištem. Sustavom skupljanja komunalnog otpada pokriveno je oko 92 posto stanovništva, pri čemu se pokrivenost kreće u rasponu od 70 posto u nekoliko županija, pa sve do gotovo stopostotne pokrivenosti u Gradu Zagrebu²⁵. Međutim, rješavanje velikog broja "crnih točaka" odnosno onečišćenih lokacija iziskivat će znatna ulaganja, baš kao i gospodarenje opasnim otpadom. Nakon sanacije, neke od takvih lokacija možda će biti pogodne za privatna ulaganja u izgradnju i reintegraciju u neposredno okruženje, što bi moglo dovesti do poboljšanja kvalitete života i konkurentnosti u okolnom području.

41. Budući da postoji više od petnaest državnih ustanova nadležnih za gospodarenje okolišem, neophodne su organizacijske promjene ne bi li se povećala njihova djelotvornost. Rascjepkanost sustava ometa uspješno uvođenje, praćenje, provedbu i izvješćivanje o provedbi propisa iz poglavlja pravne stečevine EU-a koje se odnosi na okoliš. Promjene su potrebne i na području komunalne infrastrukture gdje bi ekonomija obujma mogla donijeti znatne koristi od podizanja učinkovitosti, poglavito objedinjavanjem komunalnih službi iz više jedinica lokalne samouprave.

42. Hrvatska se prostire duž jednog od najznačajnijih svjetskih područja biološke raznolikosti na prostoru Sredozemnog bazena, a zaštićena područja proglašena su na više od 11 posto njene kopnene površine, no još uvijek ispod prosjeka EU-a, koji iznosi 15 posto. U okviru svojih nastojanja da se uklopi u EU-ovu mrežu Natura 2000, Hrvatska namjerava proširiti svoja zaštićena područja na željenih 15 posto svoje ukupne površine. To će zahtijevati ulaganja u infrastrukturu, opremu, stručno osposobljavanje, prikupljanje

²⁵ Nacionalni plan gospodarenja otpadom za razdoblje 2007.-2015.

podataka i izvješćivanje. Tijekom 2007. doneseni su planovi upravljanja nacionalnim parkovima i parkovima prirode, koji predstavljaju dugoročniji okvir za strateško planiranje i financiranje zahvaljujući kojemu bi zaštićena područja mogla postati snažan adut kada je posrijedi rast turizma.

43. **Baš kao i druge zemlje srednje i jugoistočne Europe, Hrvatska je izložena raznim prirodnim nepogodama** poput potresa, poplava, šumskih požara, suša i klizanja tla. Ta je ranjivost izašla na vidjelo tijekom ljeta 2007., kada su duž jadranske obale bjesnjeli šumski požari odnoseći ljudske živote i uništavajući prirodu. Zbog učinka klimatskih promjena, popraćenog promjenama u načinu iskorištavanja zemljišta i pojačanim naseljavanjem područja izloženih spomenutim pogibeljima, nepogode vezane uz vremenske prilike u nadolazećim će godinama samo dobivati za težini i jačini. Kako bi svoje građane zaštitila od teških posljedica prirodnih nepogoda, Hrvatska treba ojačati svoj sustav upravljanja prirodnim katastrofama.

44. **Kao što je to slučaj i s državama članicama EU-a, prilagodba klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje ubrajaju se među najviše prioritete Hrvatske.** Nakon što je 2007. potvrdila Protokol iz Kyota, Hrvatska je suočena s izazovom smanjivanja ispuštanja stakleničkih plinova za 5 posto u razdoblju od 2008. do 2012. godine. Nacionalnom strategijom za provedbu okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime i Kyotskog protokola u Republici Hrvatskoj s planom djelovanja uvažava se presudna uloga koju energetski sektor ima u postizanju ciljeva postavljenih za 2012. godinu. Premda po pitanju energetske intenzivnosti Hrvatska stoji bolje od većine zemalja istočne i jugoistočne Europe, još uvijek je iznad razine zemalja zapadne Europe, uključujući Austriju i Sloveniju. Cilj nacionalne strategije je do 2010. godine povećati udio obnovljivih energenata (poglavito vjetra i biomase) u proizvodnji električne energije na 5,8 posto. To će zahtijevati kogeneracijske sustave u industriji i zamjenu fosilnih goriva lokalnim resursima gdje god je to moguće. Važno će biti i podizanje energetske učinkovitosti kućanstava, i to energetski učinkovitijim konstruiranjem i uporabom kućanskih aparata. Bit će potrebno poduzeti dodatne mjere kako bi se ostvario cilj podizanja udjela biodizela i drugih biogoriva u pogonskim gorivima za motorna vozila na 5,75 posto.

45. **Postizanje održivog razvoja iziskivat će otklanjanje razlika u životnim uvjetima među pojedinim područjima.** Gospodarstva najrazvijenijih županija – Grada Zagreba, Istarske i Primorsko-goranske županije – odlikuju se velikim uslužnim sektorima, aktivnim malim i srednjim poduzetništvom i velikim poduzetnicima te imaju dobre izgleda za nastavak ubrzanog rasta. Županije u jadranskom priobalju imaju, kako se čini, podjednako dobre izgleda i vjerojatno će se okoristiti daljnjim ubrzanom rastom turizma i poboljšanom prometnom povezanošću. Nasuprot tome, županije u istočnoj i središnjoj Hrvatskoj nemaju tako povoljnu gospodarsku strukturu, odlikuju se razmjerno velikim udjelom poljoprivrede i suočene su sa znatnom opasnošću od daljnjeg zaostajanja.

46. **Strukturni izazovi u poljoprivredi pridonijeli su razlikama u životnom standardu između pojedinih područja.** Hrvatska nije provela potpunu preobrazbu na području poljoprivrede, zbog čega privatna gospodarstva posluju na malim, rascjepkanim zemljištima te su im mogućnosti za postizanje ekonomije obujma ograničene. Prosječna veličina gospodarstva je upola manja od prosjeka u EU. Poljoprivredni kombinati i zadruge dosta teško nastoje odgovoriti na novonastale gospodarske okolnosti, a proizvodnja im je još uvijek ispod razine prije osamostaljenja. Država je zadržala udio u nekim poljoprivrednim kombinatima koji primjenjuju strategije preživljavanja utemeljene na zaostalim plaćanjima, izdašnim proračunskim davanjima i nenaplativim potraživanjima, a sve to u konačnici odgađa njihov preustroj.

47. **Radi smanjivanja razlika između pojedinih područja te između sela i grada, Hrvatska će morati usvojiti politiku regionalnog razvoja** kojom se podupire održivo iskorištavanje prirodnih dobara, koja uključuje program prilagodbe klimatskim promjenama, promiče socijalnu koheziju i regionalnu integraciju radi širenja blagodati rasta i ulaže u ljudski kapital.

III. Partnerstvo Republike Hrvatske i Grupe Svjetske banke

A. Dosadašnja pomoć Grupe Svjetske banke

48. **Provedba programa Strategije pomoći Republici Hrvatskoj (CAS) za razdoblje od FG 2005. do FG 2008. polučila je neke važne rezultate (vidi Okvir 3.).** S obzirom na hrvatska ostvarenja i početak pregovora o pristupanju Europskoj uniji, prigodom pregleda obavljenog sredinom programskog razdoblja u svibnju 2007. godine preispitane su okolnosti od kojih su polazila tri kreditna scenarija, i tada je visina kreditnih sredstava predviđenih osnovnim scenarijem povećana na 1,1 milijardu USD. No, usporavanje reformi u predizbornom razdoblju odgodilo je stupanje na snagu programa PAL II do travnja 2008. Potpora Banke nakon pregleda obavljenog sredinom programskog razdoblja bila je usredotočena na reformu pravosuđa i državne uprave, suzbijanje korupcije, poljoprivredu, promet i okoliš, to jest, na područja na kojima je prema mišljenju EU-a potrebno uložiti znatan napor. Kako je integracija u EU ključni pokretač reformskog procesa, Banka je pospjela i svoju suradnju s Delegacijom EK-a ne bi li Hrvatskoj pomogla u ispunjenju pristupnih zahtjeva i poduprla osposobljavanje institucija za bolje apsorpiranje priljeva bespovratnih sredstava EU-a.

49. **Uspješnost projektnog portfelja mijenjala se tijekom razdoblja obuhvaćenog programom Strategije pomoći.** Kako je u fiskalnoj godini 2004. bilo rizično više od trećine preuzetih obveza, Banka je izradila planove poboljšanja projekata, zahvaljujući kojima je tijekom fiskalne godine 2005. unaprijeđeno pet nezadovoljavajućih projekata. Radi povećanja uspješnosti portfelja, redovito su organizirani i Zajednički pregledi portfelja projekata (JPR). Tim je pregledima utvrđeno nekoliko čimbenika koji su pridonijeli sporosti provedbe projekata, uključujući kašnjenja u stupanju projekata na snagu, slabe kapacitete provedbe i nedovoljno poznavanje postupaka Banke, kao i složenost koncepcije projekata i neodgovarajuća spremnost za pokretanje projekata. Slijedom svakog JPR-a donesene su korektivne mjere. Vlada je uvidjela da JPR predstavlja koristan instrument za praćenje i uvela sustavne godišnje preglede portfelja projekata svih međunarodnih financijskih institucija kao zakonsku obvezu. Kao plod tog pristupa utemeljenog na suradnji, niti jedan od projekata iz portfelja nije zaključen s nezadovoljavajućom ocjenom, iako ih je nekoliko zaključeno sa umjereno zadovoljavajućom ocjenom. U sadašnjem se portfelju nalaze dva umjereno nezadovoljavajuća projekta i nekoliko umjereno zadovoljavajućih projekata koji trebaju biti pomno praćeni.

Okvir 2: Fiducijarno okruženje i domaći sustavi

Novi Zakon o javnoj nabavi, usklađen s direktivama EU-a, stupio je na snagu u siječnju 2008. i doveo do veće transparentnosti i poboljšanja u fiducijarnom okruženju. Unaprijeđena izrada podzakonskih propisa, izobrazba državnih službenika i jačanje sposobnosti potaknuti su pregovorima s EU-om o javnoj nabavi i uspješnom provedbom zacrtanih odrednica. Banka u ovom trenutku testira upotrebu postupka otvorenog nadmetanja, prema definiciji u hrvatskom zakonu o javnoj nabavi, na jednom projektu u zemlji. U tom projektu, svi ugovori za robu procijenjeni u vrijednosti manjoj od ekvivalenta 3 milijuna eura po ugovoru, i svi ugovori za radove, mogu se nabavljati prema ugovorima koji su dodijeljeni temeljem postupka otvorenog nadmetanja prema definiciji u navedenom zakonu, i u skladu s ostalim odredbama sadržanim u ugovoru o zajmu. Okvir upravljanja javnim financijama pruža čvrstu osnovu za veću uporabu domaćih sustava od strane Banke, čemu ide u prilog stabilan razvoj u financijskom upravljanju portfeljem i financijska uspješnost u posljednjih nekoliko godina. Usklađivanje s EU-om napreduje i u zakonodavstvu i u praksi, iako je razne proračunske funkcije potrebno i dalje razvijati. Domaći sustavi za financijsko upravljanje koriste se u nekoliko projekata što ih financira Banka, uključujući i onaj koji se odnosi na reviziju, budući da Državni ured za reviziju ispunjava revizijske standarde potrebne za projekte financirane od Banke. Kako se bude povećavalo oslanjanje na postojeće institucije i osoblje zaduženo za financijsko upravljanje, to će biti potrebna analiza manjka osposobljenosti koja bi državnim službenicima pomogla pri izgradnji njihovih sposobnosti za djelotvorno ispunjavanje njihove fiducijarne uloge.

50. **Posljednji JPR, koji je održan u ožujku 2008., predložio je skup mjera za povećanje uspješnosti portfelja, uključujući i jačanje provedbenih sposobnosti i**

osiguravanje odgovarajućih proračunskih sredstava. Te je mjere usvojila Vlada, a Ministarstvo financija intenzivno prati njihovu provedbu. Vladini mehanizmi praćenja dalje će se jačati kroz veći nadzor Ministarstva financija čiji će se djelatnici pridružiti Bančinih misijama nadzora za odabrane projekte. Ta nastojanja upotpunjuju izobrazbu o praćenju i ocjenjivanju što ju je Banka organizirala tijekom 2007. kako bi timovima za provedbu projekata omogućila da povećaju svoje sposobnosti praćenja napretka aktivnosti. Ministarstvo financija i Banka usuglasili su se i da će tijekom godine redovito obavljati aktivnosti praćenja mjera dogovorenih tijekom JPR-a.

Tablica 3: Pregled portfelja za Hrvatsku FG 2005-2008²⁶

	FG05	FG06	FG07	FG08
Broj aktivnih projekata	13	15	18	17 ²⁷
Obveze (u mil. USD)	442,9	591,5	1.108,6	1.074,3
Neisplaćeni saldo na početku FG (u mil. USD)	308,2	330,7	486,9	984,2
Odobreno tijekom FG (u mil. USD)	91,2	369,8	522,1	7,0 ²⁸
Isplaćeno tijekom FG (u mil. USD)	59,2	237,6	78,0	244,0
Od čega investicije (u mil. USD)	59,2	56,4	78,0	89,7
Stopa isplate % (Ulaganja)	19,2	17,1	16,0	12,7
Otkazivanje tijekom FG (u mil. USD)	0,0	0,0	0,0	9,6
Indeks proaktivnosti %	100,0	n/a	100,0	n/a
Indeks realnosti %	n/a	100,0	n/a	n/a
# ugroženo	0	1	0	0
# problematični projekti	0	1	0	2

51. Tijekom razdoblja obuhvaćenog programom Strategije pomoći, Međunarodna financijska korporacija (*International Financial Corporation – IFC*) svoje je napore usredotočila na potporu post-privatizacijskom preustroju ključnih sektora, s naglaskom na turizam, poljoprivredu i prehrambenu industriju, malo i srednje poduzetništvo i olakšavanje razmjene. Obavila je znatna ulaganja u dva domaća poduzeća kako bi ojačala njihove sustave upravljanja i pridržavanja normi zaštite okoliša te povećala njihovu konkurentnost u regiji: Agrokor, najveća regionalna kompanija za prehrambene proizvode i pića te ALH, jedan od pokretača ponovnog pozicioniranja turističke industrije u Hrvatskoj. Vlada je od IFC-a zatražila pomoć i u povećanju kvalitete propisa o osnivanju poduzeća i vođenju njihovog poslovanja. To je dovelo do toga da je Vlada poduzela korake usmjerene ukidanju ili pojednostavljenju više od polovice svih propisa o poslovanju. U prosincu 2007. godine, ukupni iznos preuzetih obveza IFC-a dosegao je 365 milijuna USD, odobrenih poljoprivrednom sektoru (34 posto), općoj prerađivačkoj industriji (33 posto) te financijskom tržištu (33 posto). U razdoblju od FG 2004. do FG 2008. IFC je preuzeo obveze od 314 milijuna USD, dok je 25,6 milijuna USD mobilizirao posredstvom bankarskih konzorcija. Također, IFC je financirao s 84 milijuna USD regionalne projekte u jugoistočnoj Europi, uključujući i Hrvatsku. Za vrijeme razdoblja obuhvaćenog programom Strategije pomoći, portfelj jamstava MIGA-e naglo se smanjio kao posljedica otkazivanja koja su bila rezultat poboljšanja percepcije ulagača o političkim rizicima s napretkom zemlje u procesu pridruživanja EU. Od lipnja 2008., bruto izloženost MIGA-e u Hrvatskoj iznosi oko 17 milijuna USD, što odgovara 0,3 posto bruto portfelja MIGA-e.

²⁶ Iz lipnja 2008.; ako nije drugačije naznačeno, sve brojke portfelja temelje se na izvornim obvezama projekata u ekvivalentima USD, prema tečaju koji je bio na snazi tijekom izvršene ocjene pojedinačnih projekata.

²⁷ Uključuje Projekt GEF-a za upravljanje Neretvom i Trebišnjicom, u iznosu od 2 milijuna USD, odobren 29. svibnja 2008.

²⁸ Ibid.

Okvir 3: Ostvareni rezultati

(1) Ekonomska stabilnost i razborito ekonomsko upravljanje

- **Smanjen javni dug:** Javni je dug smanjen s 51% BDP-a u 2003. godini na 47% u 2007., uz istovremeno smanjenje rashoda opće države za 3 postotna boda BDP-a.
- **Smanjenje subvencija:** Subvencije tvrtkama smanjene su s 3,4% BDP-a u 2003. godini na 2,3% u 2006., uključujući smanjenje subvencija za poslovanje željeznica za 0,7% postotnih bodova BDP-a.
- **Poboljšano upravljanje javnim financijama:** Jedinstveni račun Riznice proširen je kako bi obuhvatio bankovne račune svih resornih ministarstava i izvanproračunskih fondova. Uspostavljen je sustav unutarnje revizije i kontrole.
- **Reforme javne uprave:** Prema novim propisima o državnoj službi, pomoćnici ministara i zamjenici državnih tajnika, među ostalim visokim stručnim pozicijama, sada se zapošljavaju putem postupka javnog natječaja.
- **Učinkovito i odgovorno sudstvo:** U razdoblju od 2004. do sredine 2007. neriješeni sudski predmeti smanjeni su za 30%, a poboljšali su se i pokazatelji uspješnosti u pravosuđu

(2) Jak gospodarski rast temeljen na privatnom sektoru kojim će se povećati životni standard

- **Veća uloga privatnog sektora u gospodarstvu.** Država se odrekla udjela u više od 840 tvrtki, uključujući poljoprivredne kombinete i neke velike gubitaše u metalnoj industriji, čime se udio privatnog sektora u gospodarstvu povećavao na 70%.
- **Smanjeni troškovi transakcija.** Od 2003. broj neriješenih predmeta u zemljišnoknjižnim uredima smanjen je za više od 60%; 40 od 90 zemljišnoknjižnih ureda nema neriješenih predmeta i sada mogu upisivati zemljišnoknjižne transakcije u roku od 7 dana. Modernizacija carinske službe pridonijela je smanjenju kašnjenja na graničnim prijelazima i carinskim terminalima unutar zemlje za 65% u razdoblju od 2000. do 2005.
- **Pretvaranje Hrvatske u atraktivniji trgovački pravac:** Restrukturiranje najveće hrvatske luke Rijeka poboljšalo je njenu učinkovitost uz udvostručenje prometa – s 2,4 milijuna tona u 2000. godini na 4,8 milijuna tona u 2006. Kontejnerski se promet u samo pet godina povećao osam puta.

(3) Uključivanje svih segmenata društva u koristi ostvarenih rastom

- **Povećana kvaliteta obrazovanja.** Obnova 72 škole pridonosi smanjenju broja škola koje rade u više smjena i poboljšanju kvalitete obrazovanja. Više od 600 osnovnih i srednjih škola u Hrvatskoj dobilo je didaktičku opremu, što učenje čini učinkovitijim.
- **Bolja zdravstvena skrb.** U Zagrebu je prosječno vrijeme za intervenciju hitne medicinske službe smanjeno s 30 na 9 minuta. Više od 1.700 tona farmaceutskog otpada i starih lijekova zbrinuto je i uklonjeno na siguran način, kako bi se zaštitio okoliš i uklonila opasnost po zdravlje.
- **Potpora socijalno osjetljivim skupinama.** Od 65 planiranih domova za socijalnu skrb modernizirano je njih 7, čime su se poboljšali uvjeti života i rada za korisnike i osoblje.

(4) Zaštita okoliša i očuvanje prirodnih resursa u Hrvatskoj

- **Razminiranje.** Razminirano je šest milijuna kvadratnih metara zemljišta u ratom pogođenim područjima pa se u ruralnim zajednicama u Istočnoj Slavoniji i Baranji ponovno mogla započeti obavljati poljoprivredna djelatnost i poslovi vezani za turizam.
- **Poboljšana zaštita od poplava i gospodarenje otpadnim vodama.** Obnovljena su ili izgrađena postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda, a sustavi za prikupljanje otpadnih voda su prošireni tako da sada pokrivaju još 9 općina. Sada 85% stanovništva Istočne Slavonije, Baranje i Zapadnog Srijema ima pristup uslugama odvodnje otpadnih voda.
- **Zaštita okoliša i smanjeni troškovi energije.** Osnovana je nova tvrtka HEP ESCO za potporu privatnom sektoru u ugovaranju projekata energetske učinkovitosti. U gradu Novigradu je 2.300 starih uličnih svjetiljki zamijenjeno energetski učinkovitim svjetiljkama, čime su se smanjili troškovi grada za električnu energiju i svjetlosno zagađenje.
- **Očuvanje prirode.** Oko 8.000 kvadratnih kilometara krškog ekosustava sada nadzire stručno osposobljeno osoblje parka.

B. Stečena iskustva

52. Iz nacрта Izvješća o dovršetku Strategije pomoći Svjetske banke Republici Hrvatskoj (*CAS Completion Report*) proizlazi nekoliko važnih pouka značajnih za izradu nove Strategije partnerstva Svjetske banke s Republikom Hrvatskom (*Country Partnership Strategy – CPS*). Kao prvo, za buduću bi suradnju bila primjerenija fleksibilnija struktura CAS-a. Kad je koncepcija CAS-a prvotno osmišljena, Hrvatska je

imala visoki i stalno rastući inozemni dug, velik fiskalni manjak i istekao je program Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) (novi MMF-ov *stand-by* aranžman potpisan je u kolovozu 2004.), a Vlada je izričito željela jak program Svjetske banke za potporu nastojanjima u pogledu reforme politike. Rezultat kombinacije tih čimbenika je dobro osmišljen CAS, s detaljno utvrđenim pokretačima čijim ispunjavanjem program prelazi s jednog scenarija na drugi.

53. **Mnoge značajne reforme provedene su u okviru programa PAL opisanog u Izvješću o dovršetku CAS-a. Međutim, katkad je bilo oklijevanja pa čak i vraćanja unatrag, osobito u razdoblju prije parlamentarnih izbora.** To je stvorilo nesigurnost u pogledu sudbine i vremenskog usklađivanja nekih ulagačkih projekata koji su bili uključeni u osnovni scenarij i visoki scenarij za neke od partnera koji su imali ograničen ili nikakav utjecaj na provedbu programa PAL. Te su nesigurnosti izazvale teškoće u koordinaciji odnosa i planiranju provedbe tih projekata. Osim toga, Hrvatska je zadržala dobre makroekonomske rezultate i solidan gospodarski rast tijekom dužeg razdoblja, pa je doprinos Banke potrebama Hrvatske za inozemnim financiranjem bio prilično skroman. Stoga se na temelju stečenog iskustva u pogledu novog CPS-a može zaključiti da će Hrvatska imati koristi od nastavka intenzivnog analitičkog i savjetodavnog rada i usmjerenog programa ulagačkih zajmova i drugih instrumenata, koji se ne zasnivaju na sektorskim politikama. Ti instrumenti neće ovisiti o zajmovima za razvojnu politiku (*Development Policy Loans – DPL*) već će biti upotpunjeni takvim zajmovima, svrsishodno, koji bi se isplaćivali u jednoj tranši, na područjima na kojima se za to pojave mogućnosti te na kojima je osigurana snažna politička potpora i opredijeljenost Vlade, kao i koordinacija reformi u raznim područjima.

54. **Kao drugo, program PAL osmišljen je kao potpora širokom programu politički zahtjevnih reformi.** Dok su neke od planiranih aktivnosti predstavljale reforme prve generacije (kao što je smanjenje subvencija, privatizacija tvrtki u konkurentnom sektoru), one su, ukupno uzevši, predstavljale politički i socijalno težak paket (od restrukturiranja željeznica do reforme socijalnih naknada i privatizacije brodogradilišta). I Vlada i Svjetska banka bile su, a i dalje su uvjereni da su te reforme važni prioriteti, ali njihova se puna provedba pokazala zahtjevnom. U buduću bi se potpora za hrvatske reforme možda bolje mogla osigurati putem zajmova za razvojnu politiku, usmjerenih na uže definirane programe. Takvi DPL zajmovi podržavali bi opći srednjoročni reformski program kroz niz zajmova koji bi se isplaćivali u jednoj tranši, a imali bi jasno definirane partnere u vladi odgovorne za provedbu.

55. **Kao treće, kašnjenje u stupanju projekata na snagu i neujednačen napredak u njihovoj provedbi odrazili su se u relativno sporim isplatama, te zahtijevaju angažman obiju strana.** Kad je riječ o Banci, ostaje presudno osigurati spremnost za provedbu projekata, uključujući kapacitete za provedbu i pripremu dokumenata vezanih za nabavu. Državna bi tijela, sa svoje strane, mogla pomoći u poboljšanju rezultata projekata i ubrzanju tijeka povlačenja sredstava skraćanjem vremena potrebnog za stupanje projekata na snagu, dodjeljivanjem potrebnih sredstava za stvaranje kapaciteta za provedbu i jačanjem koordinacijske uloge Ministarstva financija te njegove potpore u odnosu na nositelje projekta.

C. Strateški ciljevi novog CPS-a

56. **Cilj CPS-a je osigurati potporu za završetak procesa pristupanja Hrvatske Europskoj uniji, ubranu konvergenciju s razinom dohotka sadašnjih država članica Europske unije na fiskalno, socijalno i ekološki održiv način, te osigurati pristojan standard života za hrvatske građane.** Taj sveobuhvatni cilj u potpunosti je u skladu s prioritetima Vlade iskazanim u različitim Vladinim programima, uključujući i Program Vlade Republike Hrvatske za mandat 2008.-2011., Nacionalni program za pristupanje EU, Pretpristupni ekonomski program za razdoblje 2008.-2010. i Strateški okvir za razvoj za razdoblje 2006.-2013. Kako bi se osigurala podrška za ostvarenje tog cilja, program Grupe Svjetske banke bit će usmjeren na davanje doprinosa u četiri utvrđena prioritetna područja: (i) održavanje makroekonomske stabilnosti; (ii) jačanje rasta predvođenog privatnim sektorom i ubravanje konvergencije s Europskom unijom; (iii) povećanje kvalitete i učinkovitosti u

socijalnom sektoru, i (iv) povećanje održivosti dugoročnog razvoja. Program pristupanja Europskoj uniji i dalje će biti prioritetna tema u izradi i provedbi programa Grupe Svjetske banke.

57. **Okvir rezultata za CPS odražava nastojanje da se aktivnosti Grupe Svjetske banke povežu s razvojnim ciljevima što ih Vlada želi ostvariti u razdoblju provedbe CPS-a.** Međutim, taj okvir ima važna ograničenja. Kao prvo, postoji napetost između ideje prethodno definiranih ishoda i potrebne fleksibilnosti angažmana Grupe Svjetske banke u jednoj naprednoj zemlji srednjeg dohotka koja je pred pristupanjem Europskoj uniji. Kao drugo, ono što Banka pozajmljuje Hrvatskoj samo je manji dio inozemnog financiranja i javnih izdataka Hrvatske, a doprinos Grupe Svjetske banke, iako potencijalno važan, utjecao bi samo na dio ukupnog gospodarskog programa Hrvatske. Unatoč tome, uloženi su ozbiljni naponi u smjeru stvaranja okvira rezultata, polazeći od rezultata za koje se očekuje da će se ostvariti kroz provedbu postojećeg portfelja i novih aktivnosti o kojima postoji jasna suglasnost. Ako u cjelokupnom programu dođe do značajnih promjena, okvir rezultata bi se prilagodio u Izvješću o napretku CPS-a. Okvir rezultata, uključujući ključne očekivane ishode i pokazatelje CPS-a, sažeto je prikazan u Prilogu 1.

D. Opći pristup

58. **Izrada i provedba programa bit će u skladu s potrebama i fleksibilna.** Kako je predviđeno u okviru Programa Grupe Svjetske banke za zemlje srednjeg dohotka, CPS predstavlja širok okvir kroz koji Grupa Svjetske banke može osigurati fleksibilan i pravodoban odgovor na novonastale prioritete. Pri tom će Grupa Svjetske banke nastojati mobilizirati najbolje dostupno stručno znanje, međunarodno iskustvo i širok raspon instrumenata Grupe Svjetske banke. Program se definira za prve dvije godine razdoblja CPS-a, te će se prilagoditi kako bi odgovorio na potrebe Hrvatske koje se budu javile u vrijeme Izvješća o napretku CPS-a.

59. **Kako bi se pomirili ciljevi fleksibilnosti i selektivnosti, te kako bi se djelovalo u okviru raspoloživih sredstava, program kreditiranja podijeljen je u dva dijela.** Prvi dio (Dio I.) predstavlja aktivnosti u prve dvije godine kod kojih postoji jasna suglasnost s državnim tijelima o nastavku rada, uključujući i glede sadržaja predloženih projektnih aktivnosti. Nekoliko projekata u tom dijelu programa već je pripremljeno u okviru prethodnoga CAS-a, a otprilike pola njih predstavlja dodatno financiranje ili projekte koji se ponavljaju. Svi će projekti podlijegati provjeri o njihovom učinku na razvoj.

60. **Drugi dio (Dio II.) programa pokriva jednako važna područja angažmana koja zahtijevaju daljnji dijalog i pripremne radove u suradnji s Vladom.** Ta prioritetna područja potpadaju u dvije glavne kategorije. U prvoj se nalaze mogući investicijski projekti u željezničkom sektoru i sektoru energetike, gdje se trebaju definirati odgovarajuće strategije i/ili investicijski planovi kako bi se omogućilo financiranje od strane Banke. U drugoj se kategoriji nalaze mogući zajam za razvojnu politiku koje bi moglo poduprijeti dvije skupine reformi – upravljanje i mjere suzbijanja korupcije, te mjere koje potiču rast privatnoga sektora kroz daljnju fiskalnu konsolidaciju, povećanje kvalitete javnih rashoda i reforme vezane za ulagačko okruženje. Na oba ta područja Banka će nastaviti s analitičkim i savjetodavnim aktivnostima (AAA) i dijalogom te će ocijeniti napredak koji bi mogao osigurati zajam za razvojnu politiku, ako vlasti to budu željele. Eventualno kreditiranje koristit će se selektivno u precizno definiranim područjima gdje je Vladina opredijeljenost reformi snažna i temelji se na rezultatima postojeće reforme, koja bi vodila boljem upravljanju, poboljšanju konkurentnosti, stalnoj fiskalnoj prilagodbi i smanjenju vanjskih i dugoročnih ranjivosti. Preduvjet za bilo kakvo kreditiranje razvojne politike bit će održavanje zadovoljavajućih makroekonomskih rezultata, koje odlikuju trajna fiskalna konsolidacija usmjerena prema vladinim ciljevima uravnoteženog proračuna, kao i puni napredak u strukturnoj reformi bez značajnih poništenja donesenih politika.

61. **Zajednički program s IFC-om planira se na temelju zajedničke strategije.** Banka i IFC surađuju na području regionalnog i lokalnog financiranja i nastavit će sa suradnjom u pružanju potpore ulaganjima privatnog sektora i javno-privatnog partnerstva (*Public-Private*

Partnership - PPP), posebno u pogledu infrastrukture. Usmjerenost IFC-a na post-privatizacijsko restrukturiranje u prioritetnim sektorima dopunit će Bančina nastojanja za osiguranjem potpore privatizaciji poduzeća u okviru programa PAL. Aktivnosti Svjetske banke vezane za pitanja šireg ulagačkog okruženja i potporu reformama na tom području nadopunjuju se projektom regulatorne reforme IFC-a. I konačno, ulaganje IFC-a, koje domaćim tvrtkama pomaže postići konkurentnost i učinkovitost te im pomaže provesti najbolju praksu korporativnog upravljanja, ekoloških i socijalnih standarda, pridonijet će širem programu konkurentnosti i pridruživanju EU, koji podupiru i Banka i IFC.

62. **U odabiru i osmišljavanju aktivnosti najveća će se pozornost usmjeriti na to kako predloženi projekt podržava program Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji. U slučaju socijalnih sektora gdje ne postoji pravna stečevina Europske unije, pozornost će se posvetiti i tome kako projekti upotpunjuju napore vezane za pristupanje Europskoj uniji.** Ta će se ocjena izvršiti zajedno s državnim tijelima i u bliskoj suradnji s Europskom komisijom. Visoki će prioritet imati one komponente projekta koje povećavaju kapacitet Hrvatske za apsorpciju sredstava Europske unije, osobito nakon pristupanja.

E. Područja angažmana

63. **Predviđeni operativni program Grupe Svjetske banke selektivno će osigurati podršku glavnim strateškim prioritetima Vlade u kontekstu procesa pristupanja Hrvatske Europskoj uniji:**

- (i) održavanje makroekonomske stabilnosti;
- (ii) jačanje rasta, predvođenog privatnim sektorom i ubrzana konvergencija s Europskom unijom;
- (iii) povećanje kvalitete i učinkovitosti u socijalnom sektoru; i
- (iv) povećanje održivosti dugoročnoga razvoja.

1. stup: Održavanje makroekonomske stabilnosti

64. U okviru ovog stupa ključni su sljedeći ciljevi:
- Povećanje učinkovitosti i djelotvornosti javnih financija, i
 - Jačanje nadzora financijskog sektora.

65. **Povećanje učinkovitosti javne potrošnje i učinkovito upravljanje njome važno je za jačanje gospodarske sposobnosti za podnošenje vanjskih šokova i poboljšanje konkurentnosti.** Vlada uvida da su manji javni sektor i bolja organizacija i učinkovitost javne potrošnje nužni za smanjenje vanjske ranjivosti Hrvatske, za rast privatnoga sektora, te za održiv i snažan gospodarski rast. Bolja učinkovitost javnih rashoda i učinkovitost javnoga sektora i dalje će biti važan prioritet programa Grupe Svjetske banke. Predviđa se programsko-analitički rad o javnim rashodima, koji bi obuhvatio srednjoročni okvir rashoda, program javnih ulaganja, institucionalna pitanja, planiranje sredstava na temelju rezultata, kao i specifične sektorske analize javnih rashoda. Ova nastojanja, kombinirana s analitičkim radom o upravljanju, opisanom u odlomku 67 mogao bi pomoći u definiranju sadržaja za mogući zajam o razvojnoj politici za javni sektor. Instrumenti koji se bave tematikom upravljanja dugom mogli bi se koristiti za poboljšanje učinkovitosti javnih financija.

66. **Daljnje jačanje nadzora financijskog sektora u trenutku poremećaja na financijskim tržištima važan je prioritet.** Nedavni snažan rast kredita, kao i relativno visoki rizici vezani uz tečaj i kamatne stope, zahtijevaju pojačan nadzor banaka uz istovremeno razmatranje učinkovitih mjera koje bi se u konačnici mogle provesti u okviru Europske unije. I nebankarski financijski sektor imao bi koristi od daljnje izgradnje kapaciteta HANFA-e. Nedavna Izvješća o pridržavanju standarda i kodeksa (ROSC) o korporativnom upravljanju, i računovodstvu i reviziji, pomogla su ukazati na određene nedostatke. Postupno uklanjanje tih nedostataka poboljšalo bi transparentnost i solventnost korporativnog sektora, i time omogućilo tvrtkama veću dostupnost kredita i bilanca banaka. Darovnica Fonda za

institucionalni razvoj (*Institutional Development Fund – IDF*) za unaprjeđenje korporativnog financijskog izvješćivanja osigurat će potporu početnoj provedbi dugoročne strategije i akcijskog plana, te osigurati izobrazbu, a sve to kako bi se okvir korporativnog financijskog izvješćivanja uskladio s međunarodnim standardima. Predviđa se i nastavak nedavno završenog Programa za ocjenu financijskog sektora (*Financial Sector Assessment*) što su ga zajedno provodili Banka i Međunarodni monetarni fond. Program bi mogao uključiti i rad na zaštiti potrošača u financijskim uslugama i financijskom upravljanju u regionalnom kontekstu te obuhvatiti nekoliko srednjoeuropskih i baltičkih zemalja, kao i usklađivanje sa standardima Europske unije za industriju financijskih usluga i njihove rezultate.

2. stup: Jačanje rasta predvođenog privatnim sektorom i ubrzanje konvergencije s Europskom unijom

67. U okviru ovog stupa ključni su sljedeći ciljevi:

- Unaprjeđenje upravljanja javnim sektorom;
- Poboljšanje ulagačkog okruženja; i
- Usklađivanje infrastrukturnih i s njima povezanih usluga s potražnjom;

68. **Dobro upravljanje javnim sektorom ima za posljedicu bolje politike, veću transparentnost, višu razinu pružanja javnih usluga i niže troškove poslovanja.** Poboljšanje upravljanja javnim sektorom sa sobom nosi poboljšanja u učinkovitosti javne uprave, u učinkovitosti pravosudnog sustava i tijela zaduženih za provedbu zakona, kao i smanjenje korupcije. Reforma pravosuđa i javne uprave također je ključni uvjet za pristupanje Hrvatske Europskoj uniji i jedan od najvažnijih prioriteta Vlade. Kako bi se Vladi pomoglo u provedbi strategija reforme pravosuđa i borbe protiv korupcije, priprema se Projekt reforme pravosuđa. Taj Projekt, koji bi se nastavio na PAL I i II te na nedavno završen Projekt sudske uprave i upravljanja stečajnim postupkom, osigurat će potporu za (i) jačanje pravosudne uprave i upravljanja sudovima; (ii) racionalizaciju mreže sudova; i (iii) automatizaciju sudova, kao pomoć u provedbi integralnog upravljanja sudskim predmetima. Temeljem rezultata ostvarenih na reformi zemljišnih knjiga i katastra, ovo područje može dobiti daljnju podršku u sklopu nastojanja za jačanjem pravosuđa i javne uprave. Kao nadopuna analitičkom radu o javnim rashodima opisanom u odlomku 64, predviđa se program analitičko-savjetodavnih aktivnosti u odabranim područjima upravljanja javnim sektorom koji bi mogao osigurao potporu za kreiranje politike i pripremu DPL-a za javni sektor. Kratki analitički dokumenti mogli bi obuhvatiti upravljanje javnim rashodima u sudstvu, upravljanje i borbu protiv korupcije. Jedan DPL za javni sektor mogao bi riješiti pitanje daljnje racionalizacije strukture javne uprave, jačanje upravljanja državnim službom i sustava nagrađivanja, poticanje stručnog usavršavanja državnih službenika, jačanje strateškog planiranja i koordinacije politike, racionalizaciju sustava sudova, razvoj učinkovitog mehanizma polaganja računa i praćenja rezultata u sudstvu, kao i daljnje poboljšanje upravljanja javnim financijama i transparentnost. Banka također može razmotriti mogućnost da nominira Hrvatsku kao zemlju za dobivanje podrške putem darovnice za upravljanje (governance), i pomoću sredstava za tzv. partnerstvo u upravljanju (Governance Partnership Facility). Darovnica bi mogla poslužiti kao potpora prioritetima Hrvatske koji se odnose na upravljanje i borbu protiv korupcije, osobito onih zacrtanih u Nacionalnoj strategiji za borbu protiv korupcije, a koji su važni za pridruživanje EU.

69. **Daljnje poboljšanje ulagačkog okruženja imalo bi za posljedicu veću konkurentnost, a time i bržu konvergenciju dohotka s razinom u Europskoj uniji.** Hrvatska bi imala koristiti od kontinuiranog povećanja udjela privatnog sektora u gospodarstvu, sa sadašnjih 70 posto, putem ubrzanog završetka privatizacijskog programa i ulaska novih privatnih poduzeća (domaćih i stranih), smanjenja troškova poslovanja i smanjenja velikog neformalnog sektora, procijenjenog na između 15 i 30 posto BDP-a. U Izvješću o konvergenciji, koje se upravo dovršava u bliskoj suradnji s hrvatskim partnerima, analizirat će se ključne prepreke za postizanje veće konkurentnosti hrvatskog gospodarstva i dat će se preporuke na područjima regulacije, tržišta rada i obrazovanja, trgovine i infrastrukture. Predviđa se nastavak odabranih aktivnosti vezanih za pitanja konkurentnosti. To će vjerojatno biti u partnerstvu s Nacionalnim vijećem za konkurentnost, tijelom koje predstavlja četiri interesne strane, uključujući visoke predstavnike Vlade, poslodavaca,

sindikata te znanosti. Osim toga, ako bude postojao interes i snažna opredijeljenost Vlade, te odgovarajući koordinacijski mehanizmi, mogao bi se izraditi DPL koji bi se mogao temeljiti na preporukama iz Izvješća o konvergenciji. DPL bi mogao osigurati potporu za nastavak fiskalne konsolidacije kroz poboljšanja fiskalne prilagodbe, poboljšanja ulagačkog okruženja, dovršenje procesa privatizacije, te jačanje regulatornog okvira. Buduće aktivnosti IFC-a i dalje će biti usmjerene na post-privatizacijsko restrukturiranje u prioritetnim sektorima, pomoć domaćim tvrtkama u postizanju regionalne konkurentnosti, te poticanje lokalnog tržišta vrijednosnica i razvoja sekundarnog tržišta kapitala.

Okvir 4: Strategija IFC-a u Hrvatskoj

U skladu sa svojom strategijom u zemljama srednjeg dohotka, IFC će razmatrati mogućnost za podršku srednje velikim poduzećima s dobrim kreditnim sposobnostima u regijama gospodarske depresije. IFC će ponuditi nove instrumente svojim velikim klijentima i angažirati se u njihovom opskrbnom lancu kao i nastaviti podršku njihovoj daljnjoj modernizaciji i širenju proizvodnje koja donosi više dodane vrijednosti te ulaganjima jedne zemlje u drugu. IFC će se usredotočiti na odabrane sektore i aktivnosti kao što je agrobiznis, informatizacijska i telekomunikacijska tehnologija, građevinski materijal, turizam, infrastruktura (luke, rafinerije, elektrane), financijska tržišta i regionalne projekte. Putem svojih savjetodavnih usluga, IFC će promicati sudjelovanje privatnog sektora na području infrastrukture. Na području klimatskih promjena, IFC se može usredotočiti na četiri polja: energetska učinkovitost, obnovljive izvore energije, čišću proizvodnju i recikliranje. Ukoliko se uvjeti na tržištu pogoršaju, bilo zbog domaćih faktora ili uslijed negativnog utjecaja međunarodnog tržišta, IFC će tražiti prigodu da podupre pokretanje alternativnih fondova i financira temeljnu diversifikaciju (sindiciranje, paralelno ulaganje s drugim partnerima, razvoj sekundarnog tržišta kapitala, uključujući lokalno tržište obveznica). Također, IFC će razmatrati mogućnosti ulaganja s financijskim institucijama kako bi se poboljšao niz financijskih instrumenata koja su osobito na raspolaganju malim i srednjim poduzetnicima, poduzećima koja se bave mikrofinanciranjem, te kućanstvima s niskim ili srednjim dohotkom, uz podršku aktivnostima namijenjenim rješavanju sektorskih i regionalnih nejednakosti.

70. **Konvergencija s EU-om i održivi gospodarski rast zahtijevaju integriranu infrastrukturu i s time povezane usluge koje djelotvorno funkcioniraju i razvijaju se dovoljno brzo da idu ukorak s povećanom potražnjom.** Budući da Hrvatska ima dobro razvijenu infrastrukturu, naglasak se stavlja na povećanje kapaciteta mreže rješavanjem preostalih raskoraka, bolju integraciju u transeuropske mreže, te provedbu okvira politike koji vodi ubrzanom razvoju novih kapaciteta kroz javno-privatno partnerstvo.²⁹ Vladini planovi predviđaju daljnju modernizaciju paneuropskih koridora, uključujući i putem razvoja željezničke infrastrukture, povećanje kapaciteta morskih luka, nadovezujući se na planove razvoja koji su nedavno revidirani u okviru tekućih projekata, te proširenje kapaciteta proizvodnje energije i jačanje regionalne povezanosti energetskog sustava u skladu s Ugovorom o zajednici za energiju, kojega Banka podupire na regionalnoj razini. Očekuje se da će buduća potpora Banke i IFC-a uključivati daljnje financiranje razvoja luka kroz javno-privatno partnerstvo i njihove prometne povezanosti s unutrašnjošću, a posebno daljnje jačanje kapaciteta luke Rijeka i luke Ploče³⁰. Banka i IFC su osim toga spremni nastaviti dijalog s HEP-om o proširenju suradnje na području proizvodnje i/ili prijenosa energije, kao i o dodatnom financiranju sanacije toplinske mreže i ulaganja u energetska učinkovitost. Buduća potpora Banke mogla bi uključiti i ulaganja u modernizaciju odabrane željezničke infrastrukture od europskoga značaja, u jačanje konkurentnosti željeznica prije otvaranja njihove mreže, te u poboljšanje njihovih rezultata. Ta će ulaganja trebati ići usporedo s programom restrukturiranja Hrvatskih željeznica i poduprijeti njegovu provedbu, te će se trebati koordinirati s EIB-om, važnim financijskom ulaganja u željeznice. IFC će, u bliskoj suradnji s Bankom, nastaviti promicati ulaganja privatnoga sektora i javno-privatno partnerstvo (PPP) na području infrastrukture putem pružanja stručnog znanja/savjetodavnih usluga i izravnog financiranja. Razmotrit će se mogućnosti za daljnju suradnju s EBRD-om.

²⁹ U sektoru luka, to podrazumijeva privatna ulaganja u superstrukturu i opremu od strane koncesionara u skladu sa Zakonom o morskim lukama izmijenjenim i dopunjenim 2006., te koncesijske naknade koje se plaćaju lučkim upravama za troškove infrastrukture.

³⁰ Očekuje se da će se u razdoblju provedbe CPS-a, a u okviru tekućih projekata što ih financira Banka, koncesije izdati za barem tri lučka terminala.

MIGA također ostaje otvorena za mogućnosti pružanja potpore stranim ulaganjima u infrastrukturu i druge sektore putem pružanja jamstava.

3. stup: Povećanje kvalitete i učinkovitosti u socijalnom sektoru

71. U okviru ovog stupa ključni su sljedeći ciljevi:

- Povećanje održivosti i jednakosti mirovinskog sustava;
- Pобољшanje učinkovitosti i rezultata zdravstvenog sustava;
- Unaprjeđenje sustava obrazovanja, kako bi se osigurala potpora gospodarstvu utemeljenom na znanju; i
- Poboљшanje socijalne uključenosti i bolja usmjerenost socijalne pomoći.

72. **Zbog niske razine sudjelovanja radne snage i starenja hrvatskog društva, ključni izazov je nastaviti osiguravati fiskalnu održivost mirovinskoga sustava.** Naravno, problem Hrvatske nije jedinstven, budući da su mnoge zemlje u Europi i drugdje suočene sa sličnim problemima. Osim održavanja fiskalne održivosti sustava, jednako je važna i njegova socijalna održivost. Zbog toga se kao prioritet javlja i rješavanje problema niskih stopa zamjene u budućnosti i sadašnjih znatnih nejednakosti, kao što su razlike između povlaštenih i starosnih mirovina. Banka je detaljno razradila skup mjera politike u nedavnoj Analizi javnih financija, koje bi mogle dovesti do većih poboljšanja u dugoročnoj održivosti mirovinskog sustava. Banka je spremna nastaviti dijalog o tom važnom pitanju i, ako Vlada provede neke od ključnih preporuka iz Analize javnih financija u mirovinskom sustavu, mogla bi se predvidjeti potpora putem financiranja razvojne politike.

73. **U zdravstvenom sektoru postoji dvojan izazov poboljšanja učinkovitosti i rezultata zdravstvenog sustava.** To zahtijeva temeljne reforme, uključujući i smanjenje velikog oslanjanja na bolničku skrb pacijenata, racionalizaciju mreže bolnica i poboljšanje sustava zdravstvenog osiguranja. Neke važne mjere racionalizacije već su provedene kroz program PAL, a izrađuje se nova strategija reforme zdravstvenog sektora. Osim analize zdravstvenih rashoda u okviru Analize javnih financija, Banka je ponudila tehničku pomoć kojom bi poduprla pripremu te strategije, promjene u mehanizmima plaćanja za bolnice te se planira unaprijediti sustav osiguranja kvalitete i izradila analitičku studiju za područje dugotrajne skrbi, što je značajno pitanje u zemlji sa stanovništvom koje naglo stari. Osim toga, pri kraju je priprema investicijskog projekta – Razvoj hitne medicinske pomoći i investicijsko planiranje u zdravstvu namijenjenog jačanju kapaciteta za hitne medicinske intervencije širom Hrvatske i jačanju kapaciteta Ministarstva za pripremu ulaganja. Jedan od ciljeva projekta je razvijati sposobnosti Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi za izradu strateških planova, potrebnih za korištenje financijskih sredstava iz Europske unije (kako prije tako i nakon pristupanja). Jedan takav plan bio bi izrada plana razvoja zdravstvenih službi, čija bi se provedba mogla financirati sredstvima EU-a, kao što je to slučaj u ostalim zemljama EU-a.

74. **Vlada pridaje veliku važnost obrazovanju, koje će osigurati potporu gospodarstvu utemeljenom na znanju.** Već je postignut važan napredak u provedbi Vladinog Plana razvoja sustava odgoja i obrazovanja, a to su jasno definirani rezultati učenja u osnovnom obrazovanju, uvođenje vanjskog vrednovanja na državnoj razini i napredak glede ukidanja rada u tri smjene u školama. Pregovori o članstvu u EU za Poglavlje 26. – Obrazovanje i kultura, otvoreni su i zatvoreni u istome danu zbog visoke razine usklađenosti hrvatskoga obrazovnog sustava i sustava ostalih europskih zemalja. Unatoč tome, postoji potreba za daljnjim povećanjem postotka upisa i završavanja srednjih škola i škola višeg obrazovanja te za preusmjeravanjem usredotočenosti s uskih programa stručnog obrazovanja na poboljšanje stručnih znanja koja su bitna za dinamično gospodarstvo i tržište rada koje se ubrzano mijenja. Banka je osigurala stalnu potporu, blisko usklađenu s Vladinom strategijom obrazovanja u kontekstu Projekta razvoja sustava odgoja i obrazovanja. Predviđeno je dodatno financiranje ili nova projektna aktivnost za nastavak takve potpore, uključujući i za značajno povećanje broja škola koje rade u jednoj smjeni tijekom razdoblja provedbe CPS-a. Osim analize sadržane u Analizi javnih financija i Izvješću o konvergenciji, Banka će također biti spremna nastaviti dijalog o odabranim pitanjima obrazovne politike.

75. **Poboljšanje socijalne uključenosti i bolje usmjeravanje socijalne pomoći ključni su aspekti rješavanja žarišta siromaštva i povećanja socijalne kohezije.** Neki od ključnih prioriteta su bolja koordinacija socijalne politike, redovito usklađivanje dobro usmjerenih naknada za siromašne i pomak s visoke razine institucionaliziranosti skrbi. Vlada je donijela novu strategiju socijalne pomoći, a njezina dosljedna provedba i dalje je važna. Banka je spremna nastaviti dijalog o najučinkovitijim načinima pružanja socijalne pomoći i, ako se to od nje bude tražilo, bit će spremna osigurati daljnju potporu za aktivnosti socijalnog uključivanja.

4. stup: Povećanje održivosti dugoročnog razvoja

76. U okviru ovog stupa ključni su sljedeći ciljevi:

- Unaprjeđenje gospodarenja okolišem i zaštite prirode;
- Bolje upravljanje u prirodnim katastrofama;
- Priprema za prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena; i
- Smanjenje regionalnih razlika te razlika između urbanih i ruralnih područja.

77. **Vlada prepoznaje važnost zaštite okoliša i prostornog planiranja u poboljšanju standarda kvalitete života.** Postignut je značajan napredak u tom području od 2004. godine. Bolje gospodarenje okolišem i provedba velikog ulagačkog programa potrebni su i za pristupanje Hrvatske Europskoj uniji. Povećanje razine povezivanja opskrbe vodom i kanalizacije u skladu sa Strategijom gospodarenja vodama, povećanje broja i kvalitete odlagališta, manja rascjepkanost u upravljanju okolišem i prostorom, kao i povećanje zaštićenih područja te očuvanje ekološke mreže i njihovo poboljšano upravljanje, neki su od predstojećih izazova. Među budućim aktivnostima bit će nastavak Programa zaštite od onečišćenja voda u obalnom području, APL u tri faze, koji bi osigurao potporu za poboljšanje kvalitete vode u skladu s direktivama EU-a o zaštiti okoliša (poput Direktive o komunalnim otpadnim vodama) u određenom broju hrvatskih obalnih gradova, koji su i važna turistička odredišta, te priprema projekata koji bi se provodili uz financijsku pomoć EU-a. Predviđen je i zajam na regionalnoj i lokalnoj razini za izgradnju novih regionalnih postrojenja za gospodarenje otpadom. Taj bi program mogao uključiti i daljnju podršku u zaštiti hrvatskih nacionalnih parkova i parkova prirode, a nastavio bi se na uspješnu darovnicu GEF-a za zaštitu krškog ekosustava. U program je uključena i studija provedena na razini više zemalja koja analizira mogućnosti za smanjenje emisije ugljičnog dioksida i drugih stakleničkih plinova u atmosferu (tzv. *carbon footprint*) u prometnom sustavu, kao i analiza *brownfield* ulaganja u sanaciju, koja bi mogla iznjedruti mogućnosti za nove projekte u drugom dijelu razdoblja CPS-a.

78. **Unaprjeđenje upravljanja u prirodnim katastrofama moglo bi spasiti živote i spriječiti štetu koju uzrokuju takve katastrofe.** Hrvatska je izložena poplavama, sušama i šumskim požarima, pa je stoga poboljšanje spremnosti za hitne intervencije važan prioritet Vlade. Klimatske promjene vjerojatno će dovesti do povećanja broja i ozbiljnosti prirodnih katastrofa. Banka je izradila program osiguranja regionalnih sredstava za upravljanje u prirodnim katastrofama te se očekuje da Hrvatska bude jedna od prvih zemalja korisnica tog programa. Projekt bi mogao uključiti potporu za financiranje rizika od prirodnih katastrofa, upravljanje rizikom od prirodnih katastrofa i strategiju prilagodbe, meteorološku prognozu i pravovremeno uzbunjivanje u slučaju opasnosti od poplave, ulaganje u mjere ublažavanja rizika od prirodnih katastrofa i spremnost na hitne intervencije.

79. **Hrvatska je počela s izradom planova za prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje.** Neki od ključnih izazova uključuju ograničeno korištenje obnovljive energije, visoki energetske intenzitet gospodarstva i obvezu Hrvatske da smanji emisiju stakleničkih plinova za 5 posto do 2012. godine. UNDP će u suradnji s Bankom u ovogodišnjem Izvešću o društvenom razvoju u Hrvatskoj preispitati utjecaj klimatskih promjena na zemlju i neka odabrana područja, u kojima bi se mogle donijeti mjere za prilagodbu i ublažavanje. Predviđa se da će Banka financirati jedan investicijski projekt vezan za navodnjavanje i zaštitu od poplava kako bi pridonijela povećanju produktivnosti u poljoprivredi i zaštitila područja od šteta od poplava u kontekstu klimatskih promjena.

80. Unatoč relativno maloj površini, Hrvatska ima znatne regionalne razlike. Vlada je započela s jačanjem strategije i koordinacije regionalnog razvoja Hrvatske i to će imati sve veću važnost za buduće korištenje regionalnih fondova Europske unije. Osim regionalnih razlika, posebna pitanja u pogledu razlika između gradskih i ruralnih područja otvara i nezavršena tranzicija u poljoprivrednoj proizvodnji. Banka pruža potporu regionalnom razvoju putem Projekta socijalnog i gospodarskog oporavka, ne samo izravno ulaganjima, već i kroz tehničku pomoć za jačanje kapaciteta kreiranja politike i planiranja. Projekt "Razvoj hitne medicinske pomoći i investicijsko planiranje u zdravstvu" također je usmjeren na smanjenje regionalnih razlika u sposobnosti zdravstvenog sustava za hitne intervencije.

F. Partnerstva i sudjelovanje

81. MMF i Banka će blisko surađivati u svojim nastojanjima da Vladi Republike Hrvatske pruže potporu u provedbi fiskalne konsolidacije zasnovanoj na smanjenju rashoda, poboljšanju upravljanja porezima i jačanju konkurentnosti. Vlasti su krajem 2006. uspješno završile posljednji MMF-ov *Stand-by* aranžman, a MMF sada pruža savjete i analizu kroz svoje nadzorne aktivnosti (članak IV. – savjetovanja i posjeti osoblja) i tehničku pomoć. U predstojećem razdoblju, Fond će preuzeti vodeću ulogu u pružanju pomoći Hrvatskoj u vezi s održavanjem makroekonomske stabilnosti, što je ključno pitanje na kojemu se temelji održivi gospodarski rast. Fond će se osobito usredotočiti na monetarnu i tečajnu politiku, fiskalnu politiku, stabilnost financijskoga sektora i vanjskoga sektora, te konkurentnost Hrvatske. Banka će preuzeti vodeću ulogu u dijalogu o strukturnim i institucionalnim reformama u više područja, uključujući pravosuđe, upravljanje i suzbijanje korupcije, ulagačko okruženje i sudjelovanje privatnoga sektora u infrastrukturi. U financijskome sektoru, Banka i Fond dijele odgovornost i koordinirat će svoje savjetodavne aktivnosti glede financijskoga sektora usmjerene prema hrvatskim vlastima, uzimajući u obzir podjelu rada i, sukladno tome, područja nadležnosti svake od institucija u pripremi nedavnih izmjena Programa procjene financijskog sektora (FSAP).

82. Banka će i dalje blisko surađivati s Europskom komisijom (EK) u pružanju pomoći Hrvatskoj u komplementarnim projektima, te u analitičkim i savjetodavnim uslugama s ciljem olakšavanja njenoga pristupa Europskoj uniji, izgradnje sposobnosti za korištenje strukturnih i kohezijskih fondova Europske unije. Suradnja s Europskom komisijom usredotočit će se na upotpunjavanje sredstava EU-a dobivenih u okviru Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA). U razdoblju za 2007. do 2010. za Hrvatsku je osigurano približno 570 milijuna eura kroz sredstva IPA-e. Banka je u okviru svojih investicijskih projekata već pružila mogućnosti za financiranje pripreme projekata za predstojeće financiranje putem IPA-e, te će i u budućnosti ostati otvorena za slične aranžmane. S obzirom na to da sredstva IPA-e imaju relativno malen udio u sredstvima potrebnim za velika ulaganja za ispunjavanje zahtjeva iz pravne stečevine EU-a, Banka se namjerava uključiti u blisku koordinaciju i podjelu rada (poput sufinanciranja u slučaju sredstava iz IPA-e) kako bi se maksimalno povećao učinak. Iscrpan opis suradnje između Banke i EU-a nalazi se u Prilogu 2.

83. Bančin program pomoći koordinira se i s ključnim europskim financijskim institucijama, kao što je Europska investicijska banka i Europska banka za obnovu i razvoj. Tu suradnju olakšava i Zajednički ured Europske komisije i Svjetske banke za jugoistočnu Europu sa sjedištem u Bruxellesu, koji služi kao tajništvo Savjetodavne skupine za međunarodne financijske institucije i kojim su-predsjedava EK.³¹

84. Bliska suradnja s agencijama UN-a, i to s UNDP-om i UNHCR-om, i dalje će biti usmjerena prema gospodarskoj i socijalnoj obnovi, te prema ruralnom i regionalnom razvoju, koji predstavljaju važan prioritet u programu razvoja radi potpore pravednom rastu nedovoljno razvijenih područja u zemlji. Neka od područja na kojima će u budućnosti biti

³¹ Uz IBRD, EIB, EBRD i CEB, u Savjetodavnoj skupini nalaze se i IFC, Banka za trgovinu i razvoj crnomorskih zemalja, KfW (Njemačka) i Pakt o stabilnosti za jugoistočnu Europu.

potrebna aktivna suradnja s UNDP-om su održivi razvoj, ispunjavanje uvjeta iz pravne stečevine na području zaštite okoliša te široki plan socijalnog uključivanja.

85. **U okviru priprema za CPS održan je čitav niz sastanaka i konzultacija diljem zemlje.** Na konzultacijama održanim u svibnju 2008. u Zagrebu, Rijeci, Šibeniku, Varaždinu i Vukovaru sudjelovali su predstavnici lokalnih vlasti, poslovne zajednice i nevladinih organizacija od kojih se tražilo da iznesu svoje stavove i mišljenja o razvojnim prioritetima i izazovima s kojima će se Hrvatska susretati tijekom sljedeće četiri godine. Kratki opis tih konzultacija nalazi se u Prilogu 4.

86. **Osim toga, u veljači 2008. provedena je anketa korisnika u kojoj su zainteresirane strane pozvane da iznesu svoja mišljenja o razvojnim prioritetima Hrvatske i Bančinoj pomoći.** U anketi je, kroz popunjavanje upitnika, sudjelovalo ukupno 207 osoba – od kojih je većina bila upoznata s Bankom ili je s njome surađivala. Sudionici su uglavnom odabrani iz ministarstava, nevladinih organizacija, privatnoga sektora te znanosti i obrazovanja, bilateralnih i multilateralnih agencija i izvršnih ureda.

87. **U anketi su kao najvažniji razvojni prioriteti općenito istaknuti gospodarski rast, iza kojega slijede djelotvornost Vlade i upravljanje.** Iako je korupcija općenito bila manje istaknuta kao predmet zabrinutosti, to su područje kao najvažniji razvojni prioritet navele nevladine organizacije, dok su ostali ispitanici visoko na popis svojih predmeta interesa stavili pristupanje Europskoj uniji i djelotvornost vlade/upravljanje. Većina ispitanika pozitivno gleda na potporu Svjetske banke Hrvatskoj i pozdravlja financiranje od strane Banke na ključnim prioritetnim područjima. Obrazovanje i borba protiv korupcije – koji usput rečeno nisu navedeni kao glavni razvojni prioriteti – također su prepoznati kao područje na kojemu bi od koristi mogla biti financijska pomoć Banke. Za razliku od toga, samo je manji broj ispitanika smatrao da sredstva Banke treba usmjeriti prema pomaganju Hrvatskoj u pripremama za pristupanje Europskoj uniji. Kad je riječ o istraživanjima, ispitanici su naveli da bi angažman Banke bio najkorisniji na područjima razvoja privatnoga sektora, obrazovanja, tržišta rada, uspješnosti javnoga sektora i suzbijanja korupcije.

88. **Ispitanici su smatrali da je znanje što ga posjeduje Banka njezina najveća vrijednost; za njim slijede financijska sredstva i sposobnost pokretanja.** Osim toga, Banku smatraju pristupačnom, otvorenom i punom poštovanja prema zainteresiranim stranama. Međutim, anketa je otkrila i da se Banka doživljava previše birokratskom u svojim politikama i postupcima i da podupire tehnokratska rješenja ne vodeći računa o političkoj realnosti. U budućnosti će se od Banke očekivati da u određenoj mjeri ima značajnu ulogu u razvoju Hrvatske u srednjoročnom razdoblju. Ispitanici su naveli da bi Banka mogla donijeti veću vrijednost kad bi se prvenstveno usredotočila na složena i teška pitanja i kad bi se pojednostavnilo dobivanje financijskih sredstava od Svjetske banke.

G. Financijska potpora Banke i razmatranje kreditne sposobnosti

89. **CPS predviđa indikativni paket kreditiranja u osnovnom scenariju u iznosu od oko 1,0 do 1,4 milijardi USD tijekom razdoblja od četiri godine.** Budući da će kreditiranje Banke ovisiti o potražnji, godišnji bi iznosi mogli znatno varirati tijekom fiskalnih godina. Program kreditiranja osnovnog scenarija uključio bi samo aktivnosti koje se ne temelje na sektorskim politikama. Taj bi program mogao biti dopunjen nizom DPL-ova u jednoj tranši, posebno kao potpora reformama u javnom sektoru i za poboljšanje konkurentnosti Hrvatske, ovisno o mogućnostima i osiguranju opredjeljenosti Vlade. Uz DPL-ove, u okviru visokog scenarija, kreditiranje bi tijekom razdoblja CPS-a moglo doseći iznos od 1,4 do 1,8 milijardi USD. Visoki scenarij bi pridonio i bio sukladan s upotrebom DPL-a kao što je već opisano (vidjeti odlomak 60). Odlikovala bi ga snažna vladina opredjeljenost reformi temeljena na stvarnim rezultatima, uključujući poboljšano upravljanje, osnaženu konkurentnost, stalnu fiskalnu konsolidaciju usmjerenu ostvarivanju vladinog cilja uravnoteženog proračuna i smanjene vanjske i dugoročne ranjivosti, u uvjetima punog napretka na području strukturnih reformi bez većih poništenja donesenih politika. Uobičajeni zajmovi IBRD-a vrlo će vjerojatno biti dopunjeni drugim instrumentima IBRD-a, kao kao što su osiguranje od rizika u slučaju prirodnih nepogoda i katastrofa, mogućnost odgođene isplate sredstava kao instrument

za upravljanje rizicima od katastrofa, regionalno i lokalno kreditiranje i proizvodi za upravljanje dugom.

90. U Tablici 4. sažeto je prikazan indikativni program za prve dvije godine CPS-a. Sadržaj programa za drugi dio razdoblja CPS-a i opći obujam Bančine pomoći prema potrebi će se preispitati i revidirati u Izvješću o napretku CPS-a sredinom razdoblja CPS-a.

Tablica 4: Indikativni program kreditiranja i program AAA

	Kreditiranje (u mil. USD)	AAA
FG09 Dio I.	<ul style="list-style-type: none"> • Reforma pravosuđa 35 • Razvoj hitne medicinske pomoći i investicijsko planiranje u zdravstvu 27 • Projekt riječkog prometnog pravca 2 130 • Zaštita od onečišćenja voda u obalnom području 2 90 • Upravljanje katastrofama 48 Ukupno: 330 	<ul style="list-style-type: none"> • Programski PER i kratki analitički dokumenti o javnom sektoru: <ul style="list-style-type: none"> ○ PER u pravosuđu ○ upravljanje i borba protiv korupcije • Zdravstvo/dugotrajna skrb • Izvješće o konvergenciji s Europskom unijom (prosljeđivanje i nastavak na ulagačko okruženje) • Nastavak FSAP-a
FG10 Dio I.	<ul style="list-style-type: none"> • Obrazovanje II (ili dodatno financiranje) 100 • Razvoj luka (dodatno financiranje) 70 • Prilagodba promjeni klime/navodnjavanje 100 • Zaštita prirode 30 Ukupno: 300 	<ul style="list-style-type: none"> • Programski PER i izvješće o politici javnog sektora: <ul style="list-style-type: none"> ○ srednjoročni proračunski okvir ○ program javnog ulaganja ○ institucionalna pitanja ○ planiranje proračunskih sredstava prema rezultatima ○ socijalni sektori ○ starenje stanovništva ○ regionalni i lokalni PER • Ulaagačko okruženje/konkurentnost • Analiza prometnog sektora/prilagodba promjeni klime • Analiza energetskeg sektora/prilagodba promjeni klime
FG09-10 Dio II.	<ul style="list-style-type: none"> • Zajam za razvojnu politiku • Razvoj željeznica • Proizvodnja ili prijenos energije 	

91. Bančin program kreditiranja tijekom razdoblja prethodnog CAS-a doveo je do povećanja duga Hrvatske prema IBRD-u za nekih 516 milijuna USD između kraja FG04 i kraja FG08 (ili 245 milijuna USD između KG04 i KG07). Taj je porast neznatno utjecao na pokazatelje izloženosti riziku iznesene u Tablici 5.; servisiranje duga prema Banci ostalo je u prosjeku ispod 6 posto hrvatskog servisiranja duga javnog sektora tijekom cijelog razdoblja. Pažljivo se upravlja navedenim povećanjem izloženosti, budući da je kreditiranje Banke usko povezano s provedbom gospodarskih reformi. Krajem FG08. razina zaduživanja (1,3 milijarde USD) bila je ispod iznosa predviđenog u izvornom CAS-u (1,5 milijardi USD), što ukazuje na to da je razina kreditiranja razvojne politike u razdoblju CAS-a niža od prvotno očekivane, zbog sporijeg tempa reformi.

92. Planirani obujam kreditiranja za CPS FG09-FG12 temelji se na historijskim razinama kreditiranja Hrvatske i njenoj sposobnosti apsorpcije, kao i potrebama Vlade za financiranjem od strane međunarodnih financijskih institucija. Hrvatska već više od desetljeća zadržava relativno povoljan pristup međunarodnim tržištima kapitala. Međutim, agencije za određivanje kreditnog rejtinga spore su glede obavještanja o poboljšanju kreditnoga rejtinga Hrvatske zbog pogoršanja izloženosti Hrvatske vanjskim poremećajima, unatoč njenome napretku u smislu pristupanju Europskoj uniji. Da bi vlastima pomogao u takvom okruženju, CPS pruža niz mogućnosti kreditiranja od strane IBRD-a, gdje će veći obujam kreditiranja biti posljedica mogućeg kreditiranja razvojne politike koja bi podržala ključne reforme politike koje jačaju makroekonomsku stabilnost i ublažavaju rizike. Osobito, kreditiranje razvojne politike odvijalo bi se u okruženju stalne fiskalne konsolidacije i

smanjene vanjske ranjivosti, kako je opisano u odlomku 59. Ako se makroekonomska situacija značajno pogorša, mjereno povećanjem fiskalnih deficita i daljnjim povećanjem izloženosti Hrvatske vanjskim poremećajima, preispitat će se razine kreditiranja iz osnovnog scenarija. U svakom slučaju, revizija programa, uključujući obujam kreditiranja i rizike, obavit će se nakon dvije godine, u Izvješću o napretku CPS-a.

Tablica 5: Ključni pokazatelji izloženosti riziku i servisiranja duga

	Rezultati		Preliminarna predviđanja			Projekcije*		
	2004	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Realni rast BDP-a	4,3	4,3	4,8	5,6	4,5	4,7	5,0	5,0
Indeks potrošačkih cijena	2,1	3,3	3,2	2,9	6,2	3,0	2,6	2,5
Inozemna pozicija			(u postotku BDP-a)					
Deficit tekućeg računa	-5,3	-6,6	-7,6	-8,6	-8,8	-8,5	-8,0	-7,1
Kratkoročni vanjski dug (u postotku rezervi)	40,9	45,7	49,3	47,1	56,1	51,6	49,1	46,8
Neto FDI	2,1	4,0	7,5	9,1	4,9	4,0	4,1	3,8
Devizne pričuve(u mjesecima uvoza)	5,2	4,9	5,6	5,6	5,0	4,4	3,8	3,3
Pokazatelji duga i servisiranja duga			(u postotku)					
TDO/XGS ^a	177,4	161,4	179,7	194,9	211,1	198,6	186,0	173,1
TDO/BDP	87,6	78,4	89,8	94,4	95,8	95,5	95,2	94,3
TDS/XGS	24,5	28,6	38,8	34,7	31,6	31,2	30,1	28,9
Plaćanje kamata/BDP	2,2	2,5	2,7	2,9	2,9	2,8	2,6	2,5
Pokazatelji izloženosti IBRD-a (%)								
IBRD DS/javni DS	4,3	4,6	4,9	7,5	8,0	6,6	6,6	6,5
Povlašteni zajmodavci DS/javni DS (%) ^b	7,8	8,4	9,4	7,8	10,0	9,9	9,9	9,8
IBRD DS/SGS	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4
IBRD TDO (USDm) ^c	856	798	1,028	1,101	1,293	1,332	1,347	1,345
Fiskalna pozicija			(u postotku BDP-a)					
Saldo opće države ^d	-4,9	-4,1	-3,1	-2,3	-2,3	-2,1	-1,6	-0,9
Ukupni prihodi	45,2	44,8	45,3	46,4	47,8	46,6	45,2	43,8
Ukupni rashodi	50,2	48,9	48,4	48,6	50,1	48,7	46,8	44,7
Javni dug ^e	51,7	52,3	49,7	47,8	44,0	41,3	38,5	35,5

*Projekcije Svjetske banke

a „XGS“ označuje izvoz roba i usluga

b Povlašteni zajmodavci definirani su kao IBRD, IDA, regionalne multilateralne razvojne banke, IMF i BIS

c Uključuje sadašnju vrijednost jamstava

d Saldo opće države s kapitalnim prihodima ispod crte, GFS 1986

e Dug opće države uključujući jamstva

Izvor: DZS, Ministarstvo financija, Hrvatska narodna banka i izračun zaposlenika Svjetske banke

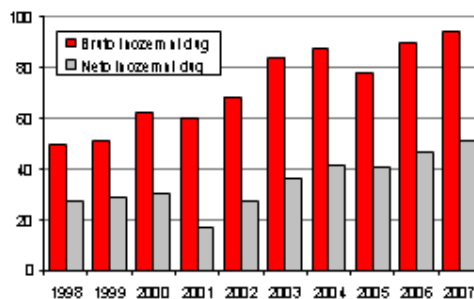
93. **Kreditna sposobnost Hrvatske, u smislu pristupa međunarodnom tržištu kapitala, ostala je relativno stabilna tijekom razdoblja prethodnog CAS-a, uz snažan rast i nagli porast priljeva privatnog kapitala.** Izgledi za pristupanje Europskoj uniji i NATO-u, zadovoljavajuće stanje u pogledu reformi poslovnog okruženja i privatizacija potaknuli su ulaganja privatnog sektora. To je, s druge strane, pridonijelo i većoj neuravnoteženosti privatnog sektora i rastu zaduženosti. Nastojanja u pogledu fiskalne konsolidacije poboljšala su uštede u javnom sektoru i pomogla u smanjenju duga javnog sektora na ispod 48 posto BDP-a. Kratkoročno stanje gospodarstva ostaje zadovoljavajuće sigurno i za sada su globalna financijska previranja imala samo ograničen utjecaj. Očekuje se da će takav utjecaj putem trgovinskih kanala u Hrvatskoj biti ograničen, u usporedbi s državama u Europskoj uniji, budući da je sadašnji rast pokretala većinom domaća potražnja, a u manjoj mjeri inozemna. Omjer izvoza i BDP-a iznosi oko 50 posto BDP-a, što je na donjoj granici u usporedbi s novim državama članicama Europske unije, dok udio država EU25 u trgovini s Hrvatskom stagnira na oko 63 posto i manji je od onog u novim državama članicama.

94. **S obzirom na vanjske neravnoteže Hrvatske, moguće je da su globalna financijska previranja imala značajniji utjecaj putem tokova kapitala.**

Hrvatski omjer inozemnog duga i BDP-a iznosio je krajem 2007. godine 95,7 posto u USD³², dok je odnos inozemnog duga i izvoza roba i usluga bio gotovo 195 posto. Od kraja 1990-ih oba su se gotovo udvostručila. Valutna struktura ukupnog inozemnog duga krajem 2007. ukazala je na to da je preko tri četvrtine duga bilo denominirano u eurima pa je stoga aprecijacija tečaja HRK/USD pridonijela povećanju vanjskog duga iskazanog u USD

za 25,5 posto, dok je dug iskazan u eurima porastao za 12,5 posto u usporedbi s krajem 2006. Znatno rast inozemnog duga usko je povezan s pogoršavanjem deficita na tekućem računu, koji je u prosjeku iznosio 6,1 posto BDP-a u razdoblju 1999.-2006., a u 2007. se povećao na 8.6 posto BDP-a. Međutim, struktura dospjeća inozemnog duga relativno je povoljna, budući da kratkoročni dug čini oko 13 posto ukupnog duga. Pokrivenost bruto inozemnim pričuvama je u 2007. iznosilo je 5,6 mjeseci uvoza robe i usluga. Relativno visoke međunarodne pričuve i strana imovina banaka osigurale su relativno povoljnu procjenu neto inozemnu zaduženosti, koja je krajem 2007. dosegla 50,9 posto BDP-a.

Prikaz 9: Bruto i neto inozemni dug u USD (% of GDP)

Izvor: HNB, DZS, izračuni autora

95. **Positivna kretanja u realnom sektoru vjerojatno će se nastaviti tijekom razdoblja CPS-a, kako je prikazano u projekcijama ključnih makroekonomskih pokazatelja, uz očekivani prosječni gospodarski rast od oko 5 posto u srednjoročnom razdoblju.** Predviđeni rast u razdoblju 2008.-2012. temelji se na (i) pretpostavci pristupanja Hrvatske Europskoj uniji u 2011.; (b) većoj makroekonomskoj stabilnosti, koja bi potaknula privatna ulaganja, a posebno *greenfield* ulaganja; (c) boljim rezultatima izvoza; i (d) smanjenju veličine javnog sektora, što će stvoriti nove mogućnosti za rast privatnog sektora. To je u skladu s planovima navedenim u Programu Vlade Republike Hrvatske za mandat 2008.-2011. U 2008. se predviđa rast inflacije od 6 posto, u prvom redu kao rezultat više inflacije prenesene iz 2007. i daljnjeg rasta cijena hrane i nafte. Tečaj kune i eura ostat će relativno stabilan s pritiskom na nastavak realne aprecijacije. Niža se inflacija očekuje u razdoblju od 2009.-2012., kako negativni utjecaj na strani ponude bude postupno nestajao. Daljnja fiskalna konsolidacija prema uravnoteženom proračunu do 2011. uz ambiciozna ograničenja potrošnje i smanjenje poreznog opterećenja, pridonijet će smanjenju javnog duga ispod 35 posto BDP-a. Očekuje se postupno smanjenje deficita tekućeg računa, ali do razina još uvijek znatno iznad onih zabilježenih u prvoj polovici desetljeća, kao rezultat ulaganja privatnog sektora i povećanog troška uvoza nafte. Priljev izravnih stranih ulaganja ostat će snažan, u prosjeku iznad četiri posto BDP-a, ali manje snažan nego u razdoblju 2006.-2007., kad je izvršena privatizacija naftnog i telekomunikacijskog monopola. Financijski rizici koji proizlaze iz pogoršanja globalnog raspoloženja ulagača vjerojatno će ostati umjereni s obzirom na snažan priljev izravnih stranih ulaganja i visoki deficit tekućeg računa, oslanjanje na zajmove stranih banaka i umjerenu likvidnost domaćih banaka.

96. **U najboljem slučaju, Bančina izloženost bi do kraja 2012. mogla dosegnuti 1,7 milijardi USD.** Takav bi ishod bio rezultat uspješnosti reformi u Hrvatskoj, brže isplate, uključujući i zajmove za razvojnu politiku i poboljšanja kreditne sposobnosti Hrvatske koja bi iz toga proizašla. Opterećenost Hrvatske inozemnim dugom ostaje značajna, s omjerom servisiranja duga i izvoza roba i usluga od oko 34,7 posto (vidi Tablicu 5.), ali se do kraja razdoblja CPS-a predviđa njegov pad ispod 30 posto. Tijekom razdoblja CPS-a očekivani srednjoročni i dugoročni prosjek vanjskog zaduživanja iznosi 12 posto BDP-a, od čega bi se oko 2 posto moglo pokriti putem IBRD-a (vidi Tablicu 6.). Očekuje se da servisiranje duga prema povlaštenim zajmodavcima, kao dio servisiranja vanjskog javnog duga, bude oko 10

³² Vanjski dug u EUR ostaje na 89,1 posto u 2007. godini zbog deprecijacije USD.

posto tijekom razdoblja CPS-a, dok će servisiranje duga prema IBRD-u, kao postotak izvoza robe i usluga, ostati nizak, oko 0,4 posto tijekom tog razdoblja.

Tablica 6: Potrebe i izvori inozemnog financiranja (% BDP-a)

Pokazatelji	Ostvarenje			Procjena			Projekcije		
	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Potrebe	13,1	1789	25,7	23,8	19,7	17,6	16,8	15,3	13,8
Deficit tekućeg računa	5,3	6,6	7,6	8,6	8,8	8,5	8,0	7,1	6,1
(od toga planirano plaćanje kamata)	1,6	1,7	2,1	2,8	1,5	1,4	1,3	1,3	1,3
Otplata glavnice	7,7	8,6	14,0	13,3	10,3	9,6	9,4	8,7	8,2
Službeni zajmodavci	0,8	0,8	1,0	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
od toga IBRD	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Banke	1,4	1,1	1,5	1,0	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
Drugi privatni	5,4	6,7	11,6	11,7	9,1	8,3	8,0	7,4	6,9
Rast neto službenih pričuva	0,2	2,6	4,0	1,9	0,6	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Izvori	13,2	17,9	25,5	22,3	19,7	17,6	16,8	15,3	13,8
Strana ulaganja (neto)	2,1	4,0	7,5	9,1	4,9	4,0	4,1	3,8	3,6
Portfeljna ulaganja (neto)	0,9	-3,9	-1,5	0,0	-0,7	-0,6	-0,6	-0,5	-0,5
MLT isplate	15,0	14,4	22,3	20,7	14,0	13,3	12,0	10,9	9,7
Službeni zajmodavci	1,9	1,4	2,0	1,0	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5
od toga IBRD	0,3	0,2	0,6	0,2	0,5	0,2	0,2	0,2	0,1
Banke	2,1	1,9	1,6	1,4	1,3	1,0	0,9	0,9	0,8
Drugi privatni	11,1	11,1	18,7	12,5	12,0	11,6	10,5	9,5	8,4
Kratkoročni i drugi kapital (neto)	-4,8	3,3	-2,6	-5,9	1,4	1,0	1,4	1,3	1,2

NB: Projekcije Svjetske banke

Izvor: DZS, HNB i izračuni Svjetske banke

H. Rizici

97. Tri su osnovna izvora rizika:

- Vanjska ranjivost;
- Neujednačeni rezultati reforme; i
- Nedostaci kapaciteta.

98. **Hrvatska ostaje ranjiva na utjecaj različitih vanjskih razvoja događaja.** S omjerom inozemnog duga/BDP-a od 95,7 posto i deficita tekućeg računa od 8,6 posto krajem 2007., Hrvatska ostaje izložena nepovoljnom vanjskom razvoju događaja, kako je opisano u poglavlju o razvoju situacije u gospodarstvu. Neovisno o gore navedenom, zemlja je dosad razmjerno dobro izdržala financijske turbulencije, koje su uslijedile nakon sloma tržišta drugorazrednih hipotekarnih kredita u SAD-u, iako su se pojavili neki znakovi slabosti, uključujući povećanje spreadova na međunarodne obveznice. Također je ostala uglavnom nepogođena proglašenjem neovisnosti Kosova, iako bi prihodi od turizma tokom ljeta mogli pretrpjeti štetu. To upućuje na to da su se hrvatske gospodarske osnove s vremenom poboljšale, da proces njenog pristupanja Europskoj uniji strani financijeri vide kao solidno uporište i da su makroekonomske politike i dalje uglavnom u skladu sa planiranim. Provedba reformi u okviru programa PAL tijekom protekle 3 godine pridonijela je boljoj makroekonomskoj stabilnosti. Za smanjenje vanjske ranjivosti Hrvatske bilo bi potrebno nastaviti razboritu monetarnu politiku i dalje značajno jačati fiskalnu konsolidaciju u skladu s Vladinim planom. Dok su se uštede javnoga sektora tijekom nekoliko zadnjih godina poboljšale, obveze privatnoga sektora brzo rastu, pa će prudencijalne i administrativne monetarne mjere za zaustavljanje kreditnoga rasta i ublažavanje vanjskih neuravnoteženosti trebati biti popraćene daljnjim nastojanjima na području fiskalne politike.

99. **Rezultati reforme vjerojatno će ostati neujednačeni.** To je dijelom posljedica toga što je provedba nekih reformi, poput restrukturiranja željeznice i brodogradilišta, politički zahtjevana, a dijelom i toga što su neke druge reforme, poput reforme pravosuđa i javne uprave, složene i dugotrajne. Također, političko okruženje moglo bi s vremenom predstavljati veće izazove zbog datosti izbornih ciklusa. Administrativni kapaciteti za izradu i provedbu politika također su neujednačeni. Tri su čimbenika koji mogu pomoći ublažiti taj rizik. Prvo, postoje određena područja na kojima postoji opći konsenzus za napredak. Među njima se,

između ostalog, nalaze privatizacija i poboljšanje ulagačkog okruženja. Drugo, nekoliko je područja na kojima će u svrhu pregovora o pristupanju Europskoj uniji, čije je brzo okončanje jedan od najvažnijih prioriteta Vlade, biti potrebno provesti određene reforme. To su, između ostalog, reforma pravosuđa i javne uprave, borba protiv korupcije, državne potpore i poljoprivredna politika. Treće, Vlada je dobila drugi mandat na izborima održanim u studenom 2007. i potpuno je svjesna da sada postoje izgledi i mogućnost za reforme.

100. **I konačno, i dalje je prisutan rizik provedbe projekata.** U nekim je ministarstvima kapacitet neujednačen i ograničen, što može kočiti provedbu. Kako bi se taj rizik dijelom ublažio, program kreditiranja u okviru CPS-a uključuje veliki broj projekata koji ponavljaju ranije poznati koncept i dodatnih financijskih projektnih aktivnosti (tzv. *additional financing*). Budući da će se takvo financiranje osigurati samo za projekte ocijenjene kao zadovoljavajuće, gdje mehanizmi provedbe već postoje, očekuje se da će se uspješnost provedbe poboljšati u odnosu na čitav portfelj. Dodatni će se naponi uložiti i kako bi se osigurala spremnost za provedbu projekata i prije njihovoga predstavljanja Odboru. I konačno, očekuje se da će rezultate polučiti i nedavne aktivnosti izobrazbe na temu nabave, praćenja i ocjenjivanja, te postupaka što ih primjenjuje Banka. Kad je pak riječ o tijelima vlasti, rezultate provedbe moglo bi poboljšati skraćivanje vremena potrebnog za stupanje projekata na snagu, dodjeljivanje potrebnih sredstava u svrhu stvaranja kapaciteta za provedbu, kao i jačanje koordinacijske uloge Ministarstva financija te njegove funkcije pružanja potpore u odnosu na nositelje projekata. Redoviti Zajednički pregled portfelja i dalje će biti ključni instrument za rješavanje prioriteta pitanja.

IV Zaključak

101. Hrvatska je u proteklih 15 godina ostvarila golemi politički i gospodarski napredak. Prihodi su se udvostručili, a gospodarske i socijalne prilike značajno su se poboljšale. Grupa Svjetske banke bila je partner Hrvatske u poslijeratnoj obnovi, gospodarskoj tranziciji i razvoju. Posebno važan prioritet Vlade je dovršiti proces pristupanja Hrvatske Europskoj uniji, ostvariti ubrzanu konvergenciju s razinom dohotka sadašnjih država članica Europske unije na fiskalno, socijalno i ekološki održiv način, čime bi se hrvatskim građanima osigurao pristojan životni standard. Banka je spremna nastaviti pružati potporu u okviru ove Strategije partnerstva s Hrvatskom radi ostvarenja tog ambicioznog i vrijednog cilja.

Republika Hrvatska
Matrica rezultata za Strategiju partnerstva s Hrvatskom

RAZVOJNI CILJEVI ZEMLJE	OTVORENA PITANJA I PREPREKE	OČEKIVANI REZULTATI CPS-A	KLJUČNI DOGAĐAJI	AKTIVNOSTI BANKE I AKTIVNOSTI PARTNERA
1. Održavanje makroekonomske stabilnosti				
Jačanje učinkovitosti i djelotvornosti javnih financija	<ul style="list-style-type: none"> • Veliki javni sektor - 49 posto BDP-a • Fiskalni deficit na razini od 3 posto BDP-a • Velika izloženost vanjskim poremećajima (vanjski dug na razini od 90 posto BDP-a, od čega otprilike jedna četvrtina otpada na kratkoročni dug) • Visoka razina dospjelih neplaćenih obveza (više od 1,0 posto BDP-a) • Izrada proračuna prema <i>inputima</i> i slabo poštivanje MTEF-a • Ustroj porezne uprave ne slijedi funkcionalnu podjelu rada 	<ul style="list-style-type: none"> • Daljnja fiskalna konsolidacija prema vladinom programu smanjenju deficita opće države s 2,3 posto BDP-a prema uravnoteženom proračunu do 2010.-2011. • Veća stopa naplate poreza s 84 posto u 2007. na 87 posto u 2011., poboljšana programska izrada proračuna i probno uvođenje izrade proračuna prema rezultatima 	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba odabranih preporuka iz Analize javnih financija i Programske analize o javnim rashodima. • Ojačana kontrola poreznih obveznika, a porezna dugovanja smanjena za 20 posto s 31,8 milijarde HRK u 2006. • Uvođenje funkcionalnog preustroja Porezne uprave • Korištenje uslugama e-Porezna od strane obveznika PDV-a povećano s 3 na 20 posto. • Provedba odabranih preporuka iz Regionalne analize o izradi proračuna prema rezultatima i JPEIR-a. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programska analiza o javnim rashodima • Analiza javnih rashoda i institucija u pravosuđu (JPEIR) • Regionalna studija o izradi proračuna prema rezultatima • Nastavak provedbe FSAP-a • PAL 2 • Ulaganje u mirovinski sustav • Modernizacija porezne uprave • IMF članak IV. • Izvješća o napretku EU-a • IMF TA o bankarstvu • Savjetodavne aktivnosti ECB-a o prudencijalnim normama u EU.
Jačanje nadzora nad financijskim sektorom.	<ul style="list-style-type: none"> • Visoki rast kredita, te valutni i kamatni rizik • Pomanjkanje najbolje 	<ul style="list-style-type: none"> • Ojačan regulatorni/nadzorni okvir za banke i ne- 	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba odabranih preporuka iz Programa procjene financijskog sektora 	

	prakse glede korporativnog upravljanja na tržištu kapitala	bankarske institucije uz povećanu fiskalnu stabilnost	i ROSC-a <ul style="list-style-type: none"> • Kodekse korporativnog upravljanja primjenjuje 50 posto tvrtki uvrštenih na burzu 	
2. Jačanje gospodarskog rasta pokretanog privatnim sektorom i ubrzana konvergencija s EU-om				
Povećanje djelatnosti upravljanja javnim sektorom i pravosuđa, te smanjenje korupcije	<ul style="list-style-type: none"> • Neodgovarajuća djelatnost javne uprave i preklapanje funkcija državnih tijela • Nedostatna učinkovitost sektora pravosuđa i tijela zaduženih za provedbu zakona • Učestalost korupcije, osobito u pravosuđu, zdravstvu i policiji 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećana djelatnost vlade mjereno pokazateljima upravljanja Svjetske banke sa 70 posto u 2006. na više od 75 posto u 2011. i depolitizirana državna služba • Povećana učinkovitost pravosuđa, prema neovisno provjerljivim pokazateljima uspješnosti, uključujući stalno smanjenje broja neriješenih sudskih predmeta 	<ul style="list-style-type: none"> • Veća racionalizacija funkcija i struktura javne uprave prema preporukama iz funkcionalne analize • Depolitizirana državna služba i uveden novi sustav nagrađivanja na temelju rezultata rada • Racionalizirano 10 od 50 suda • Broj neriješenih sudskih predmeta u Zagrebu smanjen za 40 posto • Utvrđeni su, usvojeni i prate se pokazatelji uspješnosti i učinkovitosti u pravosuđu 	<ul style="list-style-type: none"> • Izvješće o Hrvatskoj i konvergenciji prema EU • Kratki analitički dokument o upravljanju/borbi protiv korupcije • PEIR za pravosuđe • Praćenje provedbe zaključaka izvješća <i>Doing Business</i> • IDF Darovnica za jačanje korporativnog financijskog izvješćivanja • PAL 2 • Reforma pravosuđa • Modernizacija porezne uprave • SIDA TF za PAR • Obnova riječkog prometnog pravca I i II • Integracija trgovine i transporta • Projekt tehnološkog razvitka • Sređivanje zemljišnih
Poboljšanje ulagačkog okruženja i smanjenje neformalnog sektora u gospodarstvu	<ul style="list-style-type: none"> • Udio privatnog sektora u gospodarstvu 70 posto • Neodgovarajuće ulagačko okruženje prema izvješću <i>Doing Business</i> ili WEF-u • Neformalni sektor na razini od oko 15 posto BDP-a 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje udjela privatnog sektora u BDP-u prema 80 posto kroz nastavak privatizacije portfelja HFP-a i ubrzano uklanjanje regulatornih prepreka i smanjenje troškova poslovanja 	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba odabranih preporuka iz poglavlja o ulagačkom okruženju u Izvješću o Hrvatskoj i konvergenciji prema EU i izvješćima <i>Doing Business</i> • Smanjen trošak naplate poreza 	

Uskladiti pružanje infrastrukturnih i s njima povezanih usluga s potražnjom	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatan kapacitet luka s obzirom na očekivani promet • Ograničeno ulaganje privatnog sektora u infrastrukturu 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećani kapaciteti Luke Rijeka i Luke Ploče s povećanjem prihoda s 80 milijuna USD u 2007. na 115 milijuna USD u 2012., rješavanjem kritičnih ograničenja lučkih kapaciteta, uz značajna ulaganja privatnoga sektora 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontejnerski kapacitet Luke Rijeka (TEU) povećan sa 150k TEU u 2007. na 300k TEU do 2012., a kontejnerski promet povećan sa 145k TEU u 2007. na 230k TEU u 2012. • Kapaciteti za rasuti teret u Luci Ploče povećani s 3,1 MT u 2007. na 7,1 MT u 2012.; a produktivnost prekrcaja rasutog tereta povećana sa 150 tona/sat na 900 tona/sat do 2012. • Ugovor o koncesiji za poslovanje barem tri lučka terminala u Hrvatskoj na temelju načela povrata troška/tržišnog načela uz više od 60 milijuna USD od privatnih ulaganja. 	knjiga i katastra <ul style="list-style-type: none"> • EU • EBRD • EIB • Nizozemska • Švedska • UK
Pojačano usvajanje tehnologije i inovacije	<ul style="list-style-type: none"> • Zaostajanje u stvaranju inovacija te u primijenjenom istraživanju i tehnologiji • Nizak udio privatnoga sektora u financiranju istraživanja i razvoja 	<ul style="list-style-type: none"> • Promiču se primijenjena istraživanja i povećan je udio potrošnje na istraživanja i razvoj od strane privatnoga sektora sa sadašnje razine od jedne trećine prema cilju utvrđenom Lisabonskim programom od dvije trećine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potpisano oko 30 ugovora između institucija za istraživanje i razvoj i industrije • Potpisano odnosno uspostavljeno oko 30 ugovora o licenci/spin-off tvrtki /zajedničkih ulaganja. 	
3. Poboljšanje kvalitete života i učinkovitosti u socijalnom sektoru				
Povećanje održivosti i	<ul style="list-style-type: none"> • Niske buduće stope 	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje 	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje administrativnih 	<ul style="list-style-type: none"> • Studija o zdravlju i

jednakosti mirovinskog sustava	zamjene <ul style="list-style-type: none"> • Velika nejednakost između različitih skupina mirovina (povlaštene nasuprot starosnima) • Poticaji za rano umirovljenje • Visoki administrativni troškovi stupa generacijske solidarnosti i drugoga stupa 	administrativnih troškova mirovinskih fondova	troškova mirovinskih fondova <ul style="list-style-type: none"> • Provedba odabranih preporuka iz Analize javnih financija 	dugotrajnoj skrbi <ul style="list-style-type: none"> • PAL 2 • Razvoj hitne medicinske pomoći i investicijsko planiranje u zdravstvu • Projekt ulaganja u mirovinski sustav • Razvoj sustava odgoja i obrazovanja • Razvoj socijalne skrbi • Modernizacija porezne uprave
Povećanje učinkovitosti zdravstvenoga sustava i poboljšanje zdravstvenih rezultata	<ul style="list-style-type: none"> • Relativno visoki javni rashodi za zdravstvo s obzirom na zdravstvene rezultate • Slaba funkcija kontrole pristupa specijalističoj praksi i preveliko oslanjanje na bolničko liječenje i dugotrajan boravak pacijenata u bolnicama • Niska učinkovitost i djelotvornost sustava hitne medicinske pomoći (HMP) 	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje učinkovitosti potrošnje na zdravstvo i djelotvornosti sustava HMP 	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjen postotak stanovništva oslobođenog od plaćanja participacije, a preostala oslobođenja su dobro usmjerena • Skraćeno vrijeme za intervenciju hitne medicinske pomoći sa 17 na 12 minuta, od čega 80 posto zadovoljava 10 minuta u urbanim sredinama, a 20 minuta u ruralnim. • Smanjene regionalne razlike u broju timova HMP po stanovniku s 0,5 (koeficijent razlike) na 0,4 (ili 20 posto smanjenja razlike) 	<ul style="list-style-type: none"> • EU • EBRD • CEDB • Nizozemska • Švedska
Jačanje obrazovnog sustava kako bi se bolje zadovoljile potrebe društva utemeljenog na	<ul style="list-style-type: none"> • Stopa upisa u predškolske ustanove niska, a mreža predškolskih ustanova nije dostatna s obzirom na 	<ul style="list-style-type: none"> • Učenici bolje uče i veća je uspješnost sustava, uz stabilne ili poboljšane rezultate hrvatskih 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruto stopa upisa u predškolske ustanove, osnovne i srednje škole povećana s 53, 95 odnosno 87 	

<p>znanju</p>	<p>potražnju</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relativno niska stopa upisa u srednjoškolsko obrazovanje kao i stopa završavanja tog obrazovanja • Neodgovarajuće okruženje za učenje za učenike koji nastavu pohađaju u više smjena • Nereformirani kurikulum za osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje 	<p>učenika u programu PISA 2009 u odnosu na prosjek EU-a</p>	<p>posto na 60, 97 odnosno 90 posto.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ukinut rad u tri smjene u školama, a broj učenika u osnovnim školama koje rade u jednoj smjeni povećan s 13 posto na 25 posto. • Razvijen i provodi se nacionalni kurikulum za osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje. 	
<p>Poboljšanje socijalne uključenosti i bolje usmjeravanje socijalne pomoći</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stopa siromaštva je na razini od 11 posto i stagnira, s time da je još 15 posto stanovništva izloženo riziku siromaštva • Socijalna politika loše je koordinirana s više od 100 programa, a dobro usmjerenih naknada za siromašne ima malo i za njih je predviđeno premalo sredstava • Veliki administrativni teret na socijalnim radnicima i korisnicima u postupku ostvarivanja prava iz socijalne skrbi • Visoka razina institucionalizirane 	<ul style="list-style-type: none"> • Veća učinkovitost i transparentnost socijalnih programa 	<ul style="list-style-type: none"> • Uvođenje nove metodologije planiranja socijalne politike na razini županije • Uspostava i stavljanje u funkciju elektroničkog nacionalnog registra korisnika prava iz socijalne skrbi • Vrijeme koje socijalni radnik provede u izravnom radu s korisnikom produženo s 37 posto na 55 posto • Nastavak programa deinstitutionalizacije kako bi se broj osoba smještenih u ustanove smanjio s 25.543 na 24.700 	

	socijalne skrbi			
4. Jačanje održivosti dugoročnoga razvoja				
Jačanje zaštite okoliša i prirode	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatna pokrivenost uslugama vodoopskrbe i odvodnje Niža razina zaštite okoliša nego u zemljama EU-a zbog nedostatka ulaganja u gospodarenje otpadom, te kontrolu onečišćenja vode i zraka Niski postotak zaštićenih područja u usporedbi s EU Natura 2000 Rascjepkano upravljanje aspektima zaštite okoliša u koje je uključeno 15 vladinih institucija Tehnički neadekvatna odlagališta 	<ul style="list-style-type: none"> Bolja pokrivenost uslugama vodoopskrbe i odvodnje u 25, čime se daje doprinos vladinom planu da se ta pokrivenost poveća sa 75 posto odnosno 44 posto Poboljšano očuvanje biološke raznolikosti i upravljanje prirodnim resursima, uključujući i kroz povećanje površine zaštićenih područja sa 6 posto na 15 posto državnoga područja 	<ul style="list-style-type: none"> Najmanje 400.000 ljudi koristi poboljšane usluge vodoopskrbe i odvodnje Smanjeno poljoprivredno onečišćenje prihvaćanjem ekološki prihvatljivih poljoprivrednih metoda za 40 posto poljoprivrednika u odabranim područjima Podunavlja Ojačano upravljanje nacionalnim parkovima i ostalim zaštićenim područjima 	<ul style="list-style-type: none"> Prilagodba klimatskim promjenama AAA (Promet i energija) PAL 2 Energetska učinkovitost Obnovljivi izvori energije Sanacija toplinske mreže i dodatno financiranje Onečišćenje vode u obalnom području I - II Unutarnje vode Navodnjavanje/Zaštita od poplava Upravljanje prirodnim katastrofama/ Ublažavanje rizika Zaštita prirode Kruti otpad (lokalni i regionalni) Socijalni i gospodarski oporavak Upravljanje bazenom Neretve i Trebišnjice Kontrola onečišćenja u poljoprivredi Smanjenje nutrijenata Usklađivanje poljoprivrednog zakonodavstva s pravnom
Poboljšanje upravljanja rizikom od prirodnih katastrofa i ublažavanje tog rizika	<ul style="list-style-type: none"> Nedavni požari i poplave ukazali su na potrebu jačanja kapaciteta pripravnosti i intervencije kako bi se spriječile ljudske žrtve i gospodarski gubici 	<ul style="list-style-type: none"> Veća pokrivenost preciznom vremenskom prognozom (s 30 posto na 80 posto teritorija) i kraće vrijeme intervencije na katastrofe i hitne slučajeve 	<ul style="list-style-type: none"> Učinkoviti i odgovarajuće opremljeni sustav ranog uzbunjivanja o hitnim slučajevima i prirodnim katastrofama u zemlji Uspostavljeni su odgovarajući kapaciteti za ocjenu i određivanje prioriteta glede intervencija u sprječavanju šumskih požara 	
Priprema Hrvatske za prilagodbu klimatskim	<ul style="list-style-type: none"> Hrvatska je izložena poplavama, a u manjoj 	<ul style="list-style-type: none"> Veće površine poljoprivrednog 	<ul style="list-style-type: none"> Provedba ulaganja u navodnjavanje u odabranim 	

promjenama i ublažavanje tih promjena	mjeri i sušama <ul style="list-style-type: none"> • Korištenje obnovljive energije još je ograničeno • Energetska intenzivnost viša je nego u zapadnoj Europi • Hrvatska treba smanjiti emisiju stakleničkih plinova za 5 posto u razdoblju od 2008. do 2012. 	zemljišta koje se navodnjava (povećano s 9000 ha) <ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljen okvir s poticajima za opskrbu obnovljivom energijom i razmjerno širenje provedbe programa energetske učinkovitosti 	područjima <ul style="list-style-type: none"> • Mjere zaštite od poplave u bazenu Sava/Drava/Dunav u skladu s direktivama EU-a • Spremnji projekti proizvodnje obnovljive energije za kapacitet od 95 MW • Projekti energetske učinkovitosti i jamstva obuhvaćena kroz ESCO 	stečevinom EU-a <ul style="list-style-type: none"> • EU • EBRD • EIB • Nizozemska • Švedska
Smanjenje regionalnih razlika i razlika između gradskih i ruralnih područja	<ul style="list-style-type: none"> • Odrediti strategiju regionalnog razvoja, a koordinaciju politike ojačati • Nepotpuna tranzicija u poljoprivredi s nenaseljenim i rascjepkanim zemljištem, slabo tržište sirovina, značajan udio koncentracije CO₂, niska produktivnost, razlike u zahtjevima u pogledu kvalitete te pomanjkanje pristupa financiranju 	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljeni kapaciteti za izradu niza kvalitetnih regionalnih i lokalnih razvojnih projekata uključujući i za donatorsko financiranje u 13 županija • Povećana produktivnost u poljoprivredi i daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a 	<ul style="list-style-type: none"> • Projekti infrastrukture u malim zajednicama, ostvarenja dohotka i socijalnog uključivanja koji se provode na područjima od posebne državne skrbi (150 projekata) • Sustav upravljanja i kontrole zdravstvene ispravnosti hrane u funkciji, veća primjena integriranog pristupa sustavu održive proizvodnje u skladu s pravnom stečevinom EU-a • Unaprijeđen sustav upis vlasništva nad zemljištem i integriran s katastrom (integrirano 5 posto registra) 	

PRILOG 2 CPS-a: SURADNJA S EUROPSKOM UNIJOM

U okviru svoje strategije pružanja potpore potrebama Hrvatske u pogledu pred-pristupnih reformi, Banka će nastaviti blisko surađivati s Europskom komisijom (EK) kroz komplementarne projekte te analitičke i savjetodavne usluge. Cilj te suradnje je olakšati pristupanje Europskoj uniji i integraciju u nju, te poduprijeti izgradnju sposobnosti potrebnih za korištenje strukturnih i kohezijskih fondova EU-a.

Suradnja s Europskom komisijom će se u budućnosti usredotočiti na upotpunjavanje sredstava EU-a iz Instrumenta za pred-pristupnu pomoć (IPA). U razdoblju od 2007. do 2010. za Hrvatsku je kroz sredstva IPA osigurano oko 590 milijuna eura, od kojih će 446,4 milijuna eura biti dodijeljeno kroz Višegodišnji indikativni planski dokument za razdoblje 2008.-2010. Banka je kroz investicijske projekte već financirala izradu projekata za predstojeće financiranje kroz IPA instrument, te će i u budućnosti ostati otvorena za slične aranžmane. S obzirom na to da IPA sredstva čine relativno mali dio sredstava potrebnih za velika ulaganja za ispunjavanje zahtjeva iz pravne stečevine EU-a, Banka namjerava pomno koordinirati podjelu rada (poput sufinanciranja u slučaju IPA sredstava) kako bi se postigao maksimalni učinak donatorskih nastojanja.

Pomoć EU-a Hrvatskoj

Godine 2007., EU je uvela novi program financijske pomoći – Instrument za pred-pristupnu pomoć (IPA) – i stavila ga na raspolaganje Hrvatskoj i susjednim zemljama, u cilju pripreme zemlje za članstvo u EU. IPA ima pet komponenata koja pokrivaju različita i široka područja djelovanja, a razlikuju se i s obzirom na modalitete (poput postupaka sufinanciranja i programiranja). U Višegodišnjem indikativnom financijskom okviru utvrđen je iznos sredstava stavljenih na raspolaganje Hrvatskoj (590 milijuna eura za razdoblje 2007.-2010.), dok su u Višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu (VIPD) utvrđena strateška prioritetna područja na kojima se pomoć može pružati. Operativni programi sadrže konkretne projekte koji se financiraju svake godine. Vlada ima ključnu ulogu u izradi programa i provedbi IPA sredstava, a to zahtijeva osnivanje odgovarajućih provedbenih tijela i njihovu akreditaciju. Područja djelovanja (projekti) zajednički razvijaju Vlada i Europska komisija, a taj proces predviđa godišnje konzultacije sa svim zainteresiranim stranama, uključujući i međunarodne financijske institucije. Timovi Banke su dosad sudjelovali u konzultacijama održanim u Bruxellesu i u Hrvatskoj, te im je pružena mogućnost pregledati i dati primjedbe na ažurirane verzije VIPD-ova i Operativnih programa za razne IPA komponente.

Uz suradnju s Europskom komisijom, program Banke koordinira se i s ključnim europskim financijskim institucijama, poput Europske investicijske banke i Europske banke za obnovu i razvoj. Tu suradnju olakšava i Zajednički ured Europske komisije i Svjetske banke za jugoistočnu Europu sa sjedištem u Bruxellesu, koji služi kao tajništvo IFI Savjetodavne skupine i kojim su-predsjedava EK³³.

Prioritetnim područjima za potporu Banka smatra sljedeće: prilagodba pred-pristupnim zahtjevima, između ostalog i na području okoliša i razvoja infrastrukture; razvoj održive poljoprivrede, ruralni i regionalni razvoj, te socijalni razvoj (obrazovanje i zdravstvo); te prekogranična i regionalna suradnja. Važna područja na koja se potrebno usredotočiti su i pomoć za jačanje institucija i regulatornih okvira koji podupiru usvajanje pravne stečevine Europske unije od strane Hrvatske te analitičke studije i priprema projekata. Tijekom redovitih razgovora i konzultacija hrvatske vlade i s Bankom i s EU-om govori se o uvjetima za ostvarenje mogućnosti sufinanciranja, uzimajući u obzir prioritete glede regionalnog razvoja i ulaganja utvrđene u vladinoj razvojnoj strategiji.

³³ Uz IBRD, EIB, EBRD i CEB, u Savjetodavnoj skupini nalaze se i IFC, Banka za trgovinu i razvoj crnomorskih zemalja, KfW (Njemačka) i Pakt o stabilnosti za jugoistočnu Europu.

**Hrvatska – Komplementarnost između Plana pristupanja Europskoj uniji
i Programa Banke**

Prioritetna područja za Plan pristupanja Hrvatske Europskoj uniji	Program IBRD-a i GEF-a za Hrvatsku FG06-FG10
Tranzicija i izgradnja institucija (IPA komponenta I)	PAL II Unutarnje vode Modernizacija porezne uprave <i>Predloženo</i> Reforma pravosuđa <i>Predloženo</i> Zaštita od onečišćenja u obalnom području II <i>Predloženo</i> Smanjenje nutrijenata u obalnom području (GEF) <i>Predloženo</i> Prilagodba klimi/Navodnjavanje
Prekogranična suradnja (IPA komponenta II)	Integracija trgovine i transporta Upravljanje riječnim bazenom Neretve i Trebišnjice (GEF) Pomoć lokalnim poduzećima za jačanje njihove domaće i međunarodne konkurentnosti (IFC) <i>Predloženo</i> Obnova riječkog prometnog pravca II
Regionalni razvoj (IPA komponenta III)	Integracija trgovine i transporta Unutarnje vode Kontrola onečišćenja u poljoprivredi (GEF) Upravljanje riječnim bazenom Neretve i Trebišnjice (GEF) PEP-SE Olakšavanje javno-privatnog partnerstva u infrastrukturi <i>Predloženo</i> Upravljanje katastrofama <i>Predloženo</i> Zaštita prirode <i>Predloženo</i> Zaštita od onečišćenja u obalnom području II <i>Predloženo</i> Smanjenje nutrijenata u obalnom području (GEF) <i>Predloženo</i> Obnova riječkog prometnog pravca II <i>Predloženo</i> Prilagodba klimi/Navodnjavanje
Razvoj ljudskih resursa (IPA komponenta IV)	Razvoj sustava odgoja i obrazovanja i <i>predloženo</i> dodatno financiranje <i>Predloženo</i> Razvoj hitne medicinske pomoći i investicijsko planiranje u zdravstvu
Ruralni razvoj (IPA komponenta V)	Usklađivanje poljoprivrednog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a Unutarnje vode <i>Predloženo</i> Zaštita od onečišćenja u obalnom području II <i>Predloženo</i> Smanjenje nutrijenata u obalnom području (GEF) Kontrola onečišćenja u poljoprivredi GEF) <i>Predloženo</i> Klimatske prilagodbe/Navodnjavanje

Svjetska banka je Hrvatskoj dosad pružila značajnu potporu kroz financiranje projekata koje toj zemlji pomažu ispuniti zahtjeve za pristupanje Europskoj uniji i koji su pomno integrirani u opće planove razvoja zemlje. Bliska je suradnja ostvarena i s Europskom komisijom glede programa PAL kako bi se osigurala usklađenost s planom integracija u EU na područjima kao što su javna uprava i reforma pravosuđa, registracija poduzeća, regulatorni okvir, te privatizacija. Neki od primjera bliske suradnje između Banke i Europske komisije izneseni su u donjem okviru.

Dovršeni, tekući i predloženi projekti te analitičke i savjetodavne usluge

Sudovi i upravljanje stečajevima (dovršeno): modernizacija odabranih trgovačkih sudova i povećanje stručnosti sudaca, ostalog sudskog osoblja i stečajnih upravitelja, kao pilot projekt za širu reformu pravosuđa; Integrirani sustav upravljanja sudskim predmetima (ICMS) razvijen je i probno uveden na nekoliko sudova (Općinski sud u Puli i Trgovački sud u Splitu, Trgovački sud u Zagrebu; testiranje ICMS-a je u tijeku na Građanskom i kaznenom sudu u Zagrebu); u bliskoj koordinaciji s partnerima iz EU-a, uključujući i projekt CARDS.

Očuvanje krškog ekološkog sustava (dovršeno): institucionalni razvoj usmjeren jačanju upravljanja okolišem visoko je na ljestvici prioriteta Hrvatske vezano uz pristupanje EU. Projekt je suštinski pridonio jačanju tog kapaciteta, što je pomoglo Hrvatskoj za vrijeme analitičkog pregleda EU o spremnosti za pridruživanje – jer je taj pod-sektor zaštite prirode ocijenjen najspremnijim. Rezultati i stečena iskustva Programa darovnica za očuvanje i revitalizaciju ruralnih područja značajni su za pripremu programa poljoprivrednih fondova EU namijenjenih ruralnom razvitku (što uključuje Naturu 2000.).

Ocjena životnog standarda (dovršeno): Ocjena životnog standarda pružila je podatke/analizu relevantnu za Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju (*Joint Inclusion Memorandum – JIM*), te za Nacionalnu strategiju regionalnog razvoja i Nacionalni plan djelovanja za zapošljavanje; Vladi je dala preporuke glede prioriteta, među kojima se nalazi povećanje kvalitete i učinkovitosti mreža socijalne sigurnosti kroz bolje usmjeravanje socijalnih naknada, rješavanje pitanja siromaštva i regionalnih razlika.

Analiza javnih financija (dovršeno): Analizirani su izazovi fiskalne konsolidacije s kojima se suočila Hrvatska s obzirom na svoje aktivnosti usmjerene prema pristupanju Europskoj uniji i istraženi su načini povećanja učinkovitosti javnoga sektora na temelju iskustava proizišlih iz reformskih aktivnosti u novim državama članicama EU-a. Poseban je naglasak stavljen na pitanja učinkovitosti i djelotvornosti u obrazovanju, mirovinskom osiguranju, zdravstvu, javnoj upravi, prometu, subvencijama i programima socijalnih naknada.

Izvešće o poštivanju standarda i kodeksa (ROSC) za računovodstvo i reviziju (A&A) i korporativno upravljanje (dovršeno): Izvršena je ocjena regulatornog i institucionalnog okvira s obzirom na zahtjeve što ih nameće pravna stečevina EU-a glede korporativnog upravljanja, financijskog izvješćivanja i revizije, te praćenja provedbe međunarodnih računovodstvenih i revizijskih standarda. Obavljeno kroz suradnju Banke i EU-a, u koju je svrhu jedan službenik Opće uprave za unutarnje tržište bio privremeno upućen na rad u Banku.

Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra (u tijeku): EU je izravno podržala ovaj projekt i cjelokupni program reforme katastra i zemljišnih knjiga u Hrvatskoj kroz tri fonda kojima upravlja Banka (ukupno 11,3 milijuna eura) potpuno integrirana u jednu projekttnu aktivnost u okviru zajma Banke (pravila usklađene nabave i financijskog upravljanja); redovito izvješćivanje, komunikacija, te koordinacija između tima Banke i ureda Delegacije EK u Zagrebu.

Projekt obnove riječkog prometnog pravca (u tijeku): povećanje konkurentnosti robne razmjene Hrvatske putem poboljšanja međunarodnog transportnog lanca kroz luku Rijeka podjednako za robni i putnički promet. Modernizacija luke u dominantni putnički pravac Hrvatske, koji povezuje morske puteve s europskim i željezničkim koridorima, kao i porast prometa trebao bi odrediti Rijeku kao jednu od glavnih luka u srednjoj i istočnoj Europi, zahvaljujući postojećem cestovnom transportu kroz koridor V. S pridruživanjem EU, očekuje se da će hrvatsko gospodarstvo i njen prometni sustav postati sastavnim dijelom transportne mreže Europske unije.

Dovršeni, tekući i predloženi projekti te analitičke i savjetodavne usluge

Nastavak s prethodne stranice

Projekt usklađivanja poljoprivrednog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a (u tijeku): Razvoj održivih sustava i sposobnosti u okviru Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvitka kako bi se osiguralo pravovremeno ispunjavanje uvjeta iz pravne stečevine EU-a u ruralnome sektoru. Banka je odobrila predujam za pripremu projekta koji omogućuje financiranje pripreme i uspostave institucionalnog uređenja Agencije za SAPARD.

Projekt socijalnog i gospodarskog oporavka (u tijeku): Omogućio je financiranje izrade Regionalnih operativnih programa (ROP) u pet županija na područjima od posebne državne skrbi, radi potpore zahtjevima EU-a u pogledu regionalnog razvoja za Hrvatsku; pomoći će pri izgradnji sposobnosti za sudionički regionalni razvoj i za apsorpciju sredstava iz pred-pristupnih fondova.

Unutrašnje vode (u tijeku): Povećanje obuhvata usluga vodoopskrbe te prikupljanja i obrade otpadnih voda u unutrašnjim dijelovima Hrvatske, kako bi se omogućilo poštivanje direktiva EU-a koje se odnose na vodu i otpadne vode. Komponenta tehničke pomoći pripomoći će u pripremi planiranih investicijskih projekata koji bi u budućnosti ispunjavali uvjete za dobivanje sredstava EU-a, čime bi se Hrvatskoj olakšalo apsorbirati sredstva bespovratne pomoći EU-a.

GEF Projekt kontrole onečišćenja u poljoprivredi (u tijeku): Cilj mu je povećati primjenu ekološki prihvatljivih poljoprivrednih metoda od strane poljoprivrednika u odabranim područjima, kako bi se smanjilo ispuštanje nutrijenata iz poljoprivrednih izvora u površinske i podzemne vode. Projektne aktivnosti imaju svrhu poduprijeti nastojanja Hrvatske usmjerena prema pristupanju Europskoj uniji i to kroz pružanje pomoći u vezi s prijenosom Direktive o nitratima i Okvirne direktive o vodi u hrvatsko zakonodavstvo.

GEF Upravljanje riječnim bazenom Neretve i Trebišnjice (u tijeku): Regionalni projekt Hrvatske i Bosne i Hercegovine čiji je cilj poboljšati upravljanje vodnim resursima u riječnim bazenima Neretve i Trebišnjice i na prekograničnoj razini. Cilj mu je održati i očuvati ekosustave ovisne o vodi i s njima povezanu biološku raznolikost u skladu sa zahtjevima Okvirne direktive EU-a o vodi, te smanjiti onečišćenje vode u riječnom bazenu Neretve i Trebišnjice kroz visoko-prioritetna ulaganja u tri jedinice lokalne uprave i jednom industrijskom sektoru u Bosni i Hercegovini.

Studija o konvergenciji Hrvatske u EU (u tijeku): Analizira postojeće čimbenike i prepreke za brži rast produktivnosti u Hrvatskoj s obzirom na njena nastojanja vezana za pristupanje Europskoj uniji i integraciju u nju, te ispituje načine osiguranja održivosti dugoročnoga rasta kroz povećanje fleksibilnosti i sigurnosti radnoga odnosa (*flexicurity*) i ostvarenje veće dodane vrijednosti, imajući na umu iskustva najuspješnijih iz EU-a i OECD-a.

Zaštita od onečišćenja u obalnim područjima II (predloženo): Predviđa program u kojem bi se razmjerno povećavao broj jedinica lokalne uprave s 11 na 36, a cilj bi mu bio dodatno poboljšati kvalitetu priobalnih voda u Hrvatskoj u svrhu ispunjavanja standarda zaštite okoliša EU-a. Komponenta tehničke pomoći imala bi za cilj financirati pripremu projekata koji bi se u budućnosti financirali iz Strukturnih fondova i Kohezijskog fonda EU-a ili bi bili sufinancirani od strane nekih drugih međunarodnih financijskih institucija. Bio bi komplementaran GEF-ovom projektu vezanom za smanjenje nutrijenata.

Reforma pravosuđa (predloženo): Imat će za cilj poduprijeti provedbu Vladine Strategije reforme pravosuđa: racionalizacija mreže sudova, učinkovitost sudskog postupka i smanjenje broja neriješenih predmeta kroz reformu sudske uprave i financiranja sudova, što je u skladu s ispunjavanjem zahtjeva za pristupanje Europskoj uniji vezanih za pravosuđe, uz daljnji razvoj ICMS-a i razvoj sustava statističkog praćenja i praćenja uspješnosti rada na sudovima.

PRILOG 3 CPS-a: NOVI PODACI O FINANCIJSKOM SEKTORU

Prema posljednjem Ažuriranom sažetku Programa procjene stabilnosti financijskog sektora (*Financial Sector Assessment Program – FSAP*) provedenog u listopadu i studenom 2007, hrvatski financijski sektor postigao je napredak od posljednje procjene FSAP-a iz 2002. godine. Bankarski, kao i nebankarski sektor ubrzano su rasli, potpomognuti dobrim makroekonomskim rezultatima, a regulatorni i nadzorni okvir ojačan je kako za banke tako i za nebankarske financijske institucije. Poboľšana je i infrastruktura financijskog sektora kao posljedica usklađivanja s direktivama Europske unije.

Pokazatelji vanjske i financijske ranjivosti ukazuju na stalno poboljšanje još od 2000. godine. Više od 90,8 posto udjela u imovini banaka imaju strane banke (lipanj 2007), dok su samo dvije banke (uključujući Poštansku banku) u državnom vlasništvu, što predstavlja udio od 4 posto imovine banaka. U usporedbi s time, krediti su krajem 2007. godine bili na visokoj razini od 82 posto BDP-a, od čega je više od 92 posto namijenjeno privatnom sektoru. Bankovni kapital je tijekom posljednjih godina ojačan kroz privatizaciju te prosječni kapital sada iznosi oko 208 milijuna USD (lipanj 2007.). Prosječna imovina po banci iznosi oko 1.879 milijuna USD (lipanj 2007.). Prosječna kamatna marža se smanjuje, ali je još uvijek visoka te iznosi 5,9 postotnih bodova (krajem 2007.). Sveukupno, u odnosu na komparatore, razvijenost sustava, kao i mobilizacija sredstava, je visoka. Minimalna adekvatnost kapitala iznosi 10 posto, a za banke se smatra da su dobro kapitalizirane (na razini on 15,02 posto do lipnja 2007.), te je udio kapitala u ukupnoj imovini iznosio do 11,5 posto. Loši krediti su i dalje padali te su do lipnja 2007. godine iznosili 3,3 posto ukupnih kredita, uz nenaplative plasmane od 1,1, iako se radi o pokazatelju kojega treba pažljivo pratiti zbog njegove prirode gledanja prema natrag i brzog rasta duga stanovništva uz visoki nezaštićeni dio vezan za devizni tečaj (FX).

U sustavu ostaje značajan tržišni rizik zbog visoke razine zaduženja u stranoj valuti, iako se on smanjuje; krajem lipnja 2007. godine, 56,3 posto plasmana banaka bilo je izloženo riziku vezanom za kretanje tečaja. Kako bi doskočila takvom stanju, Hrvatska narodna banka (HNB) uvela je obvezno praćenje izlaganja klijenata tečajnom riziku. Zajmovi u stranoj valuti (uključujući zajmove vezane uz valutnu klauzulu) kao postotak ukupnih zajmova doista su se smanjili sa 71,7 posto krajem 2006. godine na 61,4 posto na kraju 2007. godine.

Pokazatelji financijskog boniteta ukazuju na relativno zdrav bankarski sektor. Profitabilnost se tijekom posljednjih godina neznatno smanjila kao posljedica većih zahtjeva za pričuvama i sužavanja kamatnih marži zbog rastuće konkurencije za tržišne udjele. Nadzorni okvir banaka većim je dijelom usklađen s međunarodnim standardima i direktivama Europske unije. Od posebne je važnosti potreba da se još više ojača učinkovita suradnja između HNB-a i supervizora matičnih banaka, što uključuje i provođenje izvida banaka kćeri zajedno sa supervizorima matičnih banaka. Kako HNB tako i veće hrvatske banke djeluju spremne za provođenje Sporazuma Basel II, koji će stupiti na snagu u siječnju 2009. godine. Dok se okvir za nadzor s naglaskom na rizicima još uvijek razvija, trenutne tehnike nadzora i procesi upravljanja rizikom ne bi trebali ugroziti uspješnu provedbu Sporazuma Basel II.

Jača tržište kapitala. Postoji visoka razina koncentracije na glavnom tržištu, s time da se većina aktivnosti veže za 10 kompanijas najvećom tržišnom kapitalizacijom. Tržišna kapitalizacija je značajno narasla, od oko 50 posto, koliko je iznosila krajem 2005.godine, na 143 posto BDP-a u 2007. godini, s omjerom prometa (vrijednost dionica kojima se trguje kao % kapitalizacije) od 16,8 u 2007. godini. Iako je nebankarski financijski sektor manji od bankarskog sektora, njegova je važnost za sustav porasla.

Postoji određeni nedostatak jasnoće vezane uz nadzor grupa banaka koje se bave i nebankarskim poslovima. Okvir za uređenje i nadzor aktivnosti vezanih za vrijednosne papire, osiguranje i mirovine uglavnom je usklađen s međunarodnim standardima, iako postoje još određene slabosti. HANFA, agencija koja je osnovana 2006. godine spajanjem tri sektorska regulatorna tijela, suočena je s velikim brojem izmjena zakona i propisa u cilju njihovog usklađivanja s direktivama EU-a. Potrebno je razviti

sustav nadzora s većim naglaskom na rizike, koji će uključivati praćenje rizika i utvrđivanje nadzornih mjera za njihovo obuzdavanje. Potrebno je u Hrvatskoj održati čvrstu dinamiku uvođenja započetih reformi usmjerenih na rješavanje niza pitanja vezanih uz upravljanje, računovodstvo i reviziju.

PRILOG 4 CPS-a: KONZULTACIJE SA ZAINTERESIRANIM STRANAMA

U okviru konzultacija sa zainteresiranim stranama o Strategiji partnerstva s Hrvatskom (*Country Partnership Strategy*), u svibnju 2008. održan je niz sastanaka s lokalnim vlastima, poslovnom zajednicom i nevladinim organizacijama od kojih se tražilo da iznesu svoje stavove i mišljenja o razvojnim prioritetima i izazovima s kojima se susreće Hrvatska. Sastanci su se održali diljem zemlje, i to u Zagrebu, Rijeci, Šibeniku, Varaždinu i Vukovaru.

Sudionici sastanaka su kao ključne izazove za razvoj prepoznali sljedeća pitanja:

- **Obrazovanje/tržište rada.** Većina je sudionika primijetila da je reforma obrazovanja jedan od najvećih prioriteta za Hrvatsku. Opća je percepcija da postoji visoka razina inertnosti u obrazovnom sustavu, osobito u strukovnom obrazovanju, gdje, kako mnogi smatraju, vještine ne odgovaraju potrebama tržišta rada. Učenici upisani u strukovne programe od samoga početka znaju da će im kad diplomiraju šanse za zapošljavanje biti ograničene, jer su vještine koje stječu zastarjele. S druge strane, niti sustav tercijarnoga obrazovanja nije na odgovarajući način prilagođen potrebama tržišta rada jer po završetku studija mnogi diplomirani studenti teško pronalaze zaposlenje, dok se u određenim sektorima osjeća manjak radnika s odgovarajućim vještinama. Rad u dvije ili tri smjene u osnovnim školama treba se što prije ukinuti, a škole je potrebno opremiti odgovarajućim didaktičkim sredstvima.
- **Pravedan regionalni razvoj.** Pravedan regionalni razvoj bio je na visokom mjestu na popisu prioriteta svih sudionika budući da Hrvatsku karakterizira neujednačen razvoj regija, među kojima ima i veoma razvijenih i onih koje još uvijek trpe posljedice rata. U bogatijim županijama Vladi se zamjeralo pomanjkanje potpore, dok su sudionici iz ratom pogođenih područja zemlje željeli veću financijsku i stratešku podršku. Kao preduvjet gospodarske obnove ratom pogođenih područja istaknuto je uklanjanje svih mina, pa se pozvalo na ubrzanje napora usmjerenih prema razminiranju i na osiguranje više sredstava za tu važnu aktivnost. Još jedan preduvjet gospodarske obnove u ratom pogođenim područjima je razvoj i provedba sveobuhvatne nacionalne strategije regionalnog razvoja. Sudionici iz ratom pogođenih područja izrazili su zabrinutost glede budućnosti, osobito s obzirom na visoke razine migracije mladih ljudi (depopulacija) zbog pomanjkanja mogućnosti zapošljavanja. Sudionici su tvrdili da je veću pozornost potrebno posvetiti poticanju ruralnoga razvoja, koji ne mora isključivo biti vezan za poljoprivredne djelatnosti, već i za djelatnosti poput ekoturizma, koje bi povećale kvalitetu života u selima, omogućile zapošljavanje mladih ljudi i destimulirale iseljavanje u veća gradska područja. Da bi se to dogodilo, sudionici su naveli da bi iznimno cijenili pomoć pri izgradnji sposobnosti. Osim toga, sudionici su smatrali da nisu dovoljno odnosno da uopće nisu uključeni u proces odlučivanja središnje vlasti. Pozvali su na veću suradnju između lokalnih vlasti i središnjih vlasti, te na uključivanje ostalih zainteresiranih strana u te procese. Sve u svemu, konstatirano je da su u cijeloj zemlji prisutne značajne regionalne razlike, čak i između područja koja su blizu jedno drugome, što bi se trebalo rješavati kao prioritetno pitanje.
- **Socijalna skrb.** Nevladine organizacije u sektoru socijalne skrbi izrazile su zabrinutost zbog pomanjkanja mogućnosti financiranja za pomoć ranjivim skupinama i zbog toga što vlasti nevladinim organizacijama ne pružaju dostatnu potporu za pružanje socijalnih usluga. Osim toga, imaju osjećaj da se nedovoljno radi na pružanju potpore za deinstitutionalizaciju. Umjesto da se podupiru aktivnosti koje promiču inkluziju i deinstitutionalizaciju, više se napora, kako oni smatraju, ulaže u renoviranje i izgradnju novih institucija, što je protivno načelu deinstitutionalizacije i pomaganja invalidnim osobama da se integriraju u društvo. Kad je riječ o zdravstvu, sudionici su izrazili opće nezadovoljstvo stanjem u zdravstvenome sustavu, kvalitetom usluge i infrastrukturom.

- **Ulagačko okruženje.** U svim su regijama sudionici sastanaka izrazili zabrinutost u vezi s potrebom olakšavanja poslovanja, počevši od nastavka projekta regulatorne giljotine (Hitrorez), smanjenja administrativnih prepreka te povećanja transparentnosti i pojednostavljenja procesa. Iskazana je i potreba za mogućnostima mikrofinanciranja, budući da mnoga manja novoosnovana poduzeća ne ispunjavaju uvjete za postojeće financijske aranžmane (kreditni poslovnih banaka, sredstva EU-a, državna potpora za mala i srednja poduzeća, itd.). U razvijenijim su regijama sudionici sastanaka smatrali da im ide prilično dobro i da nemaju ozbiljnijih problema s ulagačkim okruženjem. Međutim, ono što im nedostaje su financijska sredstva za daljnja ulaganja i inovacije koji bi im omogućili odmaknuti se od tradicionalnih industrija (koža i tekstil) i krenuti prema inovativnijima. U manje razvijenim područjima Hrvatske sudionici su izrazili želju da se što više podupre osnaživanje žena i mladih kako bi se mogli uključiti u poslovanje i poduzetništvo. Da bi se sva ta pitanja mogla uspješno riješiti, potrebno je, kako su sudionici naznačili, da se reforma pravosuđa nastavi provoditi puno bržim tempom i na transparentan način.
- **Okoliš.** Iako su se svi složili da su pitanja okoliša, zaštite prirode, obnovljivih izvora energije i energetike važna, ipak su smatrali da su socijalna i gospodarska pitanja o kojima se razgovaralo tijekom konzultacija od većeg neposrednog interesa i da više pridonose poboljšanju kvalitete života. Međutim, imajući na umu globalna kretanja (kriza hrane i klimatske promjene), ne smije se zanemariti potreba da se naponi usredotoče prema održivom razvoju i upravljanju rizicima, jer su ta pitanja od velike važnosti za budućnost Hrvatske.
- **Europske integracije.** Pristupanje Europskoj uniji većina sudionika promatra u pozitivnom svjetlu i smatra važnim ciljem za Hrvatsku. Međutim, izražena je zabrinutost u vezi s malim kapacitetima apsorpcije sredstava EU-a i potrebom jačanja sposobnosti svih zainteresiranih strana, uključujući nevladine organizacije, za podnošenje zahtjeva za raspoloživa sredstva EU-a.

Prilog 5 CPS-a: Izvješće o dovršetku Strategije pomoći Svjetske banke Republici Hrvatskoj za fiskalne godine 2005-2008.

Svibanj 2008.

Zemlja: Hrvatska Datum CAS-a: 21. prosinca 2004. Datum Izvješća o napretku: 30. svibnja 2007. Razdoblje obuhvaćeno Izvješćem: prosinca 2004. – svibanj 2008.

1. Uvod

1. **Izvješće o dovršetku Strategije pomoći Svjetske banke Republici Hrvatskoj (CASCR) vrednuje djelotvornost Bančine pomoći Republici Hrvatskoj u ostvarivanju razvojnih ciljeva utvrđenih u Strategiji pomoći Svjetske banke Republici Hrvatskoj (CAS) za fiskalne godine (FG) 2005-08.** U listopadu 2005. početak pregovora o pristupu EU označio je odlučujuću prekretnicu u razvojnom putu Hrvatske, što je imalo značajne političke i gospodarske implikacije. Zbog toga je Banka ponovno razmotrila CAS i prilagodila svoj program pomoći kako bi se usredotočila na ubrzavanje napora na pristupu Hrvatske EU, prema Izvješću o napretku CAS-a koji je predstavljen Odboru izvršnih direktora Svjetske banke u svibnju 2007.

2. **Ovaj CASCR izrađen je nakon parlamentarnih izbora u Hrvatskoj u studenome 2007, a preispituje učinak programa CAS na kraju političkog ciklusa.** Budući da se sadašnja strategija približava kraju, Banka analizira iskustva stečena u njezinoj provedbi. Ta iskustva poslužit će kao osnova za izradu novog okvira partnerstva u bliskoj suradnji s nedavno izabranom Vladom. Pokazatelji za zemlju i odabrani prijelazni pokazatelji koji mjere napredak prema dugoročnim ciljevima Hrvatske navedeni su u Tablici 1, a sažetak napretka na ostvarivanju ciljeva CAS-a naveden je u Prilogu 1.

2. Strateški ciljevi Hrvatske

3. **Krajnji strateški cilj Hrvatske je integracija Hrvatske u EU kao dinamičnog i konkurentnog gospodarstva te postizanje brze konvergencije sa životnim standardom u EU.** Za uspješan pristup EU bit će potrebne reforme koje će voditi poboljšanoj makroekonomskoj održivosti i održivom rastu prije pristupa. Taj strateški cilj ostaje okosnica Vladinoga nacionalnog programa tijekom posljednjega političkog ciklusa.

4. **Strateški ciljevi jasno su oblikovani u Programu Vlade Republike Hrvatske tijekom mandata 2003-2007, kao i u Okviru strateškog razvoja 2006-2013, koji je usvojen u kolovozu 2006.** Oni uključuju povećanje prosječne stope rasta BDP-a na šest posto do 2013. i ostvarivanje do 75 posto prosječnog BDP-a po stanovniku u zemljama EU25 prema paritetu kupovne moći. Vlada planira ostvariti te ciljeve tako što će:

- (i) Dovršiti tranziciju, što uključuje preispitivanje uloge države, dovršavanjem procesa privatizacije i restrukturiranja, te poboljšanjem ulagačke klime;
- (ii) Razvijati infrastrukturu, uključujući informacijsko-računalnu tehnologiju (ICT); poboljšati obrazovne ishode i poveznice istraživanja i razvoja s poslovnim sektorom; povećati fleksibilnost tržišta rada; i jačati društvenu koheziju; te
- (iii) Održavati i promicati makroekonomsku stabilnost, okoliš i regionalni razvoj, kao i integrirane financijske usluge.

5. **Razvojni ciljevi Hrvatske (odnosno ishodi na razini države) koje je utvrdila Hrvatska Vlada podupire strateški okvir CAS-a.** CAS je oblikovan tako da postavlja temelje za uspješan pristup Hrvatske EU. Kada je Hrvatska postala država kandidatkinja za EU, Banka je prepoznala potrebu za razvijanjem od svoje tradicionalne usmjerenosti na poslijeratnu izgradnju i rješavanja nasljeđa tranzicije. Mišljenje EC-a iz travnja 2004. o hrvatskoj zamolbi za članstvo u EU upućivala je na iste prioritete postavljene u Vladinom programu, te ojačalo tijek Bančinog programa. U potporu Vladine strategije rasta

i reforme za uspješan pristup EU, integraciju i konvergenciju, CAS se oslanjao na četiri ključna stupa: (i) makroekonomsku stabilnost; (ii) održivi rast temeljen na privatnom sektoru; (iii) sudjelovanje svih segmenata društva u rastu; i (iv) održivo upravljanje prirodnim resursima.

6. **Od rasprave o CAS-u u Odboru izvršnih direktora Svjetske banke u prosincu 2004, Hrvatska je započela pristupne pregovore s EU u listopadu 2005 i zaključila prvu fazu, dubinsko usklađivanje (tzv. ‘screening’) godinu dana kasnije.** Kao rezultat toga, problematika naglašena u Izvješću EU-a o napretku iz 2006. utjecala je na Izvješće o napretku CAS-a i dovela do prilagodbe Bančinih prioriteta i programa tijekom druge polovice razdoblja CAS-a. Potpora Banke bila je usmjerena prema ubrzanju pravosudne reforme, modernizaciji porezne uprave, kao i skupe prilagodbe u području zaštite okoliša – a sve to Hrvatska je morala poduzeti prije pristupa. Tablica 1 prikazuje sažetak statusa ključnih pokazatelja na razini države i napredak i postignuća odabranih prijelaznih pokazatelja za praćenje napretka prema ostvarivanju ciljeva CAS-a.

Tablica 1: Ključni pokazatelji za praćenje napretka na ostvarivanju ciljeva CAS-a

MAKROEKONOMSKA STABILNOST			
Pokazatelji na razini države	Status	Odabrani prijelazni pokazatelji CAS-a	Status
<ul style="list-style-type: none"> Stopa godišnje inflacije održana na razini od ispod 3 posto za vrijeme razdoblja CAS-a (na 2,9% do kraja 2007.) 	Ostvareno	<ul style="list-style-type: none"> Postojano smanjenje u subvencijama poduzećima na 850-900 milijuna USD u 2006. godini i 760 milijuna USD do 2008. (na razini od 878 milijuna USD u 2006. godini i s planom za 2008. od 937 milijuna USD pri tečaju za USD iz 2003.; subvencije su smanjene s 3,4% u 2003. na 2,3% u 2007.) 	Djelomično ostvareno
<ul style="list-style-type: none"> Smanjenje javnog duga i duga za koji jamči država sa 54 posto na 51 posto BDP-a do 2008. godine (na razini 47,5% u 2007. godini) 	Premašeno		
<ul style="list-style-type: none"> Smanjenje primarnog fiskalnog deficita sa 3,7 posto na ispod 0,4 posto BDP-a do 2008. godine (na razini od 0,2% u 2007.) 	Ostvareno	<ul style="list-style-type: none"> Provedba preporuka iz predstojeće Analize javnih financija (dostavljena u lipnju 2007.) 	Djelomično ostvareno
<ul style="list-style-type: none"> Smanjenje državnih izdataka sa 50,5 posto BDP-a u 2003. na ispod 45 posto BDP-a do 2008. godine (na razini od 48,6% BDP-a u 2007.) 	Djelomično ostvareno	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj i provedba strategije upravljanja dugom (provodi se od 2006.) Smanjenje udjela lijekova na recept u ukupnim izdacima HZZO-a sa 21 posto u 2003. na 17 posto u 2008. (dobro kretanje: na razini 19,3% u 2005. i 18,7% u 2006, izvješće za 2007. još nije dovršeno) 	Ostvareno Uglavnom ostvareno

ODRŽIVI RAST TEMELJEN NA PRIVATNOM SEKTORU			
Pokazatelji na razini države	Status	Odabrani prijelazni pokazatelji CAS-a	Status
<ul style="list-style-type: none"> Prosječni godišnji rast realnog BDP-a od 4,0 posto na 4,5 posto tijekom razdoblja CAS-a (na razini 4,8% do kraja 2007, procjena) 	Premašeno	<ul style="list-style-type: none"> Prodaja do kraja 2006. godine 600-800 poduzeća u državnom vlasništvu iz portfelja Hrvatskog fonda za privatizaciju (HFP), i 1.130 poduzeća u državnom vlasništvu do kraja 2008. (859 do kraja 2007.) 	Ostvareno
<ul style="list-style-type: none"> Povećani udio privatnog sektora BDP-a sa 60 posto u 2003 na 70 posto do 2008. (na razini od 70% u 2007. godini) 	Ostvareno	<ul style="list-style-type: none"> Donošenje izmjena i dopuna Zakona o prostornom uređenju, Zakona o gradnji i Zakona o komunalnim uslugama (doneseni u srpnju 2007.) 	Ostvareno
<ul style="list-style-type: none"> Prosječna ukupna produktivnost faktora od 6 posto tijekom razdoblja CAS-a (pokazuje trend rasta: iznosio je 5,1% do kraja 2007.) 	Djelomično ostvareno	<ul style="list-style-type: none"> Donošenje Zakona o državnoj službi (donesen u srpnju 2005.) 	Ostvareno
<ul style="list-style-type: none"> Prosječni godišnji priljevi izravnih stranih ulaganja od 3,8 posto BDP-a tijekom razdoblja CAS-a (na razini 5,7% BDP-a do kraja 2007 – preliminarni podaci) 	Premašeno	<ul style="list-style-type: none"> Usklađivanje sustava financijskog upravljanja i kontrole i postupaka javne nabave s EU standardima (novi Zakon o javnoj nabavi koji je stupio na snagu u siječnju 2008, usklađen s EU direktivama; institucionalni kapaciteti dviju vodećih agencija za javnu nabavu značajno su povećani; sustavi financijskog upravljanja su značajno usklađeni s EU standardima) Racionalizacija sudskog sustava (pilot projekt proveden i plan spajanja sudova izrađen; zakoni upućeni u saborsku proceduru) 	Ostvareno Djelomično ostvareno

SUDJELOVANJE SVIH SEGMENTA DRUŠTVA U RASTU			
Pokazatelji na razini države	Status	Odabrani prijelazni pokazatelji CAS-a	Status
<ul style="list-style-type: none"> Povećanje broja odraslih sa srednjoškolskim obrazovanjem sa manje od 40 posto u 2003. godini na 44 posto u 2008, te smanjenje u tercijarnom obrazovanju neto stope odustajanja od školovanja sa 70 posto u 2003. na 50 posto u 2008. godini (udio stanovništva sa bar srednjoškolskim obrazovanjem iznosi 63%; bruto stope upisa u tercijarno obrazovanje povećano je sa 38% u 2003. na 46 u 2007. godini; broj diplomanada u tercijarnom obrazovanju povećan je sa 15.762 u 2003. na 19.566 u 2006. godini) Učenička postignuća na usporednoj europskoj ljestvici (rezultati istraživanja PISA u 2006. godini u prirodnim znanostima usporedivi su s rezultatima učenika iz ostalih europskih zemalja) Zadržano povećanje u udjelu zaposlenih u radno aktivnom stanovništvu, uključujući one u "nerazvijenim i ratom pogođenim područjima," od nacionalne razine od 43 posto u 2003 (u 3. tromjesečju 2007. iznosilo je 45,4%) Zdravstveni ishodi približavaju se onima kod prosječnih vrijednosti u EU za stope smrtnosti dojenčadi i roditelja i incidenciju tuberkuloze (incidencija tuberkuloze i smrtnost dojenčadi poboljšali su se i sličnih su razina kao u EU; smrtnost roditelja povećala se sa 7,6 na 9,7 umrlih na 100.000 živorođenih zbog četiri umrla u 2006, u usporedbi s tri umrla pri porodu u 2003. i 2005. godini) 	Uglavnom ostvareno	<ul style="list-style-type: none"> Uvođenje vanjskog vrednovanja znanja (matura) i sustav stručnog usavršavanja za učitelje i nastavnike i školske ravnatelje (značajan napredak u pripremi prvog naraštaja učenika za polaganje mature; većina zakona donesena; strategija stalnog stručnog usavršavanja učitelja i nastavnika je u fazi izrade) Imovinski cenzus za povećani udio socijalnih naknada (relativni udio naknada koje podliježu imovinskom cenzusu u 2008. je povećan) Povećanje udjela izdataka za primarnu zdravstvenu skrb u ukupnim izdacima za zdravstvo sa 16 posto u 2003. na 18 posto u 2006. i 20 posto u 2008. (16,6% u 2005, 16,1% u 2006.) Provedba strategije regionalnog razvoja za gospodarski nerazvijena područja, u skladu sa zahtjevima EU-a (intenzivan rad na revidiranju nacrtu Strategije u svrhu potpunog usklađenja sa zahtjevima EU; daljnji napredak vidi se iz uspostavljanja posebnog ministarstva zaduženog za regionalni razvoj) 	Uglavnom ostvareno
	Uglavnom ostvareno		Djelomično ostvareno
	Ostvareno		Nije ostvareno
	Djelomično ostvareno		Djelomično ostvareno

ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNIM RESURSIMA			
Pokazatelji na razini države	Status	Odabrani prijelazni pokazatelji CAS-a	Status
<ul style="list-style-type: none"> Zadržan napredak prema usklađivanju s dijelom pravne stečevine EU (acquis) u vezi sa zaštitom okoliša (dobar napredak prema usklađivanju s dijelom pravne stečevine EU (acquis) u vezi sa zaštitom okoliša (osobito u vezi sa zrakom, vodom, zaštitom prirode, kemikalijama i genetski modificiranim organizmima), ali su administrativni kapaciteti slabi) Poboljšana kvaliteta vode u obalnim područjima i hrvatskom dunavskom slivu (235.000 stanovnika u obalnom području koristi poboljšane usluge odvodnje (novi priključci i/ili obnova) i poboljšana kvaliteta obalne vode krajem 2009.; s dodatnih 850.000 turista u ljetnom razdoblju) Povećan obuhvat isporuke usluga vodoopskrbe (pristup sigurnoj vodi za piće je 2004. bio 76% i povećava se zbog procesa pristupa EU-u) Smanjena ovisnost o fosilnim gorivima (Hrvatska je ratificirala Protokol iz Kyota u ožujku 2007, i usvojila provedbene propise o obnovljivoj energiji) 	Uglavnom ostvareno	<ul style="list-style-type: none"> Ulaganje u programe obuke i izdavanje licenci za osoblje Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (broj osoblja je znatno povećan u 2006. i 2007. godini i provode se stalne, intenzivne strategije obuke kako bi se osoblje na odgovarajući način pripremilo za zahtjeve EU) Unaprjeđenje zastarjelih planova pročišćavanja otpadnih voda prema standardima EU-a o zaštiti okoliša (pročišćavanje otpadnih voda još je uvijek nisko, na razini od 25%, iako je unaprjeđenje započeto) Razvoj strategije za ispunjavanje obveza Protokola iz Kyota (Vlada je usvojila Strategiju, uključujući akcijski plan s pokazateljima praćenja za napretka na provedbi) 	Djelomično ostvareno
	Ostvareno		Djelomično ostvareno
	Djelomično ostvareno		Ostvareno
	Djelomično ostvareno		

3. Napredak i ishodi CAS-a

7. Hrvatska je postigla značajan napredak u ostvarivanju svojih dugoročnih ciljeva tijekom razdoblja CAS-a. CAS je koncipiran u vrijeme kad je Hrvatska prihvatila uspješan pristup EU kao svoj glavni strateški cilj, s vizijom postizanja većeg životnog standarda kroz ubrzanu konvergenciju s EU. Makroekonomska stabilnost Hrvatske se posljednjih godina poboljšala, iako i dalje ima nekih ranjivosti, a ostvaren je i čvrst napredak u rastu temeljenom na privatnom sektoru. Međutim, postignuća u društvenom

razvoju su manje primjetna. Valja naglasiti napredak na upravljanju prirodnim resursima u Hrvatskoj, iako su ovom području i dalje potrebna značajna ulaganja. U sljedećim odjeljcima daje se pregled napretka Hrvatske u sva četiri stupa CAS-a i analizira se doprinos Banke tim ishodima.

3.1. Makroekonomska stabilnost

3.1.1. Pokazatelji na razini države

8. **Uspješna gospodarska transformacija nakon stjecanja neovisnosti i početak pregovora za pristup Europskoj uniji pomogli su naglom povećanju gospodarske aktivnosti posljednjih godina, s prosječnim rastom BDP-a koji je dosegao 4,8 posto tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om.** Inflacija je ostala umjerena unatoč povećanju cijena nafte i proizvoda, a tome su pripomogle mjere Hrvatske narodne banke na održavanju stabilnosti tečaja. Inflacija prema indeksu potrošačkih cijena lagano se povećala, sa 2,1 posto u 2004. na 2,9 posto u 2007. godini zbog visokih cijena nafte, hrane, stanovanja i komunalija. Pa ipak, prosječna inflacija tijekom razdoblja CAS-a bila je 2,9 posto. Međutim, nepovoljni uvjeti trgovinskih šokova pripomogli su širenju manjka tekućeg računa, iako je od 2003. godine fiskalna politika postala restriktivnija. Manjak tekućeg računa povećao se sa 6,6 posto u 2005. godini na 7,5 posto BDP-a u 2006. i nastavio je rasti do 8,6 posto BDP-a u 2007. unatoč jakom rastu izvoza robe i usluga. Međutim, općenito govoreći, neto priljevi kapitala stalno su premašivali manjak tekućeg računa, što je dovelo do naglog povećanja deviznih pričuva.

9. **Niz zajmova PAL (Programski zajam za prilagodbu) pomogao je Vladi provesti srednjoročni program reformi usmjerenih postizanju rasta i pomoći za brži pristup EU-u.** Reforme u sklopu PAL-a dale su važan doprinos naporima na fiskalnoj konsolidaciji i poboljšanom poslovnom okruženju. Cilj PAL-a bio je ojačati kapacitete i učinkovitost javnog sektora, a isto tako i stvoriti uvjete za rast privatnog sektora. Napori na smanjenju izdataka države sa više od 50 posto BDP-a u 2003. godini odvijali su se prema planu do sredine 2007. godine. Državna potrošnja opala je za više od 3 postotna boda BDP-a do 2006. godine. Međutim, u 2007. izdaci su umjereno porasli na 48,6 posto BDP-a. Ipak, snažan rast pomogao je smanjenju primarnog fiskalnog manjka sa 3,7 posto BDP-a u 2003. na 0,2 posto do kraja 2007. Smanjenje manjka, kao i primici od privatizacije Telecoma i naftne industrije INA pomogli su smanjiti javni dug i dug za koji jamstva izdaje država sa 54 posto BDP-a u 2003. na 47,5 posto BDP-a u 2007. godini.

1. 3.1.2. Status ključnih ishoda i prijelazni pokazatelji/glavni koraci

10. **Održiva razina javnih izdataka.** Od početka 2004. godine Hrvatska je stavila veći naglasak na fiskalnu konsolidaciju, ponajprije boljom kontrolom izdataka i poboljšanjem naplate poreza i porezne uprave. Rezultati su bili vidljivi do kraja 2004. godine, kada je deficit opće države opao sa 6,3 posto na 4,9 posto BDP-a³⁴. Deficit se još više smanjio do 2007. godine, na 2,3 posto BDP-a. Međutim, smanjenja izdataka su zaostajala za naporima na smanjenju deficita. Veličina države ostaje visoka prema međunarodnim standardima; na razini od više od 48 posto BDP-a u 2008., ona je oko 10 postotnih bodova viša od državnih izdataka novih država članica EU-a. Reformski program potpomognut nizom zajmova PAL predvidio je smanjenje ukupne javnih izdataka na 45 posto BDP-a do 2008, ali Hrvatska neće ispuniti taj cilj kao rezultat naglog skoka u predizbornoj potrošnji u 2007. godini. Nacrt **Analize javnih financija** dovršen je početkom 2007, a u njoj se daju preporuke o smanjenju prevelikih izdataka, poboljšanju učinkovitosti i djelotvornosti, te fiskalnoj konsolidaciji usmjerenoj prema uravnoteženoj proračunskoj poziciji. Naposljetku, putem **Projekta ulaganja u mirovinski sustav**, koji financira banka, uspostavljen je sustav koji usmjerava doprinose drugog mirovinskog stupa odabranim mirovinskim fondovima (99,6 posto doprinosa pristiže na osobne racune članova unutar 48 sati). Također, prikupljanje doprinosa socijalnog osiguranja je poboljšano do te mjere da je tranzicijski trošak doprinosa drugog stupa smanjen za više od pola.

³⁴ Puni obuhvat lokalne i regionalne (područne) samouprave.

11. **Fiskalno održiva masa plaća u javnom sektoru.** Smanjenja izdataka ostvarena su do kraja 2006. smanjenjima mase plaća u javnoj upravi, subvencija, kao i javnim investicijama, ponajprije u autoceste. Javna uprava i upravljanje javnim izdacima ojačani su u posljednjih nekoliko godina. **PAL** je naglasio mjere kojima se smanjuje veličina i promiče djelotvornost javne uprave, te povećava učinkovitost upravljanje javnim izdacima. Masa plaća u javnom sektoru smanjena je sa 11 posto BDP-a u 2003. na 9,6 posto BDP-a u 2007. godini. Iako je masa plaća u javnom sektoru smanjena od početka niza zajmova **PAL**, ona ostaje visoka prema međunarodnim standardima, i trebalo bi je i dalje smanjivati u nastojanju da se smanji veličina države.

12. **Smanjenje subvencija.** Vlada je podržala neuspješna poduzeća u državnom vlasništvu darežljivim subvencijama, transferima i jamstvima. Kako bi se subvencije poduzećima svele na razinu onih u EU, hrvatske vlasti su provele Srednjoročni plan smanjenja subvencija u sektoru poduzeća, postupno, ali postojano smanjujući subvencije od pokretanja **PAL**-a. U sklopu **PAL-a 1**, hrvatska Vlada je izradila popis izravnih i neizravnih subvencija, te uskladila njihovu metodologiju sa smjernicama EU-a o državnoj potpori uz pomoć sredstava **Drugog zajma za tehničku pomoć**. U sklopu plana smanjenja subvencija, Vlada je utvrdila sveukupno godišnje ograničenje ukupnih subvencija, smanjujući ga od jedne godine do druge. Restrukturiranje Hrvatskih željeznica (HŽ) – također potpomognuto u sklopu programa **PAL** – dovelo je do opadanja subvencija za 0,6 posto BDP-a tijekom razdoblja CAS-a. Međutim, jednokratne zamjene duga glavnicom za čeličnu industriju prije privatizacije, kao i potpore za „spašavanje“ brodogradilišta dovele su do pritiska na povećanje razine subvencija. Najveći primatelji ostala su velika poduzeća-gubitaši poput brodogradilišta, za koja program restrukturiranja očekuje odobrenje Europske komisije. Općenito, subvencije poduzećima smanjene su sa 3,4 posto BDP-a u 2003. na 3,1 posto BDP-a u 2004, 2,8 posto u 2005. i 2,3 posto u 2006. godini, kao i u 2007. (preliminarni podaci), što je blizu cilja **PAL**-a od 2,2 posto BDP-a.

13. **Izdaci u cestovnom sektoru.** Velika ulaganja u autoceste u Hrvatskoj u prošlosti bila su nauštrb održavanja cestovne mreže i dovela su do značajnih financijskih obveza za servisiranje duga koje su bile potrebne za financiranje tih ulaganja. Državni izdaci u cestovnom sektoru u razdoblju 2005-2008. godine iznosili su 2,8 posto BDP-a godišnje, s relativnim opadanjem izdataka za novu gradnju i povećani udio za održavanje cesta. To je predstavljalo velike uštede i ostvarenu učinkovitost, s obzirom na razine investicijske potrošnje prije 2005. koje su premašile 4 posto BDP-a. Do 2008. godine vrijednost planirane gradnje novih cesta trebala bi opasti na 1,5 posto BDP-a, a održavanje bi ostalo stabilno na razini od približno 1 posto BDP-a godišnje. Ti naponi obavljani su s skladu s Programom gradnje i održavanja javnih cesta u razdoblju 2005-2008, dogovorenom s Bankom, koji je usvojila Vlada, kao dio pokretača visokog scenarija CAS-a.

14. **Zdravstveni izdaci.** Hrvatski zdravstveni sustav je u pogledu zdravstvenih postignuća relativno uspješan u usporedbi sa susjednim državama; međutim, ti su rezultati ostvareni uz visoku cijenu i fond zdravstvenog osiguranja suočava se sa sve većim manjkom, što predstavlja značajne fiskalne rizike. **Studija o financiranju zdravstva u Hrvatskoj**, dovršena je u lipnju 2003, analizirala je financiranje ovog sektora i dala preporuke za reformu. Prvotni planovi koje je podupro program **PAL** smatrani su pretjerano ambicioznima i Vlada je poduzela ograničeniji pristup reformi sustava manjim smanjenjem osnovne košarice usluga (za neke originalne lijekove), čime su ograničena oslobađanja od participacije jačanjem mehanizma dohodovnog cenzusa, kao i uvođenjem administrativne naknade u svrhu ograničavanja prevelike potražnje. Javni izdaci za zdravstvo opali su od pokretanja programa **PAL** sa 6,4 posto BDP-a u 2004. godini na procijenjenih 6 posto BDP-a u 2007. Međutim, dospjela a neplaćena dugovanja koja stvaraju bolnice ostala su velika, na razini od 0,7 posto BDP-a i to upućuje na potrebu za daljnjim reformskim naporima kako bi se sustav učinio financijski održivim.

15. **Izdaci za socijalne naknade.** Ukupni izdaci za socijalne naknade su opali od 2003. godine, iako umjereno. Početkom 2004. godine ponovno je uvedeno više povećanih košarica naknada za pojedine kategorije, uključujući dječji doplatak, naknade za roditeljni dopust i naknade za branitelje, zajedno s oslobođenjima od poreza. Kao rezultat, ukupni izdaci za socijalne naknade porasli su na 3,84 posto BDP-a u 2004, a izdaci za manje dobro ciljane naknade se povećala. Uz procijenjenih 3,75 posto BDP-a u

2007, ukupni izdaci ostaju visoki u usporedbi s EU od prosječno 2,5 posto BDP-a. U sklopu **PAL-a 2**, Vlada je usvojila strategiju reforme izdataka za socijalne naknade, kojom se planira objediniti više od stotinu postojećih programa socijalnih naknada, ojačati upravljanje naknadama i povećati udio sredstava dodijeljenih naknadama koje podliježu imovinskom cenzusu u svrhu smanjenja siromaštva. Strategija uzima u obzir nekoliko preporuka koje su dane Vladi putem **Ocjene životnog standarda** provedene 2006. godine. Udio ciljanih programa ostao je malen, međutim, opadanje sa ukupno 9,3 posto u 2004. na 8,0 posto u 2007, zbog povećanog financiranja kategorijskih naknada. Međutim, nedavna odluka o povećanju pomoći za uzdržavanje (naknada koja podliježe imovinskom cenzusu) sa 400 HRK na 500 HRK korak je u pravom smjeru, i povećat će relativni udio naknada koje se dodjeljuju na temelju imovinskog cenzusa.

16. **Upravljanje dugom.** Vanjske neravnoteže ostaju velike, usprkos restriktivnijoj fiskalnoj politici u razdoblju 2004-2006. i naporima monetarnih vlasti na ograničavanje stranih zajmova od strane domaćih banaka. Ponovno povećanje manjka tekućeg računa u 2006. i 2007. godini i povećanja vanjskog duga pokazuju neravnotežu privatnog sektora, s uštedama sektora stanovništva i poduzeća manjim od njihovih investicija. Vanjski dug se više nego udvostručio od 1997, i ostaje izvor potencijalne ranjivosti. Vanjski dug (u EUR) povećao se sa 85,5 posto u 2006. na 87,7 posto BDP-a na kraju 2007. Vanjski dug države opao je sa 25,3 posto u 2004. na 17,7 posto BDP-a na kraju 2007, dok se vanjski dug domaćih banaka i ostalih sektora (uglavnom poduzeća) povećao na 46,3 posto BDP-a u 2007. Kao rezultat ograničenja monetarne politike, vanjski dug banaka opao je na 23,6 posto BDP-a. Udio države opao je u dvije posljednje godine zbog pomaka u financiranju manjka sa stranih tržišta na domaća u svrhu smanjenja vanjske izloženosti valute. To je ostvareno kao dio srednjoročne strategije upravljanja dugom usvojene u 2006, kako je informirao zajednički program **Svjetske banke i MMF-a za upravljanje državnim dugom i razvoju tržišta dužničkih vrijednosnih papira**.

3.2. Održan rast temeljen na privatnom sektoru

3.2.1. Pokazatelji na razini države

17. **Hrvatska je imala solidan gospodarski rast od 2004, koji je u prosjeku iznosio 4,8 posto tijekom razdoblja 2004-2007. s niskom jednoznamenkastom inflacijom (ispod 3 posto).** Te brojke izgledaju dobro u usporedbi sa deset novih država članica EU-a (EU10³⁵), kao i EU15, te omogućuju bržu konvergenciju Hrvatske. Produktivnost rada, koja je u prosjeku iznosila 5,1 posto tijekom razdoblja CAS-a, i visoki priljev kapitala od stranih izravnih ulaganja (FDI) na razini iznad 5,7 posto BDP-a godišnje, potpomogle su sveukupan rast. Međutim, velik dio stranih izravnih ulaganja došao je od privatizacije poduzeća u državnom vlasništvu i dokapitalizacije bankarskog sektora. Viši priljevi *greenfield* investicija još su uvijek ograničeni velikim administrativnim preprekama, a osobito na nižim razinama vlasti. Prisutnost države u gospodarstvu je smanjena, iako je ona još uvijek značajna, i trebalo bi je i dalje smanjivati. Slijedom toga, iako je udio privatnog sektora u BDP-u Hrvatskoj narastao sa 60 na 70 posto između 2003. i 2007. godine, on je još uvijek mnogo niži nego onaj u zemljama EU10. Još uvijek slabo funkcioniranje pravosuđa, visok administrativni teret na poduzećima, nedovršena privatizacija i meka proračunska ograničenja na poduzeća ograničila su restrukturiranje poduzeća i otvaranje novih poduzeća, što ograničava rast.

3.2.2. Status ključnih ishoda i prijelazni pokazatelji/glavni koraci

18. **Privatizacija.** Napredak koji je Hrvatska ostvarila na privatizaciji poduzeća u državnom vlasništvu bio je potpomognut nizom zajmova **PAL**. Do kraja 2007. godine oko 860 društava je prodano ili likvidirano, uključujući privatizaciju gotovo svih agrokombinata, kao i gubitaške čelične (sisačka i splitska željezara) i aluminijske industrije (TLM Šibenik). Privatizacija turističkih poduzeća i

³⁵ Uključuje sve nove države članice EU-a osim Cipra i Malte.

brodogradilišta još uvijek nije provedena. To će trebati rješavati u bliskoj budućnosti, imajući u vidu potrebe za ulaganjima za tehnološku i fizičku modernizaciju i striktnija pravila o državnim potporama, koja su potrebna za usklađivanje zakona s pravnom stečevinom. Banka je potpomogla potrebe Vlade za analitičkim studijama putem Usporedne studije (**Benchmarking Study**) za pet brodogradilišta u državnom vlasništvu u usporedbi s pet konkurentnih brodogradilišta u svijetu, kao i **Ocjene socijalnog učinka** za dva brodogradilišta koja su u procesu restrukturiranja. Također je postignut određeni napredak prema prodaji društava kćeri Hrvatskih željeznica (HŽ), s tim da su dva od šesnaest društava privatizirano u 2007, jedno je proglasilo stečaj u siječnju 2008, a još šest ih se pripremao za privatizaciju do lipnja 2008. Proces privatizacije poslužio se informacijama iz Strategije restrukturiranja koju je izradio McKinsey i koja je financirana putem Bančinog **PPIAF-a (Savjetodavne službe za infrastrukturu u javnom i privatnom sektoru)**.

19. **Ulagačka klima i poslovno okruženje.** Sredinom 2007. Vlada je započela regulatornu giljotinu kojom se nastojalo izbaciti zastarjele zakone koji su predstavljali prepreke za poslovanje. Između ostaloga, Vlada je osnovala tzv. *one-stop shops* u svrhu olakšanja osnivanja poduzeća. Istodobno, Sabor je usvojio novi Zakon o prostornom uređenju i Zakon o gradnji, a oni su bili usmjereni na smanjenje broja dozvola povezanih s gradnjom i trajanje njihovog pribavljanja, kako je dogovoreno u sklopu programa **PAL**. Hrvatska je također ostvarila značajna postignuća u skraćivanju vremena za uknjižbu nekretnina, sa 3-4 godine na manje od 6 mjeseci, uz potporu **Projekta sređivanja zemljišnih knjiga i katastra**. To smanjenje je pridonijelo značajnom poboljšavanju pristupa kreditima. Navedena poboljšanja su dovela Hrvatsku među deset zemlja koje su najuspješnije provele reforme, kako je to prikazano u izvješću Poslovanje u 2008 (*Doing Business 2008*).

20. **Tržišno orijentiran sustav istraživanja i razvoja.** Vlada je postigla dobar napredak na povećanju istraživanja i razvoja, kao i kapaciteta za stvaranje znanosti i tehnologije. Posljednjih godina uočen je postojan napredak, a veliku prekretnicu značilo je usvajanje prve integrirane Znanstvene i tehnološke politike Republike Hrvatske 2006-2010. s Akcijskim planom, dovršena u lipnju 2007³⁶. Ta je politika usko povezana s Nacionalnom strategijom razvoja znanosti i tehnologije (2002) koja je bila usmjerena povećanju konkurentnosti gospodarstva uoči procesa integracije u EU. Politika utvrđuje više ciljeva usmjerenih na stvaranje zakonodavnog i regulatornog okvira za znanost i tehnologiju koji će biti bolji oslonac, povećanje komercijalizacije istraživanja i razvoja (R&D) i olakšavanje inovacija. Vlada je iskazala svoju predanost intenziviranju istraživanja i razvoja u industriji i poticanju potražnje za uslugama istraživanja i razvoja osnivanjem tijela visoke razine, na čijem je čelu premijer, koje će pratiti provedbu Akcijskog plana. Banka pomaže Vladin opsežni program putem restrukturiranja dijelova infrastrukture istraživanja, razvoja i inovacija kako bi ih bolje integrirala u potrebe gospodarstva (uz istodobno održavanje izvrsnosti u istraživanjima). Jačanje veza između industrije i istraživačke zajednice od osobite je važnosti. Nakon početnih poteškoća, **Projekt hrvatskog tehnološkog razvitka** napreduje dobro i postao je ključan kao potpora napora agencija uključenih u projekt³⁷ na izgradnji solidnog plana budućih projekata povezanih s komercijalizacijom intelektualnog vlasništva i znanja, kao i tehnološkog transfera i razvoja tehnološke infrastrukture.

21. **Pravosudna reforma.** S obzirom na važnost zdravoga, učinkovitog pravnog sustava za promicanje ulaganje i rasta, jačanje pravosuđa se stavlja visoko na listu prioriteta. Hrvatska je postigla određeni napredak prema racionalizaciji sudskog sustava, ali do sada nije ostvarena povećana učinkovitost. Pokusnim spajanjem prekršajnih sudova s općinskim sudovima, započetim u 2006. godini, nisu se postigli željeni rezultati u pogledu učinkovitosti. U travnju 2007. usvojen je plan spajanja sudova, i Vlada je Saboru podnijela nacrt zakona kojim bi se smanjila mreža sudova sa 107 sudova na 65. Što se tiče sudskih zaostataka, cilj koji je dogovoren u sklopu **PAL-a** je premašen, jer su zaostaci smanjeni za 65% od travnja 2004. do lipnja 2007. (sa 1,64 na 0,59 milijuna predmeta). Samo predmeti uknjižbe

³⁶ Rad na ovoj politici započeo je početkom 2000, određenu pomoć dala je Banka svojim projektom TAL2, a dovršen je u kontekstu Projekta hrvatskog tehnološkog razvitka (STP).

³⁷ Pored korisničkih agencija Brodarskog instituta, Poslovno-inovacijskog centra Hrvatske (BICRO), Ruđer inovacija i Sveučilišta u Zagrebu, projekt podupire i Fond Jedinstvo putem znanja.

zemljišta činili su oko 50-60 posto zaostataka, i to smanjenje je uvelike potpomognuto **Projektom sređivanja zemljišnih knjiga i katastra**. Podupiranjem izmjena i dopuna Zakona o zemljišnim knjigama projekt je pomogao eliminirati jedan od ključnih izvora neučinkovitosti i zaostataka, ne-sudačke funkcije koje suci moraju obavljati – kao što su uknjižba zemljišta i utvrđivanje prava vlasništva, vođenje trgovačkog registra, izvršenje sudskih rješenja, nadzor izbora, te ostale administrativne zadaće. Te zadaće sada su gotovo potpuno prenesene sa sudaca na ostala tijela. Naposljetku, integrirani informacijski sustav za upravljanje sudskim predmetima, koji je uveden u nekoliko sudova u Zagrebu, Splitu i Puli 2007. godine, alat koji je uspostavljen posredstvom **Projekta sudske uprave i upravljanja stečajnim postupkom** koji financira Banka, još će više pridonijeti transparentnijem sudskom sustavu i većoj odgovornosti sudaca.

22. **Javna uprava.** Hrvatska je ostvarila važan napredak na poboljšanju učinkovitosti javne uprave, što je preduvjet za djelotvornu provedbu politike i pružanja javnih usluga, kao i jedan od ključnih zahtjeva za pristup EU. Kako bi se razmijenila stečena iskustva iz EU-a, 2005. je organizirana radionica kojom bi se pomoglo Vladi u naporima na reformi javne uprave. **Drugi zajam za tehničku pomoć i Darovnica Side za podršku reformi javne uprave** potpomogli su Vladina nastojanja na osmišljavanju sustava plaća za državnu upravu, službenike u javnoj upravi i lokalnoj upravi i provedbi funkcionalnih pregleda nadležnih ministarstava i državnih administrativnih agencija u svrhu pribavljanja informacija za planove racionalizacije. Dva ureda državne uprave u županijama poduzela su racionalizaciju na temelju preporuka iz pilot pregleda, i novi unutarnji ustroj Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi je racionaliziran. Program **PAL** je još više podupro Vladu u tim nastojanjima davanjem potpore za uvođenje plaća temeljenih na rezultatima rada i sustav napredovanja u državnoj službi. Donesen je novi Zakon o državnoj službi, usmjeren na depolitizaciju i profesionalizaciju najviših službenika u državnoj upravi i, posebice, reintegriranje pomoćnika ministara i tajnika ministarstava u sustav državne službe, kako bi se osigurao kontinuitet u politici i upravljanju. Očekivalo se da će Zakon o plaćama u državnoj službi, sastavni dio mjera reforme državne službe, biti donesen do rujna 2007, ali proces je odgođen u predizbornom razdoblju. Naposljetku, proces donošenja politike je ojačan uvođenjem obvezne procjene fiskalnog učinka, koju podupire **IDF darovnica za jačanje upravljanja proračunom**, procjenom regulatornog učinka, te socijalnog i ekološkog učinka prijedloga politike i zakonskih prijedloga (koje su poduprli EU i UNDP).

23. **Transport i logistika.** Modernizacija i restrukturiranje luke Rijeka, potpomognuti **Projektom Rijeka Gateway**, poboljšali su učinkovitost luke i povećala njezinu konkurentnost. Promet u luci udvostručio se sa 2,5 milijuna tona u 2000. na 5,0 milijuna tona u 2006. Kontejnerski promet značajno se povećao, sa 12.700 kontejnera (TEU) u 2001. na 94.400 TEU u 2006. Izgradnja luke bolje se uklopila u svoju okolinu, s izgradnjom međunarodnih spojnih cesta oko Rijeke kako bi se osigurali kraći i brži prometni pravci za promet teških vozila do luke. Zabilježen je nagli rast kontejnerskog prometa kroz riječku luku (40 posto u 2007. godini), kao i rast od 36 posto tranzita kroz rijeku Ploče, čime su obje luke došle blizu punog kapaciteta za specifične vrste tereta. Ta su postignuća poboljšala njihovu financijsku situaciju, uz premašivanje ciljeva za riječku luku. Otkako je u ožujku 2007. na snagu stupio **Projekt integracije trgovine i transporta**, koji sufinancira EBRD, suradnja željezničkih poduzeća duž koridora V c se povećala. U tom segmentu projekt se dijelom oslanja na aktivnosti u sklopu **Projekta modernizacije i restrukturiranja željeznica** koji financira Banka, koji je olakšao proces moderniziranja Hrvatskih željeznica značajnim ulaganjima u fizičku infrastrukturu. Trgovina u regiji i izvoz iz Hrvatske posljednjih su se godina povećali, što je također bio i rezultat velike modernizacije carine i skraćenih zastoja na graničnim prijelazima (u prosjeku za 65 posto između 2000. i 2005. godine), kao i smanjenih troškova prijevoza robe, koji je potpomognut **Projektom olakšavanja trgovine i transporta u jugoistočnoj Europi**.

24. **Rast produktivnosti.** Banka se povezala s nadležnim državnim agencijama i tijelima u ocjenjivanju sadašnjih čimbenika i prepreka za brži rast produktivnosti u Hrvatskoj s obzirom na njezina nastojanja na konvergenciji s EU, putem pripreme **Izješća o konvergenciji s EU: osiguravanje brže i održive ekonomske konvergencije**. Ova studija istražuje načine na koje se može osigurati održivost dugoročnog rasta kroz povećanu “fleksigurnost“ i stvaranje nove dodane vrijednosti na osnovi

gospodarstva temeljenog na znanju. Ona će također pomoći utvrditi alternativne reformske „pakete“, osmišljene tako da osiguraju bržu i održivu ekonomsku konvergenciju s EU. U sklopu rada na ovoj analizi Banka je izradila **Studiju o reguliranju tržišta proizvoda**, kojom se hrvatska normativna regulativa uspoređuje s mjerilima koja važe za zemlje OECD-a, kao i **Ocjenu ulagačke klime**, koja se bavi percepcijom poduzetnika o preprekama za daljnji rast produktivnosti.

25. **Međunarodna financijska korporacija (IFC) u Hrvatskoj.** Tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om, IFC je koncentrirao svoje napore na potporu poslijeratnoj obnovi i post-privatizacijskom restrukturiranju u ključnim sektorima, s prioritetom u turizmu, agrobiznisu/prehrambenoj industriji, potpori malim i srednjim poduzećima, te olakšavanju razvoja infrastrukture za maloprodaju. U cilju pomaganja domaćim tvrtkama da postanu konkurentnije na razini regije putem poboljšanog korporativnog upravljanja, standarda zaštite okoliša i najbolje prakse, IFC je obavio značajna ulaganja u iznosu od 104 milijuna USD u sektore agrobiznisa (agrokombinata) i turizma. IFC je dao potporu tvrtki koja je među prvima ulagala u turizam, putem korporativnog zajma, kao i putem ulaganja u vlasnički kapital (*equity*), kako bi pomogao provesti financijsko restrukturiranje, usmjereno na jačanje njegove financijske situacije i pomoć njezinoj ekspanziji u regiji. Kao dio svoje podrške sektoru malih i srednjih poduzeća, IFC je osigurao zajam jednoj od vodećih komercijalnih banaka u zemlji u svrhu proširenja djelatnosti kreditiranja, između ostaloga, u malim i srednjim poduzećima. U korporativnom sektoru IFC je podržao veliki njemački maloprodajni diskontni lanac kako bi olakšao izravna ulaganja u Hrvatskoj. Vlada RH zatražila je pomoć IFC-a za poboljšanje kvalitete propisa koji utječu na otvaranje novih poduzeća i poslovanje postojećih poduzeća. Godine 2006. Vlada je započela provedbu regulatorne giljotine koja je bila osmišljena i provedena uz pomoć Savjetodavne službe za strana ulaganja (FIAS) IFC-a, zajedno s USAID-om. Poslije dovršenja prve faze, Vlada je donijela odluku o prihvaćanju preporuka uključujući ukidanje ili pojednostavljivanje 55% svih popisanih propisa o poslovanju. Na temelju preliminarnih procjena, te će reforme uštedjeti poduzećima otprilike 250 milijuna USD troškova usklađivanja.

3.3. Sudjelovanje svih segmenata društva u rastu

3.3.1. Pokazatelji na razini države

26. **Razdoblje obuhvaćeno CAS-om došlo je do povećanja broja odraslog stanovništva sa srednjoškolskim obrazovanjem³⁸ i poboljšanja obuhvata tercijskim obrazovanjem i u nekoj mjeri u učinkovitosti.³⁹** Udio odraslog stanovništva sa srednjoškolskim obrazovanjem povećan je sa manje od 60 posto u 2003. na 63 posto u trećem tromjesečju 2007. godine. To je rezultat poboljšanja učinkovitosti i kvalitete u hrvatskom obrazovnom sustavu prije tercijskog obrazovanja. Stope upisa su se poboljšale na svim razinama, a osobito u predškolskom i srednjoškolskom obrazovanju⁴⁰, a stope dovršavanja obrazovanja ostale su visoke⁴¹. Hrvatsko tercijsko obrazovanje još se uvijek suočava sa značajnim problemima učinkovitosti zbog visoke stope prekida školovanja; međutim, sustav je uspio privući veći

³⁸ Zbog točnijih podataka polazni i očekivani ishodi za odraslo stanovništvo sa srednjoškolskim obrazovanjem su postavljeni ponovno.

³⁹ Trenutno postoje ograničeni podaci za procjenu promjena u stopama prekida školovanja u tercijskom obrazovanju kao mjera institucionalne učinkovitosti. Međutim, raspoloživi podaci pokazuju povećanje stop upisa i broj diplomiranih u visokom obrazovanju tijekom razdoblja CAS-a.

⁴⁰ Neto stopa upisa u predškolsko obrazovanje povećala se sa 43 posto u 2003. godini na 54 posto u 2007., a neto stopa upisa u srednjoškolsko obrazovanje povećala se na 80,6 u 2007. godini.

⁴¹ Stopa dovršavanja osnovne škole iznosi iznad 99 posto, dok je stopa dovršavanja školovanja u srednjoškolskom obrazovanju dosegla 91,3 posto u 2007. godini.

broj onih koji ulaze u sustav, pa je broj diplomiranih studenata tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om povećan. Ukupna stopa upisa u tercijarno obrazovanje povećana je sa 43 posto u 2003. godini na 53 posto u 2007, dok je sustav proizveo 24 posto više diplomanada u 2007. nego u 2003. godini. Hrvatska se po prvi put mogla usporediti prema mjerilima postignuća svojih učenika s onima u europskim zemljama i zemljama OECD-a kada se uključila u zajedničko ocjenjivanje PISA u 2006, koje je ponajprije bilo usmjereno na prirodne znanosti. Hrvatski učenici postigli su relativno dobre rezultate u usporedbi s ostalim europskim zemljama, a osobito u prirodnim znanostima, dok su rezultati u matematici i čitanju bili relativno slabiji. Hrvatska je isto tako uspjela povećati udio zaposlenih u radno sposobnom stanovništvu tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om (sa 43 posto u 2003. godini na više od 45 posto u trećem tromjesečju 2007.). Postigla je dobre rezultate u zdravstvenim ishodima, s mnogim ishodima na razini ili iznad prosjeka za nove države članice EU-a. Važna postignuća u zdravstvenom sektoru uključuju smanjenje smrtnosti novorođenčadi (sa 6,3 u 2003. na 5,2 u 2006. na 1.000 živorođenih) i u incidenciji tuberkuloze sa 34 slučaja u 2003. na 25 u 2006.). Međutim, smrtnost roditelja povećala se sa 7,6 u 2003. na 9,7 smrtnih slučajeva na 100.000 živorođenih u 2006. (četiri umrle roditelje pri porodu u 2006, u usporedbi s tri umrle roditelje pri porodu u 2003. i 2005. godini), što je značajno iznad prosjeka zemalja EU-27 od 6,5.

3.3.2. Status ključnih ishoda i prijelazni pokazatelji/glavni koraci

27. **Jačanje upravljanja sustavom.** Od 2004. godine Hrvatska je pokrenula mnoge važne obrazovne reforme koje su utvrđene u Vladinom Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005-2010. i potpomognute **Projektom razvoja sustava odgoja i obrazovanja**. Novi Hrvatski nacionalni obrazovni standardi koji propisuju nove obrazovne ishode i metode poučavanja usmjerene na učenika i koje utječu na reformu kurikuluma u osnovnom obrazovanju potpuno su provedeni. Nadalje, osnovan je Centar za vanjsko vrednovanje znanja i vanjsko vrednovanje je uspješno uvedeno na različitim razinama obrazovanja prije tercijarnog, i priprema učenike za maturu na kraju srednjoškolskog obrazovanja za kraj školske godine 2008-2009. Iako Vlada nije ostvarila svoj prvotni cilj proširenja obveznog obrazovanja na razinu srednje škole do 2007, proveden je niz poticaja za učenike da se upišu i dovrše srednjoškolsko obrazovanje (kao što su besplatni udžbenici, prijevoz i smještaj učenika). Vlada namjerava ozakoniti produženje obveznog obrazovanja u svome novom mandatu. Ostvaren je rani napredak na modernizaciji sustava stalnog stručnog usavršavanja za učitelje i nastavnike i školske ravnatelje (rad na strategiji stalnog stručnog usavršavanja učitelja i nastavnika je započeo; razvijen je novi model obuke ravnatelja i početna skupina ravnatelja je na obuci u suradnji s nizozemskom vladom). Međutim, ovaj dio sustava još se uvijek smatra nedovoljno reformiranim.

28. **Povećana učenička postignuća.** **Projekt razvoja sustava odgoja i obrazovanja** prati na godišnjoj osnovi napredak u provedbi Plana razvoja sustava odgoja i obrazovanja putem niza pokazatelja, od kojih većina bilježi trend povećanja. Stope završavanja srednjoškolskog obrazovanja povećani su sa 78 posto u 2003. na 91,3 posto u 2005. godini. Petnaestogodišnjaci u Hrvatskoj su po prvi put usporedili svoje znanje sa svojim vršnjacima u zemljama EU-a i OECD-a u sklopu projekta PISA 2006. Hrvatski učenici postigli su relativno dobre rezultate u prirodnim znanostima (na što je prva faza PISA-e bila usredotočena), a njihovi su rezultati bili na razini prosječnih rezultata za zemlje EU-a. U čitanju i matematici postigli su rezultate nešto slabije od onih kod učenika u zemljama EU-a i OECD-a. Do sada Hrvatska je uspjela smanjiti udio učenika u strukovnom obrazovanju u ukupnom broju upisanih u srednjoškolsko obrazovanje⁴² (sa 71,0 posto u 2004/05. na 69,6 posto u 2007/08.), ali nešto manjom brzinom od planirane. Međutim, najnovije smanjenje broja učenika upisanih u strukovno obrazovanje u usporedbi s brojem upisanih u gimnaziju upućuje na to da, ako obrazovne vlasti nastave postojeći napredak, mogli bi se približiti cilju od 65 posto do 2010. godine. Očekivani ishod CAS-a u pogledu smanjenja udjela učenika u višesmjenskim školama sa 90 posto na 50 posto nije ostvaren. S obzirom na

⁴² Očekivani ishodi za udio strukovnih škola/gimnazija u ukupnom broju upisanih u srednjoškolsko obrazovanje ponovno su postavljeni kako bi se odrazio omjer postavljen kao cilj u Planu razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005 – 2010 (69/31 u 2007. i 65/35 u 2010. godini)

goleme fiskalne troškove potrebne za ostvarenje tog cilja, to je bio pretjerano optimističan cilj. Pa ipak, Hrvatska je postigla napredak u ukidanju nastave u tri smjene, budući da je pokrenula program velikih ulaganja koji se sufinancira kroz **Projekt razvoja sustava odgoja i obrazovanja**, u svrhu ukidanja tromjenske nastave u svim školama koje je provode i povećanja broja škola koje rade u jednoj smjeni do 2010. godine.

29. **Poboljšanje kvalitete i pristupa zdravstvenim uslugama.** Hrvatska je ostvarila mnoge zdravstvene ishode, na razini ili iznad razine prosjeka u novim državama članicama EU-a. Hrvatska ima jednu od najnižih standardiziranih stopa smrtnosti među novim državama članicama EU-a povezanih s rakom grlića maternice (3,5 na 100.000 stanovnika, što je niže od prosjeka u EU-27 od 3,6), ili alkoholom i s njim povezanim uzrocima. Očekivano trajanje života povećano je sa 75 u 2003. godini na 76 u 2006. a bolje rezultate među novim državama članicama EU-a imaju samo Češka Republika i Slovenija. Smrtnost dojenčadi smanjila se sa 6,3 u 2003. na 5,2 u 2006. na 1000 živorođenih, što je slično razini u novim državama članicama EU-a, ali malo više nego u EU15⁴³. Međutim, sadašnji zdravstveni ishodi bili su ostvareni uz relativno visoke troškove: izdaci za zdravstvo povećani su sa 8,2 posto BDP-a u 2003. na 8,4 posto BDP-a u 2006. godini). Udio izdataka za zdravstvo u primarnoj zdravstvenoj skrbi u ukupnim izdacima za zdravstvo povećalo se samo umjereno tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om, sa 16,0 posto u 2003. na 16,1 posto u 2006. godini, i neće ostvariti cilj od 20 posto u 2008. godini. Naposljetku, posljednjih je godina uočena sve veća osviještenost o važnosti preventivnog zdravstvenog ponašanja i učinku stila života na zdravlje, što je potpomognuto kampanjama osvješćivanja javnosti koje je pripremljena u sklopu **Projekta zdravstvenog sustava**.

30. **Zadržano povećanje sudjelovanja radne snage i smanjenje stopa siromaštva.** Hrvatska ima vrlo nizak omjer zaposlenih u ukupnom broju stanovnika, unatoč manjem povećanju do kojeg je došlo tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om (sa 43% u 2003. na 44% u 2007. godini). Iako se stopa nezaposlenosti brzo smanjila (sa 14,3% u 2003. na 8,4% u trećem tromjesečju 2007. godine), omjer zaposlenih u ukupnom broju stanovnika ostao je nizak zbog daljnjeg opadanja u stopi sudjelovanja radne snage na ispod 49 posto. Bančina **Ocjena životnog standarda** obavljena 2006. godine pokazala je da je apsolutno siromaštvo ostalo doslovce nepromijenjeno tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om, 11,1 posto⁴⁴. Nejednakost u Hrvatskoj samo je malo viša od prosjeka u EU15, i izdaci za socijalne naknade iznose otprilike dva postotna boda BDP-a viša od one u EU15. Učinkovitost ciljanja programa socijalnih naknada je visoka, ali taj program ostaje relativno nedovoljno financiran. S druge strane, relativno siromaštvo⁴⁵ se lagano smanjilo tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om, na 16,3 posto. Dva čimbenika koji su najviše pridonijeli tom smanjenju bili su rast realnih plaća i povećanje roditeljskih naknada i doplataka za djecu. Tijekom oblikovanja CAS-a očekivalo se da će stope siromaštva biti smanjene poboljšanim ciljanjem putem imovinskog cenzusa za povećani udio socijalnih naknada, ali to se nije ostvarilo. Godine 2007, u sklopu **PAL** programa, Vlada je izradila strategiju i akcijski plan reforme izdataka za socijalne naknade i povećanje udjela naknada koje se isplaćuju najsiromašnijima; provedba strategije donekle je odgođena zbog sporijeg tempa reformi u predizbornom razdoblju, s važnim odlukama u pogledu povećanih naknada za siromašne (pomoć za uzdržavanje), objedinjavanje programa i pojednostavljenja administriranja naknada na početku 2008. Banka je također osigurala pomoć ovom sektoru putem **Projekta razvoja sustava socijalne skrbi**, koji je dao potporu za poboljšanja u upravljanje sustavom i obuku za socijalne radnike za izgradnju funkcionalnijeg sustava za osobe koje su u najvećoj potrebi.

31. **Prevladavanje regionalnih nejednakosti.** Siromašni u Hrvatskoj uglavnom su osobe slabijeg obrazovanja i starije osobe, i siromaštvo je uglavnom koncentrirano u ruralnim središnjim i istočnim

⁴³ Stopa smrtnosti roditelja smanjila se sa 7,6 smrti na 100.000 živorođenih u 2003. na 7,1 u 2005. (u EU-27 iznosila je 6,52 u 2005.), međutim, stopa za 2006. je bila 9,7, zbog četiri umrle osobe u 2006, u usporedbi s tri umrle roditelje pri porođaju u 2003. i 2005. (Hrvatska je u 2006. godini imala samo 41.446 živorođenih).

⁴⁴ Stopa apsolutnog siromaštva i raspodjela dohotka nije se promijenila od kraja 1990-ih.

⁴⁵ Definirano kao postotak osoba čiji neto dohodak iznosi manje od 60 posto medijana neto dohotka svih kućanstava.

dijelovima zemlje. Strukturna nezaposlenost, neodgovarajuće vještine i politike zapošljavanja, kao i loše ciljanje mreže socijalne zaštite glavni su uzroci dohodovnog siromaštva. Godine 2006. Banka je provela **Ocjenu socijalnog učinka** za predloženo restrukturiranje brodogradilišta Brodotrogir i Kraljevica u svrhu rješavanja realokacije viška radnika predviđene u prodajama planiranim u početku. O mjerama ublažavanja predloženim u Ocjeni socijalnog učinka raspravljalo se s upravama brodogradilišta, sindikatima i Vladom, i ona je osigurala informacije o planovima restrukturiranja podnesenima Europskoj komisiji na odobrenje, koje još nije primljeno.

32. **Strategija regionalnog razvoja.** Godine 2005. je međuresorna koordinacijska skupina odobrila objedinjeni okvir Nacionalne strategije regionalnog razvoja (NSRR) 2007-2013, koja je predstavljala temelj koji će omogućiti svim dijelovima zemlje da pridonese održivom nacionalnom razvoju i konkurentnosti, te smanjenja socijalnih i gospodarskih razlika diljem zemlje. Izrađeni su nacrt Zakona o regionalnom razvoju i Strategije regionalnog razvoja, a treba ih još više uskladiti s Kohezijskom politikom EU-a za upravljanje regionalnim razvojem u Hrvatskoj, i na razini NUTS 2 i na razini NUTS 3. Izmjena Zakona i Strategije usko je povezana s pregovorima Poglavlja 22 (Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata). **Ocjena životnog standarda i Studija o regionalnom razvoju** dale su inpute za proces izrade strategije davanjem podataka i analize o regionalnim razlikama na razini županija, i prikupljenim raznim pokazateljima razvoja iz različitih izvora podataka. Tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om, Hrvatska se usredotočila na razvijanje kapaciteta na razini županija kako bi se pripremila za apsorpciju sredstava EU fondova za regionalni razvoj, i ostvarila je značajan napredak. Do kraja 2007. godine sve su županije⁴⁶, s iznimkom Grada Zagreba, razradile svoje Regionalne operativne programe (ROP-ove), od kojih su neki izrađeni uz pomoć **Projekta socijalnog i gospodarskog oporavka**. Njih trenutno procjenjuje novoosnovano Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva.

33. **Smanjenje regionalnih razlika putem konkurentnijeg poljoprivrednog sektora.** Hrvatska je ubrzala svoje napore na razvijanju poljoprivrede kako bi se osigurao pravedniji regionalni razvoj i povećanje konkurentnosti gospodarstva. Jedan od preduvjeta za razvoj ovoga specifičnog sektora je razminiranje ratom pogođenih područja. Šest milijuna kvadratnih metara zemlje u ratom pogođenim područjima razminirano je uz pomoć projekata koje financira Svjetska banka (**Projekt obnove istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema i Projekt socijalnog i gospodarskog oporavka**), i time je omogućeno ruralnim zajednicama u istočnoj Slavoniji i Baranji da ponovno pokrenu poljoprivrednu i ostale ruralne djelatnosti. Međutim, gotovo 997 kvadratnih kilometara tek treba razminirati, od kojih se 250 kvadratnih kilometara nalazi u područjima koja su bitna za sigurnost, socio-ekonomski razvoj i okoliš. Hrvatska je trenutno u procesu produženja planiranog roka za dovršenje razminiranja do 2019, u skladu s obvezama preuzetim Konvencijom iz Ottawe. Što se tiče napora povezanih s ovim sektorom, Hrvatska je postigla značajan napredak u usklađivanju svojeg zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a u području poljoprivrede. Te napore podržava Bančin **Projekt usklađivanja poljoprivrede s pravnom stečevinom**, koji je pomogao Hrvatskoj u pokretanju programa SAPARD i s njim povezanih institucionalnih aranžmana, kao što je Agencija za plaćanja. Projekt pridonosi izgradnji kapaciteta Hrvatske agencije za hranu, te podupire institucionalni ustroj za upravljanje zdravstvenom ispravnosću namirnica i procjenu rizika hrane, koji je jedan od ključnih zahtjeva EU-a u ovom sektoru. Poduzeti su početni koraci u pogledu dovršenja baze podataka o upravljanju zdravstvenom ispravnosću namirnica, koju koordinira s projektom zdravstvene ispravnosti namirnica CARDS-a.

3.4. Održivo upravljanje prirodnim resursima

3.4.1. Pokazatelji na razini države

34. **Hrvatska je ostvarila značajan napredak u usklađivanju svog zakonodavstva s dijelom pravne stečevine EU-a koji se odnosi na zaštitu okoliša.** Usvajanjem novog Zakona o zaštiti okoliša

⁴⁶ S izuzetkom Grada Zagreba.

krajem 2007. godine, Hrvatska je uspostavila osnovu za potpunu usklađenost s dijelom pravne stečevine EU-a koji se odnosi na zaštitu okoliša. Značajan napredak je osobito postignut u područjima zraka, vode, zaštite prirode, kemikalija i genetski modificiranih organizama (GMO). Zbog još uvijek relativno slabog administrativnog kapaciteta, Europska komisija utvrdila je usporedno mjerilo (*benchmark*) za otvaranje pregovora o okolišu, povezano s jačanjem administrativnih kapaciteta na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Prema predviđanjima, okoliš je među najzahtjevnijim poglavljima za pristup EU-u, zajedno s poljoprivredom, i u pogledu politike, i u pogledu ulaganja. Poboljšanje kakvoće vode dio je tog izazova, i Hrvatska ostvaruje stalan napredak u tom području. Iako su započela velika ulaganja u poboljšanje upravljanja otpadnim vodama i kontrolu onečišćenja vode, još uvijek su potrebna značajna poboljšanja u obuhvatu isporuke usluga vodoopskrbe. U tom pogledu Vlada je usvojila Strategiju upravljanja vodama za razdoblje 2008-2023, u drugoj polovici 2007, koja definira ciljeve koje Hrvatska planira ostvariti u vodoopskrbi, obuhvatu vodoopskrbom i pročišćavanju otpadnih voda⁴⁷. Istodobno, Vlada je nastavila svoja nastojanja na smanjenju ovisnosti o fosilnim gorivima. U skladu s Protokolom iz Kyota⁴⁸, koji je ratificiran u travnju 2007, Hrvatska mora smanjiti emisije stakleničkih plinova za 5 posto u prvom razdoblju obveze između 2008. i 2012.. godine u vezi s baznom godinom. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog planiranja i graditeljstva (MZOPUG) također je izradilo nacrt Strategije i Akcijskog plana RH za ublaženje klimatskih promjena i Protokolu iz Kyota, koji utvrđuju mjere i ciljeve u sektoru zaštite okoliša do 2012. Naposljetku, Hrvatska je usvojila podzakonske akte o obnovljivim izvorima energije u srpnju 2007, čime je postavljen minimalni udio obnovljivih izvora energije u mješavini proizvodnje električne energije i procedura za osiguravanje financijske potpore onima koji razvijaju obnovljive izvore energije.

3.4.2. Status ključnih ishoda i prijelazni pokazatelji/glavni koraci

35. **Povećani kapacitet za upravljanje zaštitom okoliša.** Mnogi ključni ishodi djelomično su ostvareni bez uključivanja Banke. Na primjer, Vlada je ojačala zakonski i regulatorni okvir uvođenjem horizontalnog zakonodavstva, koji je potpuno usklađen s pravnom stečevinom. Vlada je također uvela model javno-privatnog partnerstva u sustav gospodarenja otpadom putem Nacionalnog plana gospodarenja otpadom za 2007 – 2015, te obuku osoblja. Nedostatni institucionalni kapaciteti koji proizlaze iz rascjepkanosti ovog sektora ostaju važan izazov, koji također priznaje EU. Banka, kroz **Tehničku pomoć za zaštitu okoliša i nizozemske zaklade BNPP**, pomogla je u obuci i izgradnji kapaciteta za IPPC Direktivu (recenzija s EU) i u uspostavljanju programa za usporedna mjerila pokazatelja provedbe zaštite okoliša kroz mrežu ECENA. **Projekt zaštite krških ekoloških sustava (KEC)** je financirao sustav izrade baze podataka o biološkoj raznolikosti, osigurao opremu i uspostavio protokole praćenja, kao i standardizirano planiranje upravljanja za nacionalne parkove i parkove prirode, koji su naknadno usvojeni u cijeloj zemlji za sva zaštićena područja. **Tehnička pomoć za zaštitu okoliša** osigurala je potporu za radionicu kojom se podiže svijest o potrebama u ovom sektoru i pomaže promovirati uključivanje privatnog sektora u gospodarenje otpadom.

36. **Poboljšano upravljanje otpadnim vodama i vodoopskrbom.** Izgradnja novih postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda ili unaprjeđenje postojećih (Zagreb, Senj, Koprivnica, Zadar, Vinkovci, Split) predstavlja važan korak prema usklađivanju sa standardima EU-a o zaštiti okoliša. Pročišćavanje otpadnih voda još je uvijek na niskoj razini, 25 posto, i priključci na otpadne vode su oko 40 posto, što upućuje na to da Hrvatska treba uložiti dodatne napore u ovom sektoru. Kao rezultat provedbe triju projekata koje financira Banka u vodnom sektoru, došlo je do značajnog poboljšanja u kakvoći vode u priobalnim područjima i u unutrašnjosti zemlje. Uzorci vode u Bračkom kanalu i Kaštelanskom zaljevu

⁴⁷ Obuhvat i kvaliteta usluga otpadnih voda u Hrvatskoj niži su nego u novim državama članicama EU-a. 44% stanovništva ima adekvatne sustave prikupljanja otpadnih voda i samo 25% prikupljenih otpadnih voda se pročišćava.

⁴⁸ Na konferenciji zemalja potpisnica UNFCCC-a u studenome 2006. godine Hrvatska je dobila još 3500 Gg CO₂ eq, i time su postavljene bazne vrijednosti (1990) od 34620 Gg CO₂ eq.

upućuju na značajno smanjenje broja ukupnih koliformnih bakterija, nakon dovršenja sustava otpadnih voda za Split i Solin, u sklopu **Infrastrukturnog projekta zaštite okoliša**. Nakon dovršenja postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda u Vinkovcima (**Projekt obnove istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema**), kakvoća vode rijeke Bosut značajno se poboljšala. Kao rezultat dovršenja kanalizacijskog sustava u turističkom središtu Opatiji, obalne vode u tom području sada su takve kakvoće da se u njoj može kupati (**Projekt zaštite od onečišćenja vode u obalnim gradovima**). Naposlijetku, ulaganja koja financiraju Hrvatske vode, kao i one koje potpomažu međunarodne financijske institucije, dovele su do povećanog broja priključaka na javne sustave vodoopskrbe i odvodnje.

37. **Napredak prema ispunjavanju međunarodnih obveza prema Protokolu iz Kyota za smanjenje emisije stakleničkih plinova.** Vlada je izradila nacionalnu strategiju ispunjavanja obveza prema Protokolu iz Kyota s akcijskim planom, kojim se utvrđuju ciljevi i mjere za ostvarivanje postavljenih ciljeva. Banka podupire napore Hrvatske na ispunjavanju obveza prema Protokolu iz Kyota kroz dva projekta: **Projekt energetske učinkovitosti (EE)** i **Projekt obnovljivih izvora energije (RER)**. **Projekt energetske učinkovitosti Globalnog fonda za okoliš (GEF)** olakšao je stvaranje tržišta energetske učinkovitosti u Hrvatskoj, uglavnom kroz HEP-ovo vlastito društvo za energetske usluge (ESCO) i pomaže uključivanje četiri lokalne banke u financiranje usluga energetske učinkovitosti. Primjereni institucionalni i zakonodavni okvir za RER osnovan je u srpnju 2007. nakon Bančine potpore Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva. GEF-ov Projekt obnovljivih izvora energije djelotvorno pomaže Vladi i zainteresiranim stranama u razvoju tržišta obnovljivih izvora energije. Potpora uključuje: osnivanje Registra RER projekata i povlaštenih proizvođača, uklanjanju uskih grla u postupcima pribavljanja dozvola, potporu operatoru sustava distribucije i prijenosa, kao i razvoj podzakonskih akata za RER. U sklopu ovog projekta osnovano je Savjetodavno tijelo za obnovljivu energiju, koje osigurava potencijalnim ulagačima u RER pravne, financijske i tehničke savjete, a kreditni program za kreditiranje projekata obnovljivih izvora energije (tzv. *contingent loan facility*) sufinancira studije izvedivosti i ostale pripreme aktivnosti. Projekt RER je također ublažavao rizik za investitore u RER i pomaže stvaranje zdravih RER projekata u pripremi koji su spremni za provedbu. Tijekom razdoblja obuhvaćenog strategijom, Banka i vlada pripremile su dodatni projekt kao potporu nastojanjima Hrvatske da zadovolji zahtjeve Protokola iz Kyota, **Projekt toplinarstva**⁴⁹, koji podupire uštedu energije koja se ostvaruje putem obnove toplinske mreže u Zagrebu i Osijeku.

4. Rezultati Banke tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om

38. **Pregled programa.** CAS je predvidio tri scenarija kreditiranja i okvir pokretača (*triggers*) za prelazak s jednog scenarija na drugi. Iako je bilo predviđeno da će Hrvatska prijeći u osnovni scenarij do kraja fiskalne godine FG05, to se ostvarilo tek u rujnu 2005, s odobrenjem **PAL-a** od strane Odbora izvršnih direktora Banke. Nakon pregleda na sredini trajanja CAS-a, scenariji kreditiranja ostali su, ali pokretači su racionalizirani s obzirom na rezultate Hrvatske i početak pristupnih pregovora s EU. Općenito govoreći, očekivani ishodi CAS-a nisu se promijenili pri pregledu CAS-a, uz samo neke izmjene kreditnog programa (pokretanje Projekta modernizacije Porezne uprave i Projekt reforme pravosuđa). Tijekom razdoblja provedbe CAS-a izgrađen je solidan portfelj projekata, koji se sastoji od 13 projekata i jednog zajma za dodatno financiranje za ukupno 988 milijuna USD. U finalnoj fazi CAS-a, usporavanje reformi u predizbornom razdoblju odgodilo je stupanje **PAL-a 2** na snagu. Međutim, sve u svemu, na temelju ostvarivanja planiranih ishoda CAS-a prema četiri stupa CAS-a, sveukupni program CAS ocjenjuje se zadovoljavajućim.

39. **Uspješnost portfelja.** Sadašnji portfelj projekata čija se sredstva isplaćuju iznosi 1,07 milijardi USD⁵⁰, i to je najveći portfelj otkako je Banka započela svoje aktivnosti u Hrvatskoj. S 522 milijuna USD odobrenih u FG07, Hrvatska je bila drugi najveći zajmoprimac u Regiji ECA (Europe i središnje Azije), s

⁴⁹ Projekt proizlazi iz Izvješća o napretku Strategije pomoći Hrvatskoj iz rujna 2001.

⁵⁰ Ukoliko nije drugačije naznačeno, sve brojke portfelja temelje se na izvornim obvezama projekata u USD ekvivalentu, prema tečaju u vrijeme dovršene ocjene pojedinog projekta.

velikim povećanjem u neto obvezama (sa 592 milijuna USD na 1.109 milijuna USD). Broj novih projekata i veliko povećanje obveza, kao i zatvaranja zajmova, imali su za posljedicu relativno mladi portfelj (prosječne starosti 3,2 godine tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om), ali je i izazvala objašnjivo opadanje omjera isplata sa 19 posto u FG05, preko 17 posto u FG06, na 16 posto u FG07 (iznad prosjeka za ECA regiju u FG05; ispod prosjeka za ECA regiju poslije toga).

Tablica 2: Pregled hrvatskog portfelja FG2005-2008⁵¹

	FG05	FG06	FG07	FG08
Broj aktivnih projekata	13	15	18	17 ⁵²
Obveze (u mil. USD)	442,9	591,5	1.108,6	1.074,2
Neisplaćeni ostatak na početku FG (u mil. USD)	308,2	330,7	486,9	984,2
Odobreno tijekom FG (u mil. USD)	91,2	369,8	522,1	7,0 ⁵³
Isplaćeno tijekom FG (u mil. USD)	59,2	237,6	78,0	237,8
Od čega ulaganja (u mil. USD)	59,2	56,4	78,0	83,5
Stopa isplate % (Ulaganja)	19,2	17,1	16,0	11,4
Otkazivanje tijekom FG (u mil. USD)	0,0	0,0	0,0	9,6
Indeks proaktivnosti %	100,0	n/a	100,0	n/a
Indeks realnosti %	n/a	100,0	n/a	0,0
# ugroženo	0	1	0	1
# problematični projekti	0	1	0	0

40. Uspješnost portfelja je tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om bila nejednolika. Nakon velikih problema u FG04 (37 posto obveza pod rizikom), Banka je izradila planove poboljšanja projekata, koji su omogućili poboljšanje ocjene za pet nezadovoljavajućih projekata tijekom FG05. Ni jedan projekt u portfelju nije se završio nezadovoljavajućom ocjenom, iako ih se nekoliko zatvorilo s ocjenom „umjereno uspješan“. U FG06, dva nova projekta imala su status problematičnih projekata, ali mjere za popravljivanje stanja dogovorene na Zajedničkom pregledu portfelja projekata (JPR) dovele su do rješavanja uskih grla. Vlada je prepoznala JPR kao uspješan novi alat za praćenje i uvela godišnji pregled portfelja svih međunarodnih financijskih institucija (IFI) kao zakonsku obvezu. JPR-i su utvrdili tri glavna problema: (i) kašnjenja u stupanju zajmova na snagu (prosječno 6,6 mjeseci); (ii) polagana brzina provedbe koja se odražava u relativno polaganim isplatama; i (iii) povećani broj projekata ocijenjenih kao umjereno zadovoljavajući. Kombinacija čimbenika pridonijela je tome, uključujući kompleksnost koncepcije projekata, neodgovarajuću spremnost projekata, nedovoljne kapacitete za provedbu i nedovoljno poznavanje Bančinih procedura. Za vrijeme JPR-a su dogovorene aktivnosti za poboljšanje, ali njihova provedba ostala je nejednolika.

41. **Dijalog s Hrvatskom.** CAS je pripremljen u bliskoj suradnji s Vladom i dobio je jasne naznake predanosti Vlade tom programu. Ured Banke u Hrvatskoj započeo je konzultacije o CAS-u u cijeloj zemlji, sa širokim dijapazonom interesnih skupina; osim s predstavnicima vlasti na središnjoj i regionalnoj (područnoj)/lokalnoj razini, konzultacije su uključile civilno društvo, saborske zastupnike te predstavnike malih poduzeća i sindikata. Argumentacija je bila početak ubrzanih napora zemlje na pristupu EU-u, potrebna šira potpora javnosti za nadolazeće reforme. Banka je također pokrenula virtualne konzultacije s javnosti o Izvješću o napretku CAS-a, objavom nacrtu izvješća na internetskim stranicama Banke. Redovno preispitivanje CAS-a s Vladom i interesnim skupinama pomoglo je usmjeriti

⁵¹ Iz svibnja 2008.

⁵² Uključuje Projekt GEF-a za upravljanje Neretvom i Trebišnjicom, u iznosu od 2 milijuna USD, odobren 29. svibnja 2008.

⁵³ Ibid

Bančin program pomoći tijekom razdoblja CAS-a. To je omogućilo Banci da prilagodi svoj program i pravodobno mobilizira svoje resurse, na primjer: (i) osiguravanjem sredstava za pripremu projekta (PPF) za osnivanje Agencije za SAPARD; (ii) osiguravanjem PPF-a za Projekt integracije trgovine i transporta; (iii) ubrzavanjem dodatnog financiranja za Projekt Rijeka Gateway; i (iv) ubrzavanjem pripreme Projekta modernizacije Porezne uprave. Međutim, Banka nije uvijek uspjela izbjeći „nagomilavanje“ novih zajmova na kraju fiskalne godine, čime je potencijalno ugrozila spremnost za provedbu.

42. Kao okosnica programa CAS-a, **PAL** je poslužio kao sredstvo za nastavljen dijalog s Hrvatskom o reformama politike, ne samo s Vladom. U stvari, Vlada je vidjela jasnu ulogu Bančinog uključivanja u dijalog sa socijalnim partnerima o strukturnim reformama koje pripremaju zemlju za s pripremu za članstvo u EU-u. Stručnjaci Banke često su pozivani da sudjeluju u razmjeni međunarodnih iskustava o ključnim pitanjima, kao što su upravljanje javnim rashodima, restrukturiranje željeznica i brodogradilišta, te privatizacija. Izrađeno je nekoliko bilješki o politici i održane su radionice u potporu javnoj raspravi o pitanjima kao što su ocjena socijalnog učinka restrukturiranja brodogradnje ili iskustva EU-a o radničkom dioničarstvu kao *input* za strateške dokumente Vlade.

43. **Suradnja s ostalim razvojnim partnerima.** Banka učinkovito surađuje s razvojnim partnerima kroz: zajedničku organizaciju radionica o politici, bilateralnoj i multilateralnoj suradnji u odabranim sektorima i područjima reformi, te razmjenu „dijagnostike“ i znanja kako bi se na najbolji način iskoristili raspoloživi resursi. Banka je blisko surađivala s MMF-om, koji je podupirao program Vladine gospodarske politike stand-by aranžmanom.

44. S integracijom u EU kao ključnim pokretačem reformskog procesa, Banka je povećala svoju koordinaciju s Delegacijom Europske komisije kako bi pomogla Hrvatskoj provesti zahtjeve EU-a i podržati izgradnju institucija da bi one mogle bolje apsorbirati darovnice EU-a. U početku se pokazalo da je više uspješnih projekata koje financira program Phare bilo rezultat koordinirane pomoći EU-a i Banke, dok se kasnija suradnja usmjerila na apsorpciju sredstava fondova Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) i komplementarnosti s IPA-om. Banka i EU su uspostavile visok stupanj suradnje u nekoliko projekata: (i) *Projektu usklađivanja poljoprivrede s pravnom stečevinom* – koji financira pripremu programa SAPARD; (ii) *Projektu sređivanja zemljišnih knjiga i katastra* – administracija triju projekata koje financira CARDS (11,0 milijuna EUR); (iii) *Projektu Unutarnje vode* – financirat će se priprema projekata za EU fondove (također se planira u sklopu predloženog Projekta zaštite obalnih gradova od onečišćenja II); i (iv) *Projektu kontrole od onečišćenja u poljoprivredi* za koji sredstva daje *Globalni fond za okoliš - GEF* – kojim se pomaže zemlji da se uskladi s Direktivom o nitratima EU-a. Štoviše, reforme koje podupire **PAL** usko su koordinirane s EU-om, a osobito u područjima javne uprave, privatizacije/restrukturiranja, pravosuđa i željeznica. Glavna vizija bila je poštivati prioritete zemlje kao pokretačku snagu programa, te dati podršku koordinaciji donatora na čelu s Vladom. Slijedom toga, sve zajedničke radionice (o reformi javne uprave, decentralizaciji, pravosudnom sustavu i sustavu nabave i financijskog upravljanja) bile su organizirane uz supredsjedanje Vlade, dok su sporazumi između Banke i EK bili dostavljeni Ministarstvu financija i Središnjem državnom uredu za razvojnu strategiju i koordinaciju EU fondova (CODEF), kako bi se Uredu pomoglo u ulozi koordinacije donatora.

45. Banka je koordinirala svoj rad u specifičnim razvojnim područjima s agencijama UN-a, naime, UNHCR-om i UNDP-em, s naglaskom na programe koji podupiru gospodarsku i socijalnu revitalizaciju područja od posebne državne skrbi. Suradnja s UNDP-em se razvila i u područjima energetske učinkovitosti i socijalne skrbi. Tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om, EBRD je bio partner u sufinanciranju triju projekata, **Projekta modernizacije i restrukturiranja željeznica, Infrastrukturnog projekta zaštite okoliša i Projekta integracije trgovine i transporta**. Banka i EBRD također su zajedno izradile **Izješće o ocjeni nabave u Hrvatskoj (CPAR)**. Što se tiče uloge bilateralnih donatora, Japan, Nizozemska, Švedska (Sida – Švedska agencija za međunarodni razvoj i suradnju), UK (DfID i British Council) i SAD (USAID) bili su među ključnim partnerima u ovom CAS-u. Koordinacija donatora dovela je do zajedničkih aktivnosti financiranja u područjima javne uprave (DfID; tehnička pomoć Side za reformu javne uprave), poljoprivrede i okoliša (nizozemske darovnice za sufinanciranje

Projekta zaštite obalnih gradova od onečišćenja i Projektu usklađivanja poljoprivrede s pravnom stečevinom), kao i pomoć u socijalnoj skrbi (darovnica Side za Projekt razvoja sustava socijalne skrbi).

46. **Uspješnost Banke.** U zahtijevnom okruženju nejednake provedbe reformi, općenito govoreći, uspješnost Banke tijekom razdoblja obuhvaćenog CAS-om bila je zadovoljavajuća. Kao prvo, Bančin proces konzultacija o CAS-u obavljen je u skladu s preporukama ankete klijenata, koja je provedena 2003, i koja je prepoznala da je objava argumentacije za reformski program bila od osobite važnosti za uspješnu provedbu. Kao drugo, Banka je uskladila CAS s programom Hrvatske za pristup EU, dajući potporu nastojanjima Hrvatske na ubrzanom pristupu. To je urađeno oblikovanjem programa i projekata za potporu obveza države za usklađivanje s EU i povećanom koordinacijom s EK. Kao treće, Banka je imala učinak na javnu raspravu razmjenom znanja. Naposljetku, što je i najvažnije, provedba programa CAS poboljšala je razvojne ishode u nekoliko područja, kako je opisano u prethodnim poglavljima.

5. Stečena iskustva

47. **Iz nacрта Izvješća o dovršetku Strategije pomoći Svjetske banke Republici Hrvatskoj (CAS Completion Report) proizlazi nekoliko važnih pouka značajnih za izradu nove Strategije partnerstva Svjetske banke s Republikom Hrvatskom (Country Partnership Strategy – CPS).** Kao prvo, za buduću bi suradnju bila primjerenija fleksibilnija struktura CAS-a. Kad je koncepcija CAS-a prvotno osmišljena, Hrvatska je imala visok i stalno rastući vanjski dug, visok fiskalni manjak i istekao je program Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) (novi MMF-ov *stand-by* aranžman potpisan je u kolovozu 2004.), a Vlada je izričito željela jak program Svjetske banke za potporu nastojanjima u pogledu reforme politike. Rezultat kombinacije tih čimbenika je dobro osmišljen CAS, s detaljno utvrđenim pokretačima čijim ispunjavanjem program prelazi s jednog scenarija na drugi.

48. **Mnoge značajne reforme provedene su u okviru programa PAL opisanog u Izvješću o dovršetku CAS-a. Međutim, katkad je bilo oklijevanja pa čak i vraćanja unatrag, osobito u razdoblju prije parlamentarnih izbora.** To je stvorilo nesigurnost u pogledu sudbine i vremenskog usklađivanja nekih ulagačkih projekata koji su bili uključeni u osnovni scenarij i visoki scenarij. S obzirom na veliki broj različitih partnera koji su surađivali na tim projektima, a koji su imali ograničen ili nikakav utjecaj na provedbu programa PAL, te su nesigurnosti izazvale teškoće u koordinaciji odnosa i planiranju, kako za Banku tako i za državna tijela. Osim toga, Hrvatska je zadržala dobre makroekonomske rezultate i solidan gospodarski rast tijekom dužeg razdoblja, pa je doprinos Banke potrebama Hrvatske za vanjskim financiranjem bio prilično skroman. Stoga se na temelju stečenog iskustva u pogledu novog CAS-a može zaključiti da će Hrvatska imati koristi od nastavka intenzivnog analitičkog i savjetodavnog rada i usmjerenog programa ulagačkih zajmova i drugih instrumenata, koji se ne zasnivaju na sektorskim politikama. Ti instrumenti neće ovisiti o zajmovima za razvojnu politiku (*Development Policy Loans – DPS*) već će biti upotunjeni takvim zajmovima, svrsishodno, koji bi se isplaćivali u jednoj tranši, na područjima na kojima se za to pojave mogućnosti te na kojima je osigurana snažna politička potpora i opredijeljenost Vlade, kao i koordinacija reformi u raznim područjima.

49. **Kao drugo, program PAL osmišljen je kao potpora širokom programu politički zahtjevnih reformi.** Dok su neke od planiranih aktivnosti predstavljale reforme prve generacije (kao što je smanjenje subvencija, privatizacija tvrtki u konkurentnom sektoru), one su, ukupno uzevši, predstavljale politički i socijalno težak paket (od restrukturiranja željeznica do reforme socijalnih naknada i privatizacije brodogradilišta). I Vlada i Svjetska banka bile su, a i dalje su uvjerene da su te reforme važni prioriteti, ali njihova se puna provedba pokazala zahtijevnom. Ubuduće bi se potpora za hrvatske reforme možda bolje mogla osigurati putem zajmova za razvojnu politiku (DPL), usmjerenih na uže definirane programe. Takvi DPL zajmovi podržavali bi opći srednjoročni reformski program kroz niz zajmova koji bi se isplaćivali u jednoj tranši, a imali bi jasno definirane partnere u vladi odgovorne za provedbu.

50. **Kao treće, kašnjenje u stupanju projekata na snagu i neujednačen napredak u njihovoj provedbi odrazili su se u relativno sporim isplatama, te zahtijevaju angažman obiju strana.** Kad je riječ o Banci, ostaje presudno osigurati spremnost za provedbu projekata, uključujući kapacitete za

provedbu i pripremu dokumenata vezanih za nabavu. Državna bi tijela, sa svoje strane, mogla pomoći u poboljšanju rezultata projekata i ubrzanju tijeka povlačenja sredstava skraćanjem vremena potrebnog za stupanje projekata na snagu, dodjeljivanjem potrebnih sredstava za stvaranje kapaciteta za provedbu i jačanjem koordinacijske uloge Ministarstva financija te njegove potpore u odnosu na nositelje projekta.

Prilozi Izvješća o dovršetku CAS-a za FG2005-2008:

- Prilog 1: Matrica rezultata Izvješća o dovršetku CAS-a
- Prilog 2: Planirani Program zajmova u sklopu CAS-a i stvarno izvršenje
- Prilog 3: Planirane usluge osim kreditiranja i stvarno izvršenje
- Prilog 4: IFC u Hrvatskoj

Prilog 1 Izvješća o dovršetku Strategije pomoći Svjetske banke Republici Hrvatskoj – matrica rezultata

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
I. RAZVOJNI CILJ ZA HRVATSKU: MAKROEKONOMSKA ODRŽIVOST				
<p>Neodržive razine javne potrošnje</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fiskalno održiva masa plaća u javnom sektoru • Fiskalno održiva razina subvencija za javna poduzeća i poduzeća u državnom vlasništvu • Fiskalno održiva ulaganja u cestovni sektor 	<ul style="list-style-type: none"> • Racionalizacija državne uprave • Provedba plana za smanjenje subvencija za poduzeća sa 980 milijuna USD u 2003. na 850-900 milijuna USD u 2006. i 760 milijuna USD u 2008. godini • Prihvatanje i provedba strategije restrukturiranja i modernizacije željeznice, koja je dogovorena s Bankom • Stalno smanjenje radnog omjera HŽ-a s 240 posto u 2003. na 150-170 posto u 2008. godini • Usvajanje strategije rashoda i financiranja mreže autoputova, koja je dogovorena s Bankom • Smanjenje ukupnih izdataka u cestovnom sektoru uz povećanje udjela za održavanje i sanaciju u skladu s dogovorenim Strategijom rashoda i financiranja mreže autoputova 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlada je pripremila nove uredbe o organizacijskom ustrojstvu za županijske urede i Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi čiji je cilj racionalizirati osoblje na temelju rezultata funkcionalne analize. • Cilj za 2006. godinu od 2,44 posto BDP-a bio je premašen (2,35 posto BDP-a), s ostvarenjem blizu cilja od 2007. godine na razini 2,22 posto (2,33 posto BDP-a - preliminarni pokazatelji). Ukupna razina smanjena je na 878 milijuna USD (prema tečaju za USD iz 2003. godine) u 2006. i povećala se na 956 milijuna USD u 2007. (preliminarni pokazatelji). • Strategija je usvojena u sklopu PAL-a I, ali što se tiče provedbe, Banka je dostavila opsežne komentare o naknadnom HŽ-ovom srednjoročnom Poslovnim planu za razdoblje 2006-2010, uključujući one o svojim predloženim velikim investicijama u željeznice. HŽ je otpustio ukupno 1.628 zaposlenika u razdoblju 2004-2007. i privatizirao dva ovisna društva. • Radni omjer je smanjen sa 243 posto na kraju 2004. na 187 posto u srpnju 2007. godine, nakon čega se opet povećao na 190 posto na kraju 2007. godine. • Program izgradnje i održavanja javnih cesta 2005-2008. dogovoren s Bankom Vlada je usvojila u siječnju 2005. • Potrošnja za ceste se značajno smanjila, sa više od 4% BDP-a za ulaganja prije 2005. na 2,8% BDP-a godišnje za razdoblje 2005-2008. Udio za održavanje i sanacije ostao je stabilan, na oko 1 posto BDP-a godišnje, s relativnim opadanjem izdataka usmjerenih na izgradnju novih cesta. 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • PAL I-II • Projekt održivog zdravstvenog sustava • Projekt ulaganja u mirovinski sustav • Projekt modernizacije i restrukturiranja željeznice <p>Analitička i savjetodavna pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza javnih financija • Opcije sudjelovanja privatnog sektora u sektoru cesta (PPIAF) • Nota i radionica o politici željeznica • Nota i radionica o zdravstvenoj politici <p>Partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EU • SIDA • DFID • EBRD

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
	<ul style="list-style-type: none"> Fiskalno održiva potrošnja u sektoru zdravstva Racionalizacija novčanih socijalnih naknada 	<ul style="list-style-type: none"> Stalno smanjenje udjela lijekova na recept u ukupnoj potrošnji HZZO-a, i to s 21 posto u 2003. godini na 17 posto u 2008. godini Konsolidiranje programa novčanih socijalnih naknada i smanjenje njihovog udjela u BDP-u 	<ul style="list-style-type: none"> Postoji postojan trend smanjenja udjela lijekova na recept, koji je iznosio 19,3% u 2005. i 18,7% u 2006. godini. Procjene za 2007. upućuju na daljnje smanjenje. Vlada je usvojila strategiju reforme potrošnje za socijalne naknade, kojom se planira objediniti više od stotinu postojećih programa socijalnih naknada, ojačati upravljanja naknadama i povećati udio sredstava dodijeljenih naknadama koje podliježu imovinskom cenzusu u svrhu smanjenja siromaštva. Međutim, njegova provedba odgođena je u predizbornom razdoblju, s odlukama o povećanoj pomoći za uzdržavanje, objedinjavanju programa i pojednostavljenju administracije koje su donesene početkom 2008. To je dovelo do smanjenja broja programa socijalnih naknada sa 18 na 10. Udio ciljanih naknada ostao je nizak, i opao sa ukupnih 9,3 posto u 2004. na 8,0 posto u 2007, zbog povećanog financiranja za kategorijske naknade. Međutim, pomoć za uzdržavanje – koja podliježe imovinskom cenzusu – nedavno je povećana (sa 400 na 500 HRK), a to će povećati relativni udio naknada koje se dodjeljuju na temelju imovinskog cenzusa. 	
Slabo upravljanje javnim izdacima	<ul style="list-style-type: none"> Ojačani kapaciteti za upravljanje proračunom i izvršenje proračuna 	<ul style="list-style-type: none"> Provedba preporuka iz predstojeće Analize javnih financija 	<ul style="list-style-type: none"> Jedinstveni račun Riznice: Počevši od 2006, obuhvat Jedinstvenog računa Riznice je proširen tako da uključuje i izvanproračunske agencije i fondove, kao i ostalih tijela javne uprave, dok su njihovi bankovni računi zatvoreni do 1. siječnja 2007. To je pridonijelo jačanju okvira kontrole u vezi s Državnom riznicom. Državni proračun: Počevši sa 2006, Državni proračun je proširio obuhvat (uključeni su i prihodi od igara na sreću, cestovne naknade, vlastiti prihodi proračunskih korisnika, 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> PAL I-II <p>Analitička i savjetodavna pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza javnih financija Nota i radionica o politici decentralizacije Analiza javnih financija <p>Zaklada:</p> <ul style="list-style-type: none"> IDF darovnica za jačanje upravljanja proračunom

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
			<p>prihodi prema posebnim propisima, darovnice EU-a). Od 2007. Državni proračun uključuje i fondove socijalne sigurnosti, koji će povećati transparentnost i pridonijeti boljoj kontroli izvršenja proračuna.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nacrt Analize javnih financija podnesen je Vladi i o njemu se raspravljalo s Vladom u lipnju 2007; preporuke za obrazovanje, socijalnu skrb, zdravstvo i javnu upravu provode se selektivno. 	<p>Partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> EU SIDA DFID
<p>Slabo upravljanje javnim dugom</p>	<ul style="list-style-type: none"> Održiva razina inozemnog duga Upravljanje valutnim rizikom Upravljanje rizikom refinanciranja 	<ul style="list-style-type: none"> Izrada i provedba strategije upravljanja javnim dugom Jačanje kapaciteta Sektora za upravljanje javnim dugom u Ministarstvu financija 	<ul style="list-style-type: none"> Vlada je usvojila srednjoročnu strategiju upravljanja javnim dugom u 2006. godini, i ona se provodi Sektor za upravljanje javnim dugom u Ministarstvu financija podijeljen je u <i>back, middle i front office</i>; osnovan je Hrvatski registar obveznika kredita; EK je osigurala pomoć za jačanje kapaciteta 	<p>Analitička i savjetodavna pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zajednički program Svjetske banke i MMF-a za upravljanje javnim dugom i razvijanje domaćeg tržišta duga Program procjene financijskog sektora (FSAP)
<p>II. RAZVOJNI CILJ ZA HRVATSKU: ODRŽIVI RAST TEMELJEN NA PRIVATNOM SEKTORU</p>				
<p>Neučinkoviti i gubitaški sektor poduzeća</p>	<ul style="list-style-type: none"> Provođenje financijske discipline i konkurentnih uvjeta u sektoru poduzeća 	<ul style="list-style-type: none"> Napredak na prodaji 600-800 poduzeća u državnom vlasništvu kojima raspolaže HFP do kraja 2006., te 1.130 poduzeća u državnom vlasništvu do kraja 2008. Napredak na prodaji polovice imovinske vrijednosti 10 ovisnih društava Hrvatskih željeznica do kraja 2006. godine, te dovršenje prodaje u 2008. godini Provedba plana za smanjenje subvencija za poduzeća sa 980 	<ul style="list-style-type: none"> Između 2004. i siječnja 2007. državni udjeli u 859 poduzeća privatizirani su ili likvidirani. HŽ je sklopio ugovore s Hrvatskim fondom za privatizaciju (HFP) za privatizaciju prvih triju ovisnih društava u veljači 2006 i dva ovisna društva su privatizirana krajem 2007. sredinom siječnja 2007. HŽ je podnio HPF-u dokumentaciju za privatizaciju tri ovisna društva, a HPF je objavio natječaj 31. ožujka 2007. Plan za 2006. u iznosu od 2,44 posto BDP-a je premašen (2,35 posto BDP-a), s 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> PAL I-II Energija /Okoliš <p>Analitička i savjetodavna pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza javnih financija Studija o usklađivanju s Europskom unijom Nota o politici željeznica Radionica o izvorima rasta Reforme and regionalna integracija energetskog sektora Procjena socijalnog učinka i učinka na siromaštvo (PSIA) u restrukturiranju brodogradilišta <p>IFC:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zajmovi za post-privatizacijsko restrukturiranje u sektorima turizma, agribiznisa, maloprodaje

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
	<ul style="list-style-type: none"> Energetska infrastruktura povezana s tržištem EU-a 	<p>milijuna USD u 2003. na 850-900 milijuna USD u 2006. i 760 milijuna USD u 2008. godini</p> <ul style="list-style-type: none"> Uspostava autonomnog i funkcionalnog poduzeća za prijenos električne energije Uspostava autonomnog (ih) i funkcionalnog (ih) poduzeća za sustav distribucije (DSO) Liberalizacija tržišta električne energije u skladu s Atenskim memorandumom o regionalnom energetsom tržištu jugoistočne Europe Sudjelovanje privatnog sektora u infrastrukturi za proizvodnju električne energije Modernizirani sustav toplinarstva 	<p>izvršenjem blizu plana za 2007. od 2,22 posto (2,33 posto BDP-a – preliminarni pokazatelji). Sveukupna razina smanjena je na 878 milijuna USD (prema tečaju za USD u 2003) u 2006. i povećala se na 956 milijuna USD u 2007. (preliminarni pokazatelji).</p> <ul style="list-style-type: none"> Prema Zakonu o energetsom tržištu, od 2004. HEP je osnovao četiri nova društva: za prijenos električne energije, za sustav distribucije, tržišni operater (HROTE) i HEP opskrba. Prijenos, distribucija i opskrba ostaju dio HEP-a (pravno i funkcionalno razdvajanje). Postupna liberalizacija energetsog tržišta nastavlja se prema rasporedu definiranom u Zakonu o energetsom tržištu. Ugovor kojim je osnovana Energetska zajednica stupio je na snagu u srpnju 2006, i tržište je liberalizirano za sve hrvatske potrošače s godišnjom potrošnjom > 9 GWh. Mali udio investicija u obnovljive izvore energije (vjetar, biomasa, male hidrocentrale); određeni udio javno-privatnog partnerstva u proizvodnji toplinske energije (termoelektrana Plomin) Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom donesen u ožujku 2005. Metodologija tarifa toplinskog grijanja, uključujući tarife povrata troškova, uspostavljena je u 2006; međutim, tarife nisu povećane. Strategija toplinarstva s reformama politike i institucionalnim reformama je u fazi izrade. 	<p>i građevinskih materijala</p> <ul style="list-style-type: none"> PEP-SE infrastruktura za olakšavanje javno-privatnog partnerstva <p>Partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> EU EBRD Austrija Italija Nizozemska Norveška Švicarska SAD
<p>Visoki troškovi poslovanja i nekonkurentno ulagačko</p>	<ul style="list-style-type: none"> Značajno smanjenje administrativnih i regulatornih prepreka, kao i vremena obrade 	<ul style="list-style-type: none"> Donošenje zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom planiranju, Zakona o gradnji i Zakona o komunalnim uslugama 	<ul style="list-style-type: none"> Sabor je usvojio novi jedinstveni zakon o prostornom uređenju i gradnji kojim je smanjen broj dozvola i skraćeno vrijeme izdavanja dozvola u srpnju 2007. 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> PAL I-II Projekt hrvatskog tehnološkog razvitka

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
okruženje	<ul style="list-style-type: none"> Sustav istraživanja i razvoja koji je usmjeren na tržište Povećanje u obujmu tranzitne trgovine 	<ul style="list-style-type: none"> Reforma razvojno- istraživačkih institucija Ojačana intermodalna povezivost riječkog prometnog pravca sa sjeveroistočnim koridorom i luke Ploče s Koridorom Vc. 	<ul style="list-style-type: none"> Vlada je usvojila Znanstvenu i tehnologijsku politiku, temelj za reformu istraživanja i razvoja, zajedno s Akcijskim planom, u lipnju 2007. godine; restrukturiranje Brodarskog instituta (BI) je započelo, ali ga tek treba uključiti u osnovu poslovne strategije BI-a; društvo IRB-a Ruđer inovacija d.o.o. sklopilo je ugovor o učešću u temeljnom kapitalu za jednu spin-off tvrtku i osnovala dva zajednička ulaganja u 2007, sa značajnim projektima u pripremi za komercijalizaciju istraživanja IRB-a; BICRO je sklopio ugovore za pet novih projekata za financiranje istraživanja i razvoja i pomaže tvrtkama temeljenim na znanju (uključujući fond rizičnog kapitala za mala i srednja poduzeća na temelju inovacija/tehnologije); Fond Jedinством do znanja ugovorio je 11 projekata (1,97mil. EUR) za financiranje zajedničkih istraživanja i poslovnih aktivnosti temeljenih na znanju istraživača u Hrvatskoj i dijaspori. Sveučilište u Zagrebu pokrenulo je osnivanje Ureda za transfer tehnologije u svrhu promicanja istraživanja i komercijalizacije inovacija, pomoću sredstava iz Projekta hrvatskog tehnologijskog razvitka. Zabilježen je nagli rast u kontejnerskom prometu kroz riječku luku (40 posto u 2007.), i rast od 36 posto u tranzitu kroz luku Ploče, pa obje luke postizu gotovo pune kapacitete za specifične vrste tereta Brzo poboljšanje financijske situacije obiju lučkih uprava, s premašenim ciljem za Rijeku. Proširenje istočnog dijela riječke obilaznice je dovršeno; izgradnja istočne prilazne riječke ceste dovršena je 2/3. 	<ul style="list-style-type: none"> Projekt integracije trgovine i transporta Rijeka Gateway I-II (Projekt riječkog prometnog pravca) Projekt olakšavanja trgovine i transporta u jugoistočnoj Europi Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra Tehnička pomoć za institucionalnu i regulatornu reformu za razvoj privatnog sektora <p>Analitička i savjetodavna pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> FSAP Ažuriranje Izvješća o poštivanju standarda i kodeksa (ROSC) u računovodstvu i reviziji Izvješća o poštivanju standarda i kodeksa (ROSC) u korporativnom upravljanju Nota o politici troškova poslovanja i radionica Radionica o izvorima rasta <p>Zaklada:</p> <ul style="list-style-type: none"> IDF darovnica za poboljšavanje korporativnog financijskog izvješćivanja <p>IFC:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pomoć lokalnim tvrtkama da ojačaju svoju regionalnu konkurentnost PEP-SE Infrastruktura za olakšavanje javno-privatnog partnerstva U financijskom sektoru,

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
			<ul style="list-style-type: none"> • Projekt integracije trgovine i transporta stupio je na snagu, i izgradnja novog terminala je u tijeku. • Ojačana suradnja među željezničkim poduzećima poboljšat će kapacitet koridora V c • Uznapredovala faza pripreme za novi ugovor o koncesiji na temelju načela povrata troškova u Pločama i u svrhu povećanja sudjelovanja privatnog sektora u Rijeci. 	<p>strukturirani financijski proizvodi, leasing i pomoć nebankovnim financijskim institucijama</p> <ul style="list-style-type: none"> • FIAS će smanjiti troškove poslovanja <p>Partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EU • EBRD • Austrija • Italija • Nizozemska • Norveška • Švicarska • SAD
<p>Neučinkovita javna uprava</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje udjela mase plaća u javnom sektoru sa 11 na 9,5 posto BDP-a do 2008. godine • Veće zadovoljstvo javnosti u pogledu transparentnosti, odgovornosti i učinkovitosti državnih službenika na temelju anketa • Većina zakonskih prijedloga Saboru 	<ul style="list-style-type: none"> • Donošenje Zakona o državnoj službi i provedba sustava zapošljavanja i nagrađivanja prema zaslugama • Racionalizacija državne uprave • Jačanje procesa donošenja politika 	<ul style="list-style-type: none"> • Sabor je usvojio Zakon o državnoj službi zadovoljavajući za Banku u srpnju 2005. Depolitizacija javne uprave uključena u izmjene i dopune Zakona o prijenosu vlasti, Zakona o državnim dužnosnicima, Zakona o sprečavanju sukoba interesa i Zakona o sustavu državne uprave. Odjeli za upravljanje ljudskim resursima osnovani su u svim nadležnim ministarstvima i administrativnim jedinicama koje imaju više od 50 zaposlenika. Uredba o klasifikaciji radnih mjesta usvojena je u srpnju 2007. Vlada treba usvojiti Zakon o plaćama državnih službenika. • Vlada je usvojila nove uredbe o organizacijskom ustrojstvu za urede u županijama i za Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi usmjerene na racionalizaciju osoblja na temelju rezultata funkcionalne analize. • Uvedena je procjena fiskalnog učinka, te su 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • PAL I-II • Projekt pravosudne reforme • Projekt razvoja sustava odgoja i obrazovanja • Projekt održivog financiranja zdravstvenog sustava • Projekt modernizacije porezne uprave • Razvoj energetskeg sektora/sektora okoliša • Projekt sudske uprave i upravljanja stečajevima <p>Analitička i savjetodavna pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza javnih financija • Nota i radionica o politici decentralizacije • Tehnička pomoć/ ocjena institucija za nabavu i

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
	<p>poduprta pouzdanom društveno-ekonomskom analizom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Program modernizacije Porezne uprave je u tijeku, i postoje rane naznake povećanog dobrovoljnog poštivanja zakona o plaćanju poreza • Sustavi za upravljanje javnim financijama i kontrole i postupci javne nabave usklađeni sa standardima EU-a 	<ul style="list-style-type: none"> • Započete aktivnosti na konsolidaciji strukture baze podataka i jačanju kapaciteta Porezne uprave • Stalno napredovanje u provođenju unapređenja nacionalnih sustava nabave i financijskog upravljanja dogovorenih sa Svjetskom bankom radi usklađivanja s EU-om 	<p>izrađene i pokusno provedene metodologije za procjenu socijalnog, regulatornog i ekološkog učinka. Vlada je usvojila Ocjenu socijalnog učinka 5. travnja 2007. Izrađen nacrt Ocjene regulatornog učinka.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekt modernizacije Porezne uprave stupio na snagu u prosincu 2007. • Porezna uprava RH počinje usvajati strateški okvir za dugoročnu modernizaciju poreza. • Unutarnja revizija: Jedinice za unutarnju reviziju osnovane su pri svim nadležnim ministarstvima, te su odgovorne izravno nadležnom ministru. Jedinice za unutarnju reviziju osnovane su i za skupine jedinica lokalne uprave. Ministarstvo financija razvilo je sustav izobrazbe i davanja licenci unutarnjih revizora u javnom sektoru. Neke jedinice za unutarnju reviziju imale su koristi od <i>twining</i> programa s UK-om (npr. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa). Novi Zakon o javnoj nabavi donesen je u rujnu 2007, potpuno usklađen s direktivama EU; • Jedinstveni račun Riznice: vidjeti str. 3. Priloga 1. • Državni proračun: vidjeti str. 3. Priloga 1. 	<p>financijsko upravljanje (IFA) u razvoju sustava nabave i financijskog upravljanja</p> <p>Zaklada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IDF darovnica za praćenje učinkovitosti pravosuđa <p>Zaklada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IDF darovnica za praćenje učinkovitosti pravosuđa <p>Partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EU • SIDA • DFID • USAID • UNDP
<p>Neučinkovit pravosudni sustav</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 50-postotno smanjenje neriješenih sudskih predmeta (zaostataka) 	<ul style="list-style-type: none"> • Racionalizacija sustava sudova, uključujući restrukturiranje odgovornosti za uknjižbu zemljišta 	<ul style="list-style-type: none"> • Vladina strategija reforme pravosuđa i akcijski plan usvojeni su u srpnju 2005. . . Pokusno spajanje prekršajnih sudova s općinskim sudovima započeto je u 2006, s akcijskim planom za spajanje usvojenim u travnju 2007. U ožujku 2008. Vlada je Saboru uputila nacrt zakona o racionalizaciji sustava sudova, sa 107 sudova na samo 65. Odgovornost za odluke o uknjižbi zemljišta prebačena je sa sudaca 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • PAL I-II • Projekt pravosudne reforme • Projekt sudske uprave i upravljanja stečajevima <p>Analitička i savjetodavna pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nota o politici pravosudne reforme/radionica

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
	<ul style="list-style-type: none"> • Veća odgovornost i stručnost sudaca 	<ul style="list-style-type: none"> • Ubrzavanje sudskih postupaka • Jačanje sustava evaluacije uspješnosti sudaca • Reforma programa za obuku sudaca 	<p>na ovlaštene službenike; više od 100 pristupilo je ispitu za dobivanje licence.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Registracija trgovačkih društava pojednostavljena je i prenesena na sudske službenike. Zakon o Državnom izbornom povjerenstvu donesen je u srpnju 2006; neki suci su oslobođeni zadaća nadzora nad izborima. Izmjene i dopune Ovršnog zakona kojima se ovrha prenosi na javne bilježnike donesen je u srpnju 2005. Ministarstvo pravosuđa donijelo je nove norme o broju predmeta po sucu. Broj zaostataka smanjen je za 65 posto od 2004. do lipnja 2007. (sa 1,64 na 0,59 milijuna predmeta). • Modernizacija sudnica planirana uz potporu Projekta pravosudne reforme, čija priprema je pokrenuta. • Integrirani sustav upravljanja predmetima (ICMS) je potpuno razvijen i instaliran je u Općinski sud u Puli i Trgovački sud u Splitu, a u drugoj polovini 2007. trajale su pripreme za uvođenje tog sustava u zagrebačkom Općinskom sudu i Trgovačkom sudu. • Nova metodologija i sustav prikupljanja i analiziranja sudske statistike i podataka izrađen je i uspostavljen; izrađene su nove norme rada za suce; Vrhovi sud je osmislio poseban sustav praćenja predmeta s dugim kašnjenjima; novi sustav sudskih inspektora uveden je izmjenama i dopunama Zakona o sudovima. • Pravosudna akademija revidira nastavni plan i program i dodaje neke nove kolegije za suce, uz pomoć EU-a. 	<p>Zaklada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IDF darovnica za praćenje učinkovitosti pravosuđa <p>Partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EU • UK • Nizozemska • Njemačka

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
III. RAZVOJNI CILJ ZA HRVATSKU: SUDJELOVANJE SVIH SEGMENTA DRUŠTVA U RASTU				
Zastarjeli obrazovni sustav	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje stope završenog srednjeg obrazovanja od 78 posto u 2003. na 85 posto u 2008. • Na srednje strukovne škole otpada oko polovica upisa u srednje škole • Smanjenje u omjeru učenika koji pohađaju škole s više smjena sa 90 posto na 50 posto • Rezultati ocjenjivanja učenika u skladu s međunarodnim komparatorima 	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacija kurikuluma • Uvođenje izvana organiziranog završnog ispita za učenike na kraju srednje škole • Uvođenje sustava stručnog usavršavanja nastavnika i ravnatelja škola 	<ul style="list-style-type: none"> • Uvođenje Hrvatskog nacionalnog standarda u osnovno obrazovanje na razini cijele države u 2006. kao osnovnog elementa reforme kurikuluma. Vladina radna skupina za izradu kurikuluma uspostavljen u kolovozu 2006. Finaliziranje i provedba novog kurikuluma naglašena u novom Vladinom programu kao jedan od ključnih ciljeva u sustavu odgoja i obrazovanja. • Završni školski ispiti (matura) bit će uvedeni od školske godine 2008/2009 za opće srednje i tehničke škole. Centar za vanjsko vrednovanje znanja obavlja pripremno vanjsko vrednovanje znanja od 2006, s tim a se svake godine povećava broj ispitanih učenika. • Postignut je određeni napredak u uvođenju sustava stručnog usavršavanja za učitelje i nastavnike i ravnatelje škola: dvije radionice u sklopu Projekta razvoja sustava odgoja i obrazovanja o izobrazbi za učitelje i ravnatelje škola za 2007. usmjerile su se na razvoj sveobuhvatnog sustava stručnog usavršavanja učitelja i nastavnika. Agencija za obrazovanje pokrenula je sveobuhvatan novi program obuke za ravnatelje uz potporu nizozemske vlade. Ona planira razviti okvir za cjelovitu strategiju stručnog usavršavanja učitelja i nastavnika. 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekt razvoja sustava odgoja i obrazovanja <p>Analitička i savjetodavna pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Radionice o politici obrazovanja • Tehnička pomoć za razvoj sustava nabave i financijskog upravljanja na nacionalnoj razini /ocjena institucija za nabavu i financijsko upravljanje (IFA)
Neučinkovit sustav socijalne pomoći	<ul style="list-style-type: none"> • Održivo povećanje stope udjela radne snage sa 50,2 posto u 2003. godini 	<ul style="list-style-type: none"> • Bolje usmjeravanje putem ispitivanja imovnog stanja (tj. imovinskog cenzusa) radi povećanog udjela socijalnih pomoći 	<ul style="list-style-type: none"> • Srednjoročni podaci o potrošnji za socijalne naknade pokazuju pad u ukupnoj socijalnoj potrošnji na 3,9 posto BDP-a u 2005. i 3,7 posto u 2006. Međutim, procjena za 2007. pokazuje povećanje na 3,8 posto. Udio najbolje usmjerenih naknada za uzdržavanje temeljem ispitivanja imovnog stanja (imovinskog cenzusa) povećao se sa 0,36 posto BDP-a u 2004. na 0,37 posto BDP-a u 2005, prije nego što je opao na 0,36 posto u 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • PAL I-II • Projekt modernizacije porezne uprave • Projekt razvoja sustava socijalne skrbi • Projekt ulaganja u mirovinski sustav <p>Analitička i savjetodavna</p>

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
	<ul style="list-style-type: none"> • Određeno smanjenje stopa siromaštva, apsolutne (11,1 posto u 2001.) i relativne (16,9 posto u 2003.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivna pomoć u realokaciji viška radne snage kao posljedica prodaje poduzeća u državnom vlasništvu i racionalizacije državne službe 	<p>2006. Procjena za 2007. pokazuje daljnje opadanje na 0,31 posto BDP-a.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Procjena socijalnog učinka i učinka na siromaštvo (PSIA) istraživala je socijalni učinak predloženog restrukturiranja poduzeća u državnom vlasništvu, brodogradilišta Brodotrogir i Kraljevica, kako bi se pomoglo u ublažavanju realokacije viška radne snage. O mjerama ublažavanja predloženim u Ocjeni socijalnog učinka raspravljalo se s upravama brodogradilišta, sindikatima i Vladom, i ona je osigurala informacije o planovima restrukturiranja podnesenima Europskoj komisiji na odobrenje, koje još nije dostavljeno. 	<p>pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ocjena životnog standarda • Analiza javnih financija • Procjena socijalnog učinka <p>Partner:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EU
Slabi rezultati zdravstva	<ul style="list-style-type: none"> • Poboljšana kvaliteta zdravstvenih usluga i bolji pristup tim uslugama 	<ul style="list-style-type: none"> • Stalno napredovanje k povećanju udjela izdataka za primarnu zdravstvenu skrb s oko 16 posto ukupnih javnih izdataka za zdravstvo u 2003. godini na 18 posto u 2006. godini i 20 posto u 2008. • Do 2008. godine, stalno uvođenje ugovora temeljenih na rezultatima rada kod 80 posto liječnika opće prakse • Širenje programa za prevenciju bolesti i podizanje svijesti javnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Udio izdataka na primarnu zdravstvenu skrb u ukupnim izdacima za zdravstvo povisio se na oko 16,6 posto u 2005. godini i opalo na 16,1 posto u 2006. Novi Vladin program predviđa povećani obuhvat primarnu zdravstvenu skrb. Očekivano uvođenje DTS-a u cijeloj zemlji i rad na master planu bolnica mogao bi dalje pridonijeti prebacivanju sredstava u primarnu zdravstvenu skrb. • Vrlo malen postotak svih liječnika opće prakse dolazi iz ugovora temeljenih na rezultatima rada. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi najavilo je značajno povećanje u ugovorima temeljenih na rezultatima rada kod liječnika opće prakse, na koje bi moglo otpadati čak 30 posto dohotka liječnika opće prakse • Izdaci za javno zdravstvo ostaju relativno skromni 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekt održivog financiranja zdravstva • Projekt zdravstvenog sustava <p>Analitička i savjetodavna pomoć: Nota o politici zdravstva/radionica</p> <p>Partner:</p> <ul style="list-style-type: none"> • DFID
Regionalne razlike	<ul style="list-style-type: none"> • Sanacija područja koja su pogođena zatvaranjem velikih 	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba strategije regionalnog razvoja za gospodarski zaostala područja u skladu sa zahtjevima 	<ul style="list-style-type: none"> • Dovršena dijagnostička analiza regionalnih razlika povezanih sa siromaštvom i socijalnih pokazatelja. 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekt socijalnog i gospodarskog oporavka

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
	<p>poduzeća</p> <ul style="list-style-type: none"> Sanacija "nerazvijenih i ratom pogođenih područja" 	<p>EU-a</p> <ul style="list-style-type: none"> Jačanje lokalnih kapaciteta za provedbu strategije regionalnog razvoja i apsorpiranje strukturnih fondova Europske komisije za infrastrukturu, ulaganje u okoliš i gospodarsku raznolikost 	<ul style="list-style-type: none"> Nacrt Zakona o regionalnom razvoju treba još više uskladiti s načelima kohezijske politike EU-a u 2008. godini, tako da ona tvori okvirni zakon za upravljanje regionalnim razvojem u Hrvatskoj, i na razini NUTS 2 i NUTS 3; usvajanje ovog dokumenta očekuje se u 2008. Nacrt Strategije regionalnog razvoja također treba revidirati kako bi se još bolje uskladila s načelima kohezijske politike EU-a. Usvajanje ovog dokumenta očekuje se u 2008. Izmjene Zakona i Strategije u uskoj su vezi s Poglavljem 22 pregovora. Međuresorska koordinacijska skupina je u 2005. usvojila Integrirani okvir za Nacionalnu strategiju regionalnog razvoja 2007-2013. Glavni cilj Nacionalne strategije regionalnog razvoja je omogućio svim dijelovima države da pridonese održivom nacionalnom razvoju i konkurentnosti, te da smanje socijalne i gospodarske razlike u državi. Aktivnosti Vlade u početku su usmjerene na razvijanje kapaciteta na županijskoj razini u svrhu pripreme i provedbe Regionalnih operativnih programa (ROP-ova). Ocjena životnog standarda i regionalnog razvoja osigurala je inpute za izradu strategije analiziranjem regionalnih razlika na županijskoj razini, te prikupljanjem raznovrsnih razvojnih pokazatelja. Do kraja 2007. godine svaka županija osim Grada Zagreba izradila je svoj vlastiti ROP. Ocjena svih ROP-ova je u tijeku, u Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva. Što se tiče izgradnje kapaciteta za apsorpciju raspoloživih EU fondova za regionalni razvoj, ostvaren je značajan napredak u većini županija. 	<ul style="list-style-type: none"> Projekt usklađivanja poljoprivrednog zakonodavstva s EU <i>acquis</i> Projekt razvoja sustava odgoja i obrazovanja Projekt unutarnjih voda Projekt zaštite voda u priobalnom području od onečišćenja (Jadranski projekt) I-II Hitan zajam za obnovu istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema <p>Analitička i savjetodavna pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ocjena životnog standarda Procjena socijalnog učinka i učinka na siromaštvo (PSIA) - Procjena učinka restrukturiranja državnih poduzeća na siromaštvo i socijalnu situaciju u brodogradnji <p>Partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> EU Nizozemska Nevladine organizacije

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
	<ul style="list-style-type: none"> Stalno napredovanje ka konkurentnijem poljoprivrednom sektoru usklađenom s <i>acquis</i>-om EU-a 	<ul style="list-style-type: none"> Uklanjanje mina iz ratom pogođenih područja i rješavanje imovinskih pitanja i problema socijalne reintegracije radi olakšavanja konačnog povratka izbjeglica Poboljšano usmjeravanje subvencija za poljoprivredu Izgradnja kapaciteta Agencije za hranu i savjetodavne poljoprivredne službe 	<ul style="list-style-type: none"> Još uvijek treba razminirati 997 km², uključujući 250 km² područja koja su relevantna za sigurnost, socio- ekonomski razvoj i okoliš. U posljednjih deset godina (1998-2007) razminirano je 247 km². Hrvatska je u procesu produženja cilje za dovršenje razminiranja do 2019, u skladu s Konvencijom iz Ottawe. Provedba komponente razminiranja u Projektu socijalnog i gospodarskog oporavka je u tijeku. Napredak na usklađivanju zakonodavstva s pravnom stečevinom u vezi s poljoprivredom. Dobar napredak u izgradnji kapaciteta Agencije za hranu, uključujući nedavno povećan broj osoblja, novu uredsku opremu i sveukupno institucionalno okruženje za upravljanje zdravstvenom ispravnošću hrane i ocjenu rizika hrane; poduzeti su početni koraci u pogledu dovršenja baze podataka o upravljanju zdravstvenom ispravnošću namirnica, koju koordinira s projektom zdravstvene ispravnosti namirnica CARDS-a. 	
IV. RAZVOJNI CILJ ZA HRVATSKU: ODRŽIVO UPRAVLJANJE PRIRODNIM RESURSIMA				
Slabi kapaciteti za gospodarenjem okolišem	<ul style="list-style-type: none"> Ojačani zakonski i regulatorni okvir Ojačani institucionalni kapaciteti na državnoj i lokalnoj razini Ojačani tehnički kapaciteti za praćenje i provedbu 	<ul style="list-style-type: none"> Ulaganje u programe za obuku osoblja ministarstva okoliša i njihovo licenciranje Ulaganje u umrežene informacijske sustave Ulaganje u opremu za praćenje Javno-privatna partnerstva u gospodarenju otpadom Uvođenje programa za podizanje svijesti javnosti 	<ul style="list-style-type: none"> Dubinska analiza usklađenosti s EU (<i>screening</i>) Poglavlja zaštite okoliša je dovršena. Rasprave o kampanji osvješćivanja javnosti u vezi s potrebama za kapacitetima zaštite okoliša Dobar napredak u sustavu upravljanja podacima i opremi za praćenje za zaštitu prirode Vlada je osnovala početni program Fonda zaštite okoliša i energetske učinkovitosti kako bi pomogla u rješavanju crnih točaka onečišćenja odnosno kontaminiranog 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Projekt Unutarnje vode Projekt zaštite voda u priobalnom području od onečišćenja (Jadranski projekt) I-II Energija/Okoliš <p>Globalni fond zaštite okoliša (GEF):</p> <ul style="list-style-type: none"> Projekt kontrole onečišćenja u poljoprivredi

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
			<p>područja.</p> <ul style="list-style-type: none"> Javno-privatno partnerstvo u gospodarenju otpadom potpomognuto je u novom Nacionalnom planu gospodarenju otpadom 2007 - 2015 	<ul style="list-style-type: none"> Projekt očuvanja krškog ekološkog sustava <p>Analitička i savjetodavna pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tehnička pomoć za zaštitu okoliša <p>Partneri :</p> <ul style="list-style-type: none"> EU Nizozemska
<p>Neadekvatno gospodarenje otpadnim vodama i vodoopskrbom</p>	<ul style="list-style-type: none"> Smanjeno onečišćenje voda u priobalnim područjima blizu lokacija projekta kojeg financira Svjetska banka Povećanje broja priključaka na javnu vodoopskrbu i pročišćavanje otpadnih voda te kanalizaciju u malim općinama i gradovima 	<ul style="list-style-type: none"> Modernizacija zastarjelih postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda do standarda EU-a za okoliš Saniranje infrastrukture za vodoopskrbu Poboljšana učinkovitost vodnih komunalnih poduzeća Za stanovništvo u malim općinama i gradovima bit će osigurane dodatne usluge: povećanje sa 63 posto na 66 posto u vodoopskrbi; sa 26 posto na 30 posto u kanalizacijskim priključcima; te sa 10 posto na 15 posto za pročišćavanje otpadnih voda 	<ul style="list-style-type: none"> Vlada je izradila strategiju vodoprivrede koja navodi poboljšanja u sektoru vodoprivrede Plan za postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda u Splitu dovršen i funkcionalan, te donosi korist za oko 250.000 ljudi i poboljšava lokalni okoliš i ispuštanje otpadnih voda u Jadransko more. Vodoopskrbni sustav Split-Solin-Kaštela-Trogir dovršen i operativan. Općine i gradovi odnosno jedinice lokalne uprave provode godišnje planove ulaganja, što dovodi do povećanja postotka stanovništva koje dobiva usluge opskrbe vodom i odvodnje (npr. Škabrnja, Sv. Ivan Žabno, Štefanje, Nuštar, Sarvaš) 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Projekt Unutarnje vode Projekt zaštite voda u priobalnom području od onečišćenja (Jadranski projekt) I-II Infrastrukturni projekt zaštite okoliša Hitan zajam za obnovu istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema <p>GEF:</p> <ul style="list-style-type: none"> Projekt upravljanja Neretvom i Trebišnjicom <p>Partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> EU Nizozemska EBRD
<p>Energetska neučinkovitost</p>	<ul style="list-style-type: none"> Napredovanje prema ispunjenju međunarodnih obveza iz Protokola iz Kyotoa radi smanjenja emisija stakleničkih plinova 	<ul style="list-style-type: none"> Izrada strategije za ispunjavanje obveza iz Protokola iz Kyotoa, uključujući korištenje mehanizama fleksibilnosti iz Kyotoa Komercijalni razvoj, financiranje i provedba projekata za energetske učinkovitost angažiranjem lokalnih 	<ul style="list-style-type: none"> Hrvatska je ratificirala Protokol iz Kyota početkom 2007, nakon što je s Konvencijom UN-a o klimatskim promjenama (UNCCCF-om) razjasnila polazne brojke za emisiju. Vlada je izradila nacionalnu strategiju provedbe obveza prema Protokolu iz Kyota i akcijskog plana, utvrđujući ciljeve i mjere za ostvarenje postavljenih krajnjih ciljeva. Nakon osnivanja prvog samostalnog poduzeća za energetske usluge u Hrvatskoj (HEP ESCO), metoda osiguravanja izvora 	<p>Zajmovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Projekt Unutarnje vode Energija/Okoliš Projekt energetske učinkovitosti Projekt toplinarstva <p>GEF:</p> <ul style="list-style-type: none"> Projekt obnovljivih izvora energije Projekt energetske učinkovitosti

Problemi i prepreke	Željeni rezultati CAS-a	Glavni koraci	Napredak prema glavnim koracima	Program CAS-a Grupe Svjetske banke i partneri
		<p>firmi kao dobavljača</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izrada nacionalnog okvira politike za obnovljive izvore energije • Stvaranje programa financiranja obnovljivih izvora energije privatnim kapitalom 	<p>za financiranje komercijalnog razvoja za projekte energetske učinkovitosti uspješno je provedena po prvi put i lokalne tvrtke se angažiraju kao dobavljači.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hrvatska je izradila podzakonske akte o obnovljivim izvorima energije kojim se spostaviti tarife priključenja na električnu energiju (<i>feed-in tariffs</i>) za više tehnologija obnovljive energije. Akti su stupili na snagu u srpnju 2007. • Na hrvatskom tržištu postoji nekoliko privatnih programa financiranja obnovljivih izvora energije privatnim kapitalom (<i>private equity facility</i>). Zbog toga su Svjetska banka i GEF odlučili promijeniti svoj planirani program financiranja privatnim kapitalom u program uvjetnih zajmova (<i>contingent loan facility</i>) za obnovljive izvore energije. Sredstva tog programa vode se putem Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR). 	<p>Analitička i savjetodavna pomoć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energetske reforme i regionalna integracija • Tehnička pomoć za zaštitu okoliša • Radionica o energetici <p>Partneri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EU • UNDP

Prilog 2 Izvješća o dovršetku CAS-a: Hrvatska – Planirani program osnovnog scenarija kreditiranja i ostvarenje (FG2005 - 2008)

PLANOVI U SKLOPU CAS-a (21. prosinca 2004. godine)			OSTVARENO (29. svibnja 2008.)	
FG	Projekt	Mil. USD	Projekt	Mil. USD
2005.	Projekt socijalnog i gospodarskog oporavka	44,0	Projekt socijalnog i gospodarskog oporavka	45,7
	Projekt hrvatskog tehnologijskog razvitka	40,0	Projekt razvoja sustava socijalne skrbi	40,0
	PAL I	150,0	<i>Dodatni realizirani projekt:</i>	
	Projekt razvoja sustava odgoja i obrazovanja	85,0	Projekt obnovljivih izvora energije (GEF)	5,5
	Projekt smanjenja nutrijenata u Zagrebu ⁵⁴	Bit će odlučeno		
	Podzbroj	319,0	Podzbroj FG2005	91,2
2006.	Projekt socijalna zaštita a/	30,0	PAL I	184,9
	Projekt usklađivanja poljoprivrede s pravnom steč.	30,0	Projekt hrvatskog tehnologijskog razvitka	40,0
	PAL II	150,0	Projekt razvoja sustava odgoja i obrazovanja	85,0
	Projekt kontrole onečišćenja u poljoprivredi (GEF)	Bit će odlučeno	Projekt usklađivanja poljoprivrede s pravnom steč.	30,1
		Podzbroj	210,0	<i>Dodatni realizirani projekt: Toplinarstvo b/</i>
	Podzbroj	210,0	Podzbroj FG2006	369,8
2007.	Projekt integracije trgovine i transporta	50,0	Projekt integracije trgovine i transporta	75,3
	PAL III ⁵⁵	???	PAL II c/	197,4
	Projekt razvoj zdravstvenog sustava d/	75,0	Projekt Unutarnje vode	133,4
	Projekt održivog gospodarenja zemljištem (GEF)	Bit će odlučeno	Projekt dodatnog financiranja za Rijeka Gateway I	48,0
<i>Planirano prema Izvješću o napretku CAS-a (30. svibnja 2007.):</i>	Projekt dodatnog financiranja za Rijeku Gateway I	48,0	<i>Dodatni realizirani projekt:</i>	
	Projekt upravljanja Neretvom i Trebišnjicom	2,0	Projekt modernizacije Porezne uprave e/	68,0
	Podzbroj	175,0	Podzbroj FG2007	522,1
2008.	Projekt komunalnih usluga	50,0	Projekt kontrole onečišćenja u poljoprivredi (GEF)	5,0
	Projekt upravljanja okolišem ⁵⁶	60,0	Projekt upravljanja Neretvom i Trebišnjicom (GEF)	2,0
	Projekt regionalnog gospodarskog oporavka	50,0		
	Projekt potpore politici gospodarskog rasta	???		
<i>Planirano prema Izvješću o napretku CAS-a: (30. svibnja 2007.)</i>	Projekt Rijeka Gateway II	100,0		
	Projekt pravosudne reforme	35,0		
	Projekt modernizacije Porezne uprave	67,0		
	Podzbroj	362,0	Podzbroj FG2008	7,0
UKUPNO planirano u osnovnom scenariju FG2005-08⁵⁷		1.066,0	UKUPNO OSTVARENO	990,1

a/ Naziv projekta promijenjen je u Projekt razvoja sustava socijalne skrbi

b/ Odgođeno od Programa iz Izvješća o napretku CAS-a iz 2001. godine

c/ Odbor izvršnih direktora Svjetske banke odobrio je PAL II, Projekt Unutarnje vode i Projekt dodatnog financiranja za Rijeka Gateway 30. svibnja 2007, zajedno s Izvješćem o napretku CAS-a

d/ Naziv projekta promijenjen je u Projekt održivog zdravstvenog sustava tijekom Izvješća o napretku CAS-a (plan za FG08), a za vrijeme procjene u Projekt razvoja hitne medicinske pomoći i investicijskog planiranja

e/ Odobrenje Projekta modernizacije Porezne uprave od strane Odbora izvršnih direktora Svjetske banke bilo je planirano za FG2008 i prebačeno na traženje Vlade

f/ Naslov je promijenjen u Projekt Unutarnje vode i odobrenje se pomakulo na FG0

⁵⁴ Odustalo se od tri projekta: Projekta smanjenja nutrijenata u Zagrebu, Projekta održivog gospodarenja zemljištem (GEF) i Projekta regionalnog gospodarskog oporavka

⁵⁵ U Izvješću o napretku CAS-a PAL III (150,0 milijuna USD) prebačen je u visoki scenarij, a od Projekta potpore politici gospodarskog rasta (100,0 milijuna USD) odustalo se

⁵⁶ Prebačen u visoki scenarij

⁵⁷ Uključuje USD GEF-ov Projekt upravljanja Neretvom i Trebišnjicom od 2,0 milijuna USD

**Prilog 3 Izvješća o dovršetku CAS-a: Croatia – Planirani program osim kreditiranja i ostvarenje
FG2005-2008**

Planove CAS (21. prosinca, 2004. godine)		Izvješće o napretku (30. svibnja 2007. godine)
FG	Proizvod	Status
05	Razvoj sustava nabave i financijskog upravljanja u Hrvatskoj za tehničku pomoć za integraciju u EU /Ocjena nabave i financijskog upravljanja u institucijama Reforme u energetici i regionalna integracija	Ostvareno u FG05 Ostvareno u FG05
06	Opcije sudjelovanja privatnog sektora u sektoru cesta (PPIAF) Regionalni razvoj i životni standard Strategija upravljanja okolišem Bilješke o reformama i pristupu EU/Radionice Analiza javnih financija	Ostvareno u FG06 Ostvareno u FG06 Ostvareno u FG06 Ostvareno u FG06 U tijeku (bit će dovršeno u FG07) <i>Dodatno ostvareno u proizvodima:</i> Darovnica zaklade Side za potporu reformi javne uprave Ocjena PSIA (Ocjena socijalnog učinka u privatizaciji i restrukturiranju brodogradilišta) FG06
07	Neovisni pregled nabave IDF darovnica: izgradnja kapaciteta za praćenje učinkovitosti u pravosuđu IDF darovnica: jačanje upravljanja proračunom Ekonomski memorandum za Hrvatsku Ocjena ulagačke klime, produktivnosti i rasta	Ostvareno u FG07 Ostvareno u FG07 Ostvareno u FG07 Prebačeno u FG08 a/ Prebačeno u FG08 b/ <i>Dodatno ostvareno u proizvodima:</i> Tehnička pomoć za okoliš FG07 Ažurirano izvješće ROSC za računovodstvo i reviziju FG07 Izvješće ROSC o korporativnom upravljanju FG07 <i>Dodatni proizvod u tijeku:</i> IDF darovnica: Jačanje korporativnog financijskog izvještavanja
Planovi prema Izvješću o napretku (30. svibnja 2007. godine)		Izvješće o dovršetku (29. svibnja 2008. godine)
07	Analiza javnih financija Praćenje nabave i financijskog upravljanja – u tijeku/odobreno u FG07	Ostvareno u FG07 Odustalo se
08	Izgradnja kapaciteta za statistiku Program ocjene financijskog sektora (FSAP) Ocjena ulagačke klime Izvješće o konvergenciji s EU za Hrvatsku	Ostvareno u FG08 Ostvareno u FG08 U tijeku (bit će dovršeno u FG08) U tijeku (bit će dovršeno FG08)

a/ Naziv promijenjen u: "Izvješće o konvergenciji s EU za Hrvatsku"

b/ Naziv promijenjen u: "Ocjena ulagačke klime" – dio "Izvješća o konvergenciji s EU za Hrvatsku"

U prosincu 2007. godine ugovoreni portfelj IFC-a iznosio je 300 mil. USD raspodijeljenih na financijska tržišta (40 posto), opću proizvodnju (41 posto) i agroindustriju (19 posto). U razdoblju FG04-FG07 IFC je ugovorio projekte u Hrvatskoj u vrijednosti od više od 250 mil. USD (15,5 milijuna u vlasnički kapital). Za usporedbu, u razdoblju FG00-FG03 portfelj je iznosio 457 milijuna USD. IFC je također mobilizirao 25 milijuna USD kroz banke u sindikatu (bankarske konzorcije) u usporedbi sa 34 milijuna USD tijekom razdoblja FG00-FG03. Osim toga, IFC je financirao regionalne projekte u zemljama jugoistočne Europe, uključujući i Hrvatsku, u vrijednosti od oko 80 mil. USD. Slijedi analiza napretka IFC-a prema ciljevima CAS-a.

Ciljevi CAS-a	Dovršeno
ODRŽIVI RAST TEMELJEN NA PRIVATNOM SEKTORU	
Financijski sektor i mala i srednja poduzeća:	
<ul style="list-style-type: none"> Nastaviti osiguravati kreditne linije lokalnim bankama za daljnje pozajmljivanje malim i srednjim poduzećima. Usmjerenost na financiranje stanogradnje, osiguranje, tržišta vrijednosnih papira i razvoj lokalnog tržišta obveznica. Potpora leasingu kao alternativnom izvoru financiranja za mala i srednja poduzeća i fondove rizičnog kapitala. Pomoć u razvijaju novih proizvoda s domaćim bankama kao što su financiranje duga za povećanje izvoza ili inovacije i proizvode za upravljanje rizikom. Potpora razvoju financiranja energetske učinkovitosti. Potpora privatizaciji dviju preostalih banaka u državnom vlasništvu, Hrvatske poštanske banke (HPB) i Croatia banke, korištenjem odgovarajućih programa te financiranja. 	<ul style="list-style-type: none"> Osigurao je zajam za jednu od vodećih hrvatskih komercijalnih banaka kako bi joj omogućio da poveća davanje zajmova svojim klijentima u dva područja: (i) malim i srednjim poduzećima, (ii) hipotekarnih zajmova stanovništvu. Osiguranje: IFC je obavio preliminarni due diligence najvećeg i državnog osiguravajućeg društva. Taj je projekt odgođen dok Vlada ne odluči privatizirati to društvo. IFC je također kontaktirao još jedno osiguravajuće društvo koje je kupio strateški partner koji nije pokazao zanimanje za ulaganje IFC-a u vlasnički kapital. Sekuritizacija: Iako je zainteresiran za razvijanje projekata sekuritizacije, IFC nije uspio u tome jer zakon o sekuritizaciji još nije donesen. Energetska učinkovitost/obnovljiva energija: IFC s različitim bankama razmatra mogućnost podupiranja takvog proizvoda. Međutim, nakon 2005, s obzirom na povećanje obveznih pričuva, banku su bile manje zainteresirane za kreditne linije IFC-a. U srpnju 2007. godine Hrvatska je usvojila podzakonske akte o obnovljivoj energiji. IFC nastavlja svoje napore na osiguravanju sredstava kroz lokalne banke namijenjena financiranju energetske učinkovitosti /obnovljivoj energiji, kao i malim poduzećima, te financiranju stanogradnje. Vlada još nije donijela nikakvu odluku o privatizaciji dviju preostalih banaka u državnom vlasništvu, HPB i Croatia Banka. IFC je već obavio prethodni due diligence HPB-a i dao zajam koji prethodi privatizaciji Croatia banke. IFC razvija dugoročno partnerstvo sa skupinom hrvatskih financijskih službi kako bi ona pomogla u njezinoj ekspanziji i akvizicijama u regiji.
Korporativni sektor:	
<ul style="list-style-type: none"> Olakšavanje stranih izravnih ulaganja kroz ulaganja u dužničke vrijednosne papire i vlasnički kapital sa strateškim partnerima, osobito kada se radi o <i>greenfield</i> projektima Potpora privatizacijskom i post-privatizacijskom restrukturiranju u ključnim sektorima, s prioritetom u turizmu, agrobiznisu/prehrambenoj industriji, te građevinskom materijalu. Potpora jakim lokalnim tvrtkama, kao što su one u prehrambenoj industriji, kako bi mogle ulagati u susjednim državama. Potpora poboljšanju korporativnog upravljanja, standardima zaštite okoliša i 	<ul style="list-style-type: none"> Svojim ulaganjima IFC podupire poslijeratnu obnovu i post-privatizacijsko restrukturiranje lokalnih tvrtaka. IFC je podržao veliki njemački maloprodajni diskontni lanac kako bi olakšao izravna strana ulaganja u Hrvatskoj. Pomogao je hrvatskoj najvećoj maloprodajnoj i agroindustrijskoj grupi da se modernizira, racionalizira i proširi svoje poslovanje poslije privatizacije. Osigurao je savjetodavne usluge u svrhu poboljšanja svojih standarda energetske učinkovitosti i ekoloških standarda. IFC je dao potporu tvrtki koja je bila predvodnik u ulaganju u turizam, putem korporativnog zajma, kao i putem ulaganja u vlasnički kapital (<i>equity</i>), kako bi pomogao provesti financijsko restrukturiranje, usmjereno na jačanje njegove financijske situacije i pomoć njezinoj daljnjoj ekspanziji u regiji. Dao je potporu za ekspanziju slovenskom maloprodajnom

najboljoj praksi.

- Kombiniranje financijske potpore sa savjetodavnim uslugama u svrhu pomaganja domaćim tvrtkama da postanu konkurentnije.

Sektor infrastrukture:

- Promicanje ulaganja privatnog sektora u infrastrukturi, uključujući sektore električne energije, vodoopskrbe, telecoma i transporta (luke i zračne luke).
- Partnerstvo s privatnim poduzećima (PEP) za jugoistočnu Europu u infrastrukturi za olakšanje javno-privatnog partnerstva u infrastrukturi
- Traženje mogućnosti za potporu regionalnim infrastrukturnim projektima kao što su naftovodi i ceste.

Zdravstvo i obrazovanje

- Potpora javno-privatnom partnerstvu u zdravstvu i obrazovanju

prehrambenom lancu za osnivanje novih **hipermarketa** u južnoj Europi, uključujući Hrvatsku.

- IFC je investirao u **dva regionalna privatna kapitalna fonda**, ciljajući kapitalna ulaganja i ulaganja u vezi s kapitalom u mala i srednja poduzeća u jugoistočnoj Europi, uključujući Hrvatsku.
- IFC je razgovarao s hrvatskim tvrtkama koje se žele proširiti izvan granica zemlje kako bi pomogao njihov rast akvizicijama u regiji (agrobiznis, recikliranje čelika i turizam).
- Nakon što je Vlada donijela podzakonske akte o otkupnoj cijeni obnovljive energije, IFC je stupio u vezu s nekoliko tvrtaka kako bi raspravio o projektima **obnovljive energije**.

- IFC je proveo značajne razvojne poslovne aktivnosti u svim područjima infrastrukture (lukama, cestama, zračnim lukama, željeznicama, električnoj energiji, tegljenju, prijevozu putnika, kamionskom prijevozu, logistici i obnovljivoj energiji). Međutim, IFC nije uspio financirati nijedan projekt jer **većina infrastrukture ostaje u državnom vlasništvu**. U nekoliko slučajeva kao što su vjetrenjače, lokalne komercijalne banke ponudile su vrlo konkurentno financiranje privatnim sponzorima i IFC se nije mogao uključiti.
- Nedavno je IFC ponudio svoje **savjetodavne usluge** kako bi podupro Vladu u javno-privatnom partnerstvu u infrastrukturi (luke i zračne luke). Ako Vlada zatraži pomoć, IFC je spreman ponuditi svoje stručne i savjetodavne usluge u svrhu privlačenja privatnog sektora.
- **Nedovršeni program restrukturiranja/privatizacije HEP-a** (Vladina odluka da se HEP ne privatizira HEP u skoroj budućnosti). Postoje mogućnosti angažmana IFC-a u sektoru električne energije, kada restrukturiranje/privatizacija HEP-a dođe u uznapredovalu fazu.
- **Financiranje komunalnih usluga:** Zajedno s IBRD-em, IFC je poslao Pismo interesa Vladi u potporu općinama, uključujući pomoć u odlagalištima krutog otpada u sjevernom dijelu Hrvatske.

- IFC je isto tako **izrazio interes da podupre Ministarstvo obrazovanja predloženim strukturama javno-privatnog partnerstva**. IFC razmatra davanje potpore privatnom zdravstvenom projektu u Splitu i raspravlja s privatnim školama i Vladom o osiguravanju studentskih zajmova.
-

Aktivnosti IFC-a u FG04-07

FG Ugovoreno	Projekt	FC Ugovoreno (milijuni USD)	Opis projekta
FINANCIJSKI SEKTOR			
2005	PBZ Hrvatska	99,4	Zajam Privrednoj banci Zagreb, drugoj najvećoj komercijalnoj banci u Hrvatskoj, za povećanje bančnih dugoročnih pozajmica klijentima za male hipotekarne kredite i za mala poduzeća.
KORPORATIVNI SEKTOR			
2005	Lidl Hrvatska	48,6	Ovo je dio IFC-eva dugoročnog financiranja velikih multinacionalnih programa ekspanzije, uključujući one u Hrvatskoj, Schwarz grupe, velikog njemačkog maloprodajnog lanca.
2006	Agrokor	51,0	U svrhu potpore najveće hrvatske maloprodajne i agrobiznis grupe u svrhu modernizacije, racionalizacije i proširenja njezinih post-privatizacijskih aktivnosti u dva poduzeća za proizvodnju i preradu mesa.
2007	ALH	52,6	Adriatic luksuzni hotel (ALH) je predvodnik u oživljavanju turizma u Hrvatskoj od kraja rata na Balkanu. Projekt uključuje osiguravanje korporativnog zajma, kao i kapitalnog ulaganja.
REGIONALNI PROJEKTI⁵⁸			
2007	GED Fond II	19,1	Kapitalna ulaganja u GED Eastern Fund II, privatni kapitalni fond koja investira u mala i srednja poduzeća, ponajprije u Rumunjskoj i Bugarskoj, kao i u susjednim državama, uključujući i Hrvatsku.
2007	7L Capital	8,8	Desetogodišnji privatni kapitalni fond koji će ulagati kapital uglavnom u tvrtke u regiji jugoistočne Europe, uključujući mala i srednja poduzeća. Ciljne zemlje uključuju i Hrvatsku.
2007	Mercator	51,2	Potporna kapitalnim investicijama i programu ekspanzije najvećeg maloprodajnog lanca u Sloveniji i jedan od vodećeg trgovačkih lanaca u regiji jugoistočne Europe, u svrhu otvaranja novih hipermarketa i supermarketa u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Srbiji.
PROJEKTI SAVJETODAVNIH USLUGA			
Završen	Belje Biogas i kompostiranje	0,193	Savjetovanje IFC-evog klijenta za investicije u svrhu procjene izvedivosti proizvodnje bioplina i kvalitetnog organskog gnojiva od ostataka anaerobne probave životinjskog porijekla.
U tijeku	Poslovanje na regionalnoj i lokalnoj razini u JI Europi	0,380	Kako bi se smanjile administrativne prepreke u lokalnoj i regionalnoj razini i smanjili transakcijski troškovi za tvrtke.
U tijeku	Upravljanje regulativom u Hrvatskoj	0,240	Kako bi poboljšala kvalitetu propisa koji utječu na otvaranje novih poduzeća i poslovanje postojećih poduzeća. Prva faza bila je dovršena 1. srpnja 2007. Vlada je donijela odluku o prihvaćanju preporuka.

⁵⁸ Regionalni projekti uključuju nekoliko zemalja u JI Europi, uključujući Hrvatsku.

Hrvatska ukratko

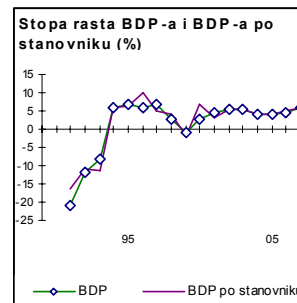
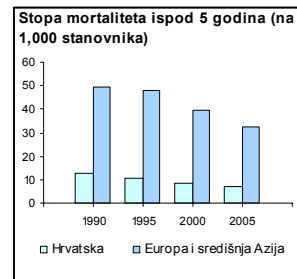
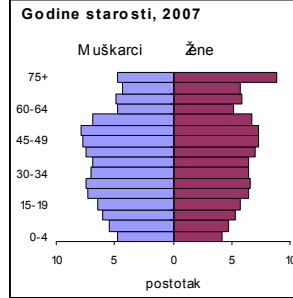
9/26/08

Ključni pokazatelji razvoja (2007)	Hrvatska	Europa i	Viši-
		Centralna Azija	srednji dohodak
Stanovništvo, sred. god. (milijuna)	4,4	460	810
Površina (u 000 km ²)	57	24,14	41460
Rast stanovništva (%)	0,0	0,0	0,7
Urbano stanovništvo (% ukupnog stanovništva)	69	64	75
BNP po stanovniku (Atlas metoda, USD)	413	2,206	4,790
BNP (Atlas metoda, milijardi USD)	9,310	4,796	5,913
BND po stanovniku (PPP, international \$)	0	9,662	10,817
Rast BDP-a (%)	5,8	6,8	5,6
Rast BDP-a po stanovniku (%)	5,8	6,8	4,9
(najnovija procijena, 2000.–2007.)			
Stopa siromaštva \$ 1dnevno (PPP, %)	<2 ^a	1	..
Stopa siromaštva \$2 dnevno (PPP, %)	<2	10	..
Očekivano trajanje života pri rođenju (godina)	76	69	70
Smrtnost novorođenčadi (na 1000 živorođenih)	5	28	26
Neuhranjenost djece (% djece mlađe od 5 god.)	1	5	..
Nepismenost (% stano vništva starijeg od 15 god.)	0	99	94
Ukupno upisano u osn. školu (% stanovništva školske dobi)	0	96	92
Muškarci	96	103	106
Žene	95	100	104
Pristup poboljš. izvorima vode (% stanovništva)	76	92	93
Pristup poboljš. sustavu odvodnje (% stanovništva)	100	85	81

Neto pomoći	1980	1990	2000	2007 ^b
<i>(US\$ milijun)</i>				
Net ODA i državne pomoći	..	0	66	125
<i>3 najveća donora (u 2005):</i>				
SAD	12	21
Norveška	5	15
Njemačka	5	7
Pomoć (% BND-a)	..	0,0	0,4	0,3
Pomoć po stanovniku (US\$)	..	0	15	28

Dugoročni ekonomski pokazatelji	1980	1990	2000	2007
Inflacija (godišnja stopa promjene)	..	122,6	4,6	2,9
BDP implicitni deflator (godišnja stopa promjene)	..	99,3	4,7	3,1
Tečaj (godišnji prosjek, lokalna jedinica/US\$)	..	0,0	8,3	5,4
Indeks uvjeta razmjene (2000 = 100)	100	96
Stanovništvo, sred. god. (milijuna)	4,6	4,8	4,4	4,4
BDP (US\$ milijun)	..	18,156	18,427	50,983
<i>(% BDP-a)</i>				
Poljoprivreda	..	10,9	9,1	7,1
Industrija	..	35,8	30,3	31,7
Prerađivačka industrija	..	29,3	21,7	20,7
Usluge	..	53,4	60,7	61,2
Oso bna potrošnja	..	74,5	58,8	55,3
Državna potrošnja	..	23,5	26,1	20,0
Bruto investicije u kapital	..	13,7	20,2	32,9
Izvoz roba i usluga	..	77,7	47,1	47,7
Uvoz roba i usluga	..	86,1	52,3	55,9
Bruto štednja	..	-15,4	17,4	24,4

1980–90	1990–2000	2000–07
<i>(pro sječna godišnja stopa rasta)</i>		
0,4	-0,9	0,2
..	0,6	4,9

1980–90 1990–2000 2000–07
(pro sječna godišnja stopa rasta)

Napomena: Brojke u *italiku* su za godine koje nisu navedene. Podaci za 2007. su preliminarni. Podaci za grupe zemalja su za 2006.

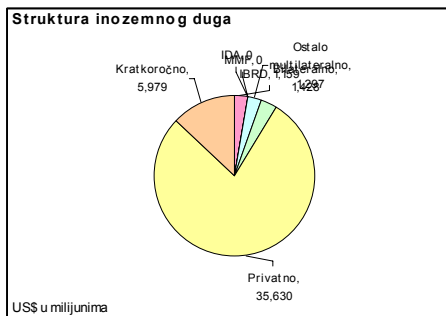
.. označava nedostupan podatak.

a. Procjena siromaštva za ranije razdoblje. b. Podaci o pomoći su za 2005. godinu

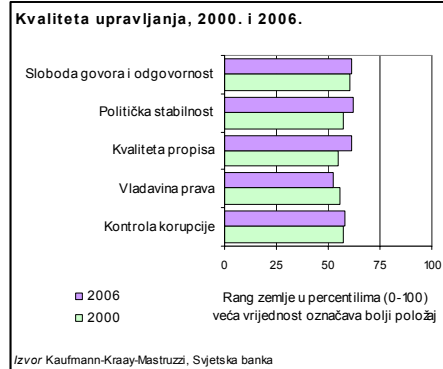
Development Economics, Development Data Group (DECDG).

Hrvatska

Bilanca plaćanja i robna razmjena	2000	2007
<i>(US\$ milijun)</i>		
Izvoz roba (fob)	4,574	12,326
Uvoz roba (cif)	7,770	24,765
Neto razmjena roba i usluga	-947	-4,184
Saldo tekućeg računa u %BDP-a	-533 -2.9	-4,326 -8.5
Radničke doznake i naknade zaposlenima (primici)	641	0
Pričuve, uključujući zlato	3,525	13,675
Javne financije		
<i>(%BDPa)</i>		
Tekući prihodi (uključujući pomoći)	46.7	46.7
Porezni prihodi	42.6	39.9
Tekući rashodi	47.6	40.8
Ukupni višak/manjak	-4.1	-10
Najviša granična porezna stopa (%)		
Pojedinci	35	0
Poduzeća	35	0
Inozemni dug i servisiranje duga		
<i>(US\$ milijun)</i>		
Inozemni dug	11,586	45,493
Ukupno servisiranje duga	2,244	8,602
Otpis duga (HIP C, M DRI)	-	-
Inozemni dug (%BDPa)	62.9	89.2
Ukupno servisiranje duga (%izvoza)	23.6	31.7
Izravna strana ulaganja (neto)	1,105	3,667
Portfeljna ulaganja (neto)	727	-1,080

Razvoj privatnog sektora	2000	2006
Vrijeme potrebno za pokretanje poduzeća (dani)	-	40
Trošak po kretanju poduzeća (%BND po st.)	-	11.7
Vrijeme potrebno za reg. Imovine (dani)	-	17.4
Rangirano kao najveća prepreka (% anketiranih menagera)		
Pravni sustav	..	28.9
Nekonkurentna ili neformalna praksa	..	20.0
Tržišna kapitalizacija (%BDP-a)	14.9	0.0
Odnos imovine i kapitala banaka (%)	119	0.0

Tehnologija i infrastruktura	2000	2005
Popločene ceste (u % ukupnih cesta)	85.4	84.0
Fiksni i mobilni pretplatnici (na 1,000 ljudi)	640	..
Izvoz visoke tehnologije (u % u postotku prerađivačke industrije)	8.5	11.5
Okoliš		
Poloprivredno zemljište (% ukupne površine)	56	48
Šume (% ukupne površine)	35.3	35.8
Zaštićena područja (% ukupne površine)	10.4	5.8
Izvori pitke vode po stanovniku (kub. metri)	..	8,485
Iskorištenost pitke vode (% međ. izvora)
CO2 emisija po stanovniku (mt)	4.4	5.4
BDP po jedinici korištenja energije (2000 PPP \$ po kg of ekvivalenta nafte)	5.3	5.6
Korištenje energije po st. (kg ekvivalenta nafte)	1,727	1,985

Portfelj grupe Svjetske banke	2000	2006
<i>(u milijunima US\$)</i>		
IBRD		
Ukupan dug	421	1,031
Korištenja	71	278
Otplate glavnice	22	78
Plaćenje kamata	19	37
IDA		
Ukupan dug	0	0
Korištenja	0	0
Servisiranje duga	0	0
IFC (fiskalna godina)		
Ukupan portfelj od čega vlastitih sredstva IFC	55	200
Korištenja IFC vlastitih sredstava	46	189
Prodaja iz portfelja, plaćanja i rotplate iz vlastitih sredstava	19	12
	2	23
MIGA		
Bruto izloženost	52	29
Nova jamstva	30	0

Napomena: Brojke u italicu su za godine koje nisu navedene. Podaci za 2007. su preliminarni.
.. označava nedostupan podatak. - označava neprijemljivo st.

9/26/08

Development Economics, Development Data Group (DECDG).

Milenijski razvojni ciljevi		Hrvatska			
Sa dostignutim odabranim ciljevima između 1990. i 2015. godine (procjene oko navedenih godina, +/- 2 godine)					
		Hrvatska			
		1990	1995	2000	2005
Cilj 1: halve the rates for \$ 1 a day poverty and malnutrition					
Stopa siromaštva \$ 1dnevno (PPP, % stanovništva)		<2	..
Stopa siromaštva (% stanovništva)		8.8	11.1
Share of income or consumption to the poorest quintile (%)		8.3	9.0
Pojavnost nehranjenosti (% djece ispod 5 godina)		..	0.6	0.8	..
Cilj 2: osigurati djeci završetak primarnog obrazovanja					
Upisani u primarno obrazovanje (neto, %)		79	82	92	93
Postotak završetka primarnog obrazovanja (% relevantne dobne skupine)		..	82	92	91
Upisani u sekundarno obrazovanje (bruto, %)		76	..	85	88
Stopa pismenosti mladih (% ljudi 15-24)		100	100	100	100
Cilj 3: otkloniti rodnu nejednakost u obrazovanju i osnažiti položaj žena					
Omjer djevojčica i dječaka u primarnom i sekundarnom obrazovanju (%)		96	97	96	96
Žene zaposlene u nepolo privrednom sektoru (% d nepolj. zaposlenosti)		45	45	46	43
Postotak žena u parlamentu		..	9	23	..
Cilj 4: smaniti mortalitet ispod 5 godina za dvije trećine					
Mortalitet ispod 5 godina (na 1000)		13	10	9	6
Stopa dojenačke smrtnosti (na 1000 žvorodjenih)		11	9	7	5
Cijepljenje protiv ospica (postotak cijepljenih jednogodišnjaka)		91	92	93	96
Cilj 5: smanjiti maternalni mortalitet za tri četvrtine					
Maternalna smrt (standardizirana, na 100,000 žvorodjenih)		11	12	7	7
Objavljivi porodi od strane kvalificiranog osoblja (% od ukupnog)		100	100	100	100
Cilj 6: zaustaviti i smanjiti raširenost HIV/AIDS-a i ostalih značajnih bolesti					
Pojavnost HIV-a (% of population ages 15-49)		0.1
Korištenje kontracepcije (% žena u dobi 15-49)		69	..
Broj slučajeva tuberkuloze (na 100,000 ljudi)		55	44	36	25
Tuberculosis cases detected under DOTS (%)		10	10
Cilj 7: prepoloviti postotak ljudi bez održavog pristupa osnovnim potrebama					
Pristup poboljš. izvorima vode (% stanovništva)		95	76
Pristup poboljš. sustavu odvodnje (% stanovništva)		68	61	100	100
Šume (% ukupne površine)		31.5	36.9	35.3	39.3
Zaštićena područja (% ukupne površine)		..	6.5	10.4	5.8
CO2 emisija po stanovniku (mt)		5.1	3.8	4.4	5.4
BDP po jedinici korištenja energije (stalne cijene iz 2000. PPP \$ po kg ekvivalenta nafte)		5.0	4.9	5.3	5.6
Cilj 8: razvijanje globalnog partnerstva u svrhu razvoja					
Pretplatnici fiksne i mobilne telefonije (na 1000 ljudi)		172	315	640	..
Korisnici Interneta (na 1000 ljudi)		0	5	66	327
Osobna računala (na 1000 ljudi)		15	22	81	..
Nezaposlenost mladih (% od ukupne radne snage od 15-24)		..	26.9	38.4	28.9

Obrazovni pokazatelji (%)

Legend:
◆ Neto stopa upisa u primarnom obrazovanju
■ Omjer djevojčica i dječaka u primarnom i sekundarnom obrazovanju

Cijepljenje protiv ospica (% jednogodišnjaka)

Legend:
■ Hrvatska
■ Europa i središnja Azija

ICT pokazatelji (na 1,000 ljudi)

Legend:
■ Fiksni+mobilni pretplatnici
■ Internet korisnici

Napomena: Brojke u italiku su za godine koje nisu navedene. Podaci za 2007. su preliminarni. 9/26/08

Development Economics, Development Data Group (DECDG).

Prilog B2 CAS-a za Hrvatsku
Odabrani pokazatelji* uspješnosti i upravljanja portfeljem Banke
 30. lipnja 2008.

Pokazatelj	2005	2006	2007	2008
Ocjena portfelja				
Broj projekata koji se provode a	13	15	18	17
Prosječno trajanje provedbe (godine) b	3.0	2.7	2.9	3.4
Postotak problematičnih projekata po broju a, c	0.0	6.7	0.0	11.7
Postotak problematičnih proj. po iznosu a, c	0.0	7.7	0.0	24.9
Postotak rizičnih projekata po broju a, d	0.0	6.7	0.0	0.0
Postotak rizičnih projekata po iznosu a, d	0.0	7.7	0.0	0.0
Stopa isplate (%) e	27.3	19.3	16.3	12.7
Upravljanje portfeljem				
Zajednički pregled portfelja projekata tijekom godine (da/ne)	ne	da	da	da
Sredstva za nadzor (ukupno USD)	1004	1176	1260	1480
Prosječan nadzor (USD/projekt)	71	82	84	83

Stavka Memoranduma	Posljednjih	
	Od FG 80	pet FG
Ocjena projekata OED-a po broju	19	7
Ocjena projekata OED-a po iznosu (mil. USD)	911.4	390.8
% OED projekata ocij. N ili VN po broju	31.6	28.6
% OED projekata ocij. N ili VN po iznosu	22.1	7.9

a. Kako je prikazano u Godišnjem izvješću o uspješnosti projekata (osim za tekuću FG).

b. Prosječna starost projekata u Bančinom portfelju za Hrvatsku.

c. Postotak projekata ocijenjeno N (nezadovoljavajuće) ili VN (vrlo nezadovoljavajuće) za razvojne ciljeve i/ili napredak na provedbi.

d. Kako je definirano u Programu za poboljšanje portfelja.

e. Omjer isplata tijekom godine i neisplaćenih sredstava Bančinog portfelja na početku godine: obuhvaćeni samo investicijski projekti.

* Svi pokazatelji odnose se na aktivne projekte u portfelju, osim omjera isplata, koji uključuje sve aktivne projekte, kao i projekte koji su se zatvorili za vrijeme fiskalne godine.

Hrvatska				
Sažetak programa IBRD-a				
Na dan 30. lipnja 2008.				
Predloženi kreditni program osnovnog scenarija IBRD-a/				
<i>Fiskalna godina</i>	<i>Oznaka projekta</i>	<i>MIL. USD</i>	<i>Strateški rezultati (V/S/N) b/</i>	<i>Rizici za provedbu (V/S/N) b/</i>
2009	Projekt reforme pravosuđa	35.0	V	S
	Projekt razvoja hitne medicinske pomoći (DEMSIPP)	27.0	S	N
	Projekt upravljanja katastrofama	48.0	V	S
	Projekt obnove riječkog prometnog pravca II	130.0	V	N
	Projekt kontrole onečišćenja u priob. gradovima 2	90.0	S	N
	Ukupno IBRD	330.0		
2010	Obrazovanje II (ili dodatno financiranje)	100.0	S	N
	Razvoj luka (dodatno financiranje)	70.0	V	N
	Prilagodba promjeni klime / Navodnjavanje	100.0	V	S
	Zaštita prirode	30.0	S	N
	Ukupno IBRD	300.0		
	SVEUKUPNO IBRD FG 2009 - 2010	630.0		
<p>a. Ova tablica predstavlja prijedlog programa za iduće dvije fiskalne godine.</p> <p>b. Za svaki projekt navesti da li se očekuje da će strateški dobici i rizici provedbe biti visoki (V), srednji (S), ili niski (N).</p>				

Croatia				
Program investicijskih projekata IFC-a i MIGA-e				
	2005	2006	2007	2008*
<u>IFC-eva odobrenja (mil. USD)</u>				
Bruto	148.04	51.06	78.22	62.70
Neto**	148.04	51.06	52.60	62.70
<u>Neto odobrenja po Sektoru (%)</u>	2005	2006	2007	2008
Prehrana i bezalkoholna pića	0%	22%	18%	100%
Kemikalije	5%	0%	0%	0%
Celuloza i papir	6%	5%	5%	0%
Industrijska i potrošačka roba	8%	4%	2%	0%
Financije i osiguranje	56%	48%	41%	0%
Kolektiv. ulaganja u prijevozna sredstva	2%	1%	0%	0%
Veleprodaja i maloprodaja	23%	20%	16%	0%
Smještaj i turizam	0%	0%	18%	0%
<u>Neto odobrenja prema Investicijskim instrumentima (%)</u>				
Vlasnička ulaganja			29.48	0
Zajam	100	100	70.52	100
<u>Izloženost MIGA-e (Bruto izloženost, milijuni USD)</u>				
Sektorska distribucija				
Financije	303.3	166.4	24.8	17.4
Poljop./Prerađivačka ind./Usluge./Turiza	9.2	0.0	0.0	0.0
	312.5	166.4	24.8	17.4
Profil rizika MIGA-e				
Ograničenje prijenosa	312.5	163.8	24.8	17.4
Izvlaštenje	166.8	163.8	24.8	17.4
Rat & civilni poremećaji	0.0	0.0	0.0	0.0
Prekršenje ugovora	0.0	0.0	0.0	0.0
Bruto izloženost MIGA-e u zemlji	312.5	163.8	24.8	17.4
Udio bruto izloženosti MIGA-e %	6.1%	3.1%	0.5%	0.3%
Neto izloženost MIGA-e u zemlji	193.3	65.6	7.4	5.2
Udio neto izloženosti MIGA-e %	6.2%	2.0%	0.2%	0.1%
* Od 30. lipnja 2008.				

Hrvatska				
Sažetak analitičkih i savjetodavnih usluga Banke				
Na dan 30. lipnja 2008.				
<i>Naziv</i>	<i>Dovršeno u FG</i>	<i>Trošak (000 USD)</i>	<i>Publika^{a/}</i>	<i>Cilj^{b/}</i>
Nedavno dovršeno				
Neovisna analiza o nabavi	07	48	B	SZ/RP
IDF darovnica: Izgradnja kapaciteta za praćenje učinkovitosti pravosuđa				
	07	350	V	SZ/RP
IDF darovnica: Jačanje upravljanja proračunom	07	368	V	SZ/RP
Tehnička pomoć o zaštiti okoliša	07	75	V/D/B	SZ/RP
Analiza javnih financija	07	220	V/D/B	SZ/RP
ROSC Računovodstvo i revizija ažurirano	07	47	V/D/B	SZ/RP
ROSC Korporativno upravljanje	07	29	V/D/B	SZ/RP
Praćenje fiducijarnog sustava	07	62	V/D/B	SZ/RP
U tijeku				
IDF darovnica: Financijsko izvješćivanje u korporativnom sektoru	10	48	V/D/B/JO	SZ/JR/RP
Uključivanje privatnog sektora na području upravljanja otpadom	08	25	V/D/B/JO	SZ/JR/RP
Izvješće o Hrvatskoj i konvergenciji prema EU - i nastavak	09	359	V/D/B/JO	SZ/JR/RP
Planirano				
Programski PER/Kratki analitički dokumenti za javni sektor	09-10	200	V/D/JO	SZ/JR/RP
Ulažbačko okruženje/konkurentnost	09-10	115	V/D/JO	SZ/JR/RP
Nastavak FSAP-a	09	50	V/D/B/JO	SZ/JR/RP
Zdravstvo i socijalne usluge	09	50	V/D/JO	SZ/JR/RP
Ažuriranje CFAA/CPAR-a	10	90	V/D/JO	SZ/JR/RP
Analiza energetskeg sektora/prilagodba klimi	10-11	115	V/D/JO	SZ/JR/RP
Analiza transportnog sektora/prilagodba klimi	10-11	115	V/D/JO	SZ/JR/RP
Rješavanje zagađenja okolišta u industr. zonama	10-11	115	V/D/JO	SZ/JR/RP
<p>a. Vlada (V), donator (D), Banka (B), javno objavljivanje (JO).</p> <p>b. Stvaranje znanja (SZ), javna rasprava (JR), rješavanje problema (RP).</p>				

Socijalni pokazatelji u Hrvatskoj					
	Najnoviji podaci za jednu godinu			Ista regija/dohodovna skupina	
	1980-85	1990-95	2000-06	Europa & Centralna Azija	Viši- srednji- dohodak
Stanovništvo					
Ukupan broj stanovništva, sred. god. (mil.)	4.7	4.7	4.4	460.5	811.3
Stopa rasta (% god. prosj. u razd.)	0.5	-0.5	-0.2	0.0	0.8
Urbano stanovništvo (% stanovništva)	52.3	54.9	56.8	63.8	75.0
Ukupna stopa fertiliteta (poroda po ženi)	1.8	1.6	1.4	1.6	2.0
SIROMAŠTVO					
<i>(% stanovništva)</i>					
Indeks broja stan.
Indeks stan. u urbanim sred.
Indeks stan. u rur. sred.
DOHODAK					
BND po stan. (USD)	..	3,380	9,310	4,815	5,913
Indeks potr. cijena (2000=100)	0	79	117	139	132
Indeks cijena hrane (2000=100)	0	87	104
RASPODJELA DOHOTKA/POTROŠNJE					
Ginjev index	29.0
Najniži kvintil (% dohotka ili potrošnje)	8.8
Najviši kvintil (% dohotka ili potrošnje)	37.9
SOCIJALNI POKAZATELJI					
Javni rashodi					
Zdravstvo (% BDP-a)	6.3	4.1	3.6
Obrazovanje (% BDP-a)	..	5.5	4.4	4.2	4.1
Neto stopa upisa u osnovnu školu					
<i>(% dobne skupine)</i>					
Ukupno	..	79	87	91	94
Muški	..	79	88	91	94
Ženski	..	79	87	90	93
Pristup poboljšanim izvorima vode					
<i>(% stanovništva)</i>					
Ukupno	..	100	100	92	93
Urbano	..	100	100	99	98
Ruralno	..	100	100	80	78
Stopa imunizacije					
<i>(% djece u dobi od 12 do 23 mj.)</i>					
Ospice	..	92	96	97	94
DPT	..	90	96	95	95
Neuhranjenost djece (% ispod 5 god.)
Očekivano trajanje života pri rođenju					
<i>(godina)</i>					
Ukupno	71	72	76	69	70
Muškarci	67	68	73	65	67
Žene	75	77	79	74	74
Smrtnost					
Dojenčadi (na 1.000 živorođ.)	17	9	5	22	22
Ispod 5 g. (na 1.000 živorođ.)	18	10	6	26	26
Odrasli (15-59)					
Muškarci (na 1.000 stanovnika)	233	207	159	298	260
Žene (na 1.000 stanovnika)	106	96	62	122	137
Majke (model, na 100.000 živorođ.)	7	43	97
Porodi uz kvalificirano zdr. osoblje (%)	..	100	100	95	94
Napomena: 0 ili 0,0 znači nula ili manje od polovice prikazane jedinice. Neto broj upisa: prekid u nizu između 1997. i 1998. zbog promjene u ISCED76 u ISCED97. Imunizacija: odnosi se na djecu dobi 12-23 mjeseca koja su primila cjepiva prije godine starosti.					
Baza podataka "World Development Indicators", Svjetska banka - 11. travnja 2008.					

Ključni ekonomski pokazatelji

Prilog A - B6

	Ostvarenje			Prelimi narno		Osnovni scenarij - projekcije *				
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nacionalni računi (u % BDP-a)										
Bruto domaći proizvod ^{d)}	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Poljoprivreda	7	8	8	7	7	7	6	6	5	5
Industrija	30	31	32	32	32	31	31	30	30	30
Usluge	62	61	61	61	61	62	63	64	65	65
Ukupna potrošnja	80	78	77	76	76	76	75	73	72	71
Bruto domaće investicije	31	31	31	33	33	34	35	35	35	36
Javne investicije	6	7	5	6	5	5	5	5	4	4
Privatne investicije (uključujući zalihe)	25	24	26	27	27	29	30	31	31	32
Izvoz GNFS ^{b)}	47.1	47.5	47.1	47.9	47.7	45.4	48.1	51.2	54.5	58.5
Uvoz GNFS ^{b)}	58	56	56	57	56	54	56	59	61	64
Bruto domaća štednja	20	22	23	24	24	24	25	27	28	29
Bruto nacionalna štednja ^{c)}	21	24	23	24	24	24	25	26	27	29
<i>Stavke u Memorandumu</i>										
Bruto domaći proizvod (mil. USD u tekućim cijenama)	29,596	35,645	38,882	42,915	51,263	62,000	66,440	71,098	76,058	80,811
GNP per capita (US\$, Atlas metoda)	5,480	7,030	8,370	9,310	10,380	12,000	13,910	15,570	16,610	17,770
Realne god. stope rasta (% izračun.iz cijena preth.god.)										
Bruto domaći proizvod po tržišnim cijenama	5.3	4.3	4.3	4.8	5.6	4.5	4.7	5.0	5.0	5.0
Bruto domaće investicije	14.1	4.8	6.3	10.5	6.0	7.8	6.6	7.2	7.1	6.5
Realne god. stope rasta po stan. (% izrač.iz cijena iz pret. god.)										
Bruto domaći proizvod po tržišnim cijenama	5.4	4.3	4.2	4.8	5.5	4.5	4.7	5.0	5.0	5.0
Ukupna potrošnja	3.7	3.5	2.7	3.2	5.5	3.4	3.7	4.0	3.8	3.8
Osobna potrošnja	4.6	4.9	3.4	3.5	6.2	3.7	4.3	4.7	4.4	4.4
Platna bilanca (mil. USD)										
Izvoz GNFS ^{b)}	14,880	17,588	18,881	21,454	25,185	28,134	31,972	36,385	41,450	47,291
Roba FOB	6,311	8,214	8,960	10,644	12,623	14,567	16,912	19,668	22,894	26,695
Uvoz GNFS ^{b)}	17,198	20,126	21,702	24,678	29,475	33,501	37,529	41,874	46,566	51,772
Roba FOB	14,216	16,560	18,301	21,131	25,556	29,543	33,531	37,756	42,325	47,404
Bilanca resursa	-2,318	-2,538	-2,821	-3,225	-4,290	-5,367	-5,557	-5,489	-5,116	-4,481
Neto tekući transferi ^{e)}	1,407	1,486	1,475	1,389	1,416	1,508	1,550	1,600	1,657	1,682
Bilanca tekućeg računa	-2,162	-1,875	-2,555	-3,283	-4,412	-5,441	-5,634	-5,669	-5,405	-4,923
Neto privatna izravna strana ulaganja	1927	732	1551	3200	4650	3065	2670	2900	2901	2900
Neto portfeljna ulaganja	972	310	-1,500	-651	-26	-425	-488	-528	-548	-531
Dugoročni zajmovi (neto)	2,763	2,613	2,229	3,565	3,782	2,264	2,443	1,894	1,645	1,194
Ostala ulaganja (neto, uklj. greške i propuste)	-2,218	-1,752	1,232	-946	-3,059	785	596	928	954	926
Promjena pričuva ^{d)}	-1,401	-68	-1,022	-1,727	-982	-352	318	388	393	390
<i>Stavke u Memorandumu</i>										
Bilanca resursa (u % BDPa)	-7.8	-7.1	-7.3	-7.5	-8.4	-8.7	-8.4	-7.7	-6.7	-5.5
Bilanca tekućeg računa (u % BDP-a)	-7.3	-5.3	-6.6	-7.6	-8.6	-8.8	-8.5	-8.0	-7.1	-6.1
Godišnja stopa promjene (%)										
Izvoz roba (FOB)	26.1	30.2	9.1	18.8	18.6	15.4	16.1	16.3	16.4	16.6
Uvoz roba (FOB)	33.5	16.5	10.5	15.5	20.9	15.6	13.5	12.6	12.1	12.0
Javne financije (u % BDP-a)^{g)}										
Ukupni višak (+)/ manjak (-) bez kapitalnih prihoda	-6.3	-4.9	-4.1	-3.1	-2.3	-2.3	-2.1	-1.6	-0.9	-0.3
Tekući prihodi	45.0	45.2	44.8	45.3	46.4	45.8	44.6	43.2	41.8	40.5
Tekući rashodi	42.6	41.0	41.1	39.9	40.6	40.5	39.1	37.4	35.7	34.5
Tekući višak (+)/ manjak (-)	2.3	4.2	3.7	5.4	5.7	5.3	5.4	5.9	6.1	6.0
Kapitalni rashodi	8.6	9.1	7.8	8.6	8.0	7.5	7.5	7.4	7.0	6.3
Inozemno financiranje	3.0	2.0	-1.8	-1.3	-0.5	-0.5	-0.4	0.9	0.8	0.7
Monetarni pokazatelji										
M4/BDP	65.0	65.1	66.8	72.8	78.5	79.3	78.7	77.7	76.9	76.9
Godišnja stopa promjene M4 (%)	11.0	8.6	10.5	18.0	18.3	11.6	8.5	7.8	8.0	8.2
Godišnja stopa promjene kredita privatnom sektoru (%)	14.6	14.0	17.2	22.9	15.0	12.2	11.9	9.9	10.4	9.9
Plasmani / BDP (%)	56.3	59.2	64.5	73.2	76.6	77.9	79.7	80.2	81.2	82.4
Cijene										
Indeks realnog efektivnog tečaja (1995=100) ^{h)}	102.2	99.0	96.6	95.0	92.6	91.7	90.8	89.9	89.0	88.1
Srednji devizni tečaj na kraju razdoblja (LCU/US\$) ^{h)}	6.1	5.6	6.2	5.6	5.3	5.0	5.1	5.2	5.3	5.4
Realna kamatna stopa	9.8	9.4	6.5	6.0	6.6	2.6	5.3	5.8	5.9	6.1
Indeks potrošačkih cijena (postotna promjena) ^{h)}	1.8	2.1	3.3	3.2	2.9	6.2	3.0	2.6	2.5	2.3
BDP deflator (postotna promjena)	4.0	3.9	3.2	3.4	4.0	5.7	4.4	4.0	3.9	3.1

* Projekcije Svjetske banke

a) Bruto dodana vrijednost

b) GNFS označava robu i nefaktorske usluge

c) Isključujući državne transfere

d) Uključujući sredstva MMF-a

e) Konsolidirana opća država

f) "LCU" označava lokalnu valutu. Povećanje indeksa realnog efektivnog tečaja označava deprecijaciju.

g) Cijene na malo do 2002. godine; od 2003. indeks potrošačkih cijena

Ključni pokazatelji izloženosti

Pokazatelj	Ostvarenje				Preliminarno	Osnovni scenarij - projekcije *				
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ukupni inozemni dug (TDO) (mil. USD) ^a	24,851	31,209	30,465	38,545	49,078	59,402	63,483	67,659	71,738	75,666
Neto isplate (US\$m) ^a	7,134	4,914	3,931	5,946	7,708	10,095	6,303	6,185	6,093	5,951
Ukupno servisiranje duga (TDS) (mil. USD) ^a	2,335	4,304	5,391	8,331	8,741	8,897	9,987	10,954	11,986	13,214
Pokazatelji duga i servisiranja duga (%)										
TDO/XGS ^b	167.0	177.4	161.4	179.7	194.9	211.1	198.6	186.0	173.1	160.0
TDO/BDP	84.0	87.6	78.4	89.8	95.7	95.8	95.5	95.2	94.3	93.6
TDS/XGS	15.7	24.5	28.6	38.8	34.7	31.6	31.2	30.1	28.9	27.9
Koncesijski/TDO	2.3	2.0	1.9	1.5	1.0	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0
Plaćanje kamata/BDP	2.2	2.2	2.5	2.7	2.9	2.9	2.8	2.6	2.5	2.5
Pokazatelji izloženosti IBRD-a (%)										
Dug IBRD-a /Dug javnog sektora	5.5	4.3	4.6	4.9	7.5	8.0	6.6	6.6	6.5	6.3
Dug povlaštenih zajmodavca /Dug javnog sektora (%) ^c	11.1	7.8	8.4	9.4	7.8	10.0	9.9	9.9	9.8	9.9
IBRD DS/XGS	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.5	0.4	0.4	0.4	0.3
IBRD TDO (US\$m) ^d	777	856	798	1,028	1,101.0	1,293	1,332	1,347	1,345	1,326

* Projekcije Svjetske banke

a. Uključuje javni dug i dug s državnim jamstvima, privatni bez jamstava, upotrebu IMF-ovih kredita i neto - kratkoročni kapital.

b. "XGS" znači izvoz robe i usluga.

c. Preferirani kreditori su definirani kao IBRD, IDA, regional multilateralne razvojne banke, MMF i BIS

d. Uključuje sadašnju vrijednost jamstava.

e. Uključuje equity i kvasi-equity tipove i zajmova i equity instrumenata.

Portfelj projekata (IBRD i darovnice)
Na dan 06/30/2008

Zatvoreni projekti 21

IBRD/IDA *

Ukupna povučena sredstva (aktivni)	427.40
od čega je otplaćeno	4.70
Ukupna povučena sredstva (završeni)	1,130.92
od čega je otplaćeno	471.90
Ukupno povučeno (aktivni i završeni)	1,558.30
od čega je otplaćeno	476.60
Ukupno nepovučeno (aktivni)	699.10
Ukupno nepovučeno (završeni)	0.00
Ukupno nepovučeno (aktivni i završeni)	699.10

Aktivni projekti

Oznaka projekta ID	Naziv projekta	Posljednje izvješće o statusu			Originalni iznos u mil. USD				Razlika između očekivanih i stvarnih isplata ^m	
		Ocjena nadzora			IBRD	DAROVNICA	Otkazano	Nepovučeno	Orig.	Revid.
		Razvojni ciljevi	Napredak na provedbi	Fiskalna godina						
P100639	Kontrola onečišćenja u poljoprivredi (GEF)	Z	Z	2008		5.0				
P091715	Usklađivanje poljop. zakonodavstva s pravnom st	Z	Z	2006	30.1			26.0	17.5	
P065416	Projekt zaštite obalnih gradova od onečišćenja (Z	Z	2004	47.5			23.4	19.8	9.7
P095389	Projekt toplinarstva	UZ	Z	2006	29.8			24.1	4.3	
P086671	Razvoj sustava odgoja i obrazovanja (CRL)	Z	Z	2006	85.0			80.7	37.5	
P079978	Projekt energetske učinkovitosti	Z	UZ	2004	5.0			3.5	2.8	0.4
P071461	Projekt energetske učinkovitosti (GEF)	UZ	UZ	2004		7.0		3.4	3.1	-0.3
P098948	Projekt unutarnjih voda	Z	Z	2007	133.4			133.4	0.0	
P094341	Programski zajam za prilagodbu 2	UZ	UN	2007	197.4			65.8	-22.6	
P063546	Projekt ulaganja u mirovinski sustav	UZ	UZ	2003	27.3			12.5	12.5	
P067149	Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra	Z	Z	2003	25.7			12.5	2.2	
P071464	Obnovljivi izvori energije (GEF)	Z	UZ	2005		5.5		5.0	2.0	
P043195	Projekt obnove riječkog prometnog pravca	Z	Z	2004	204.5		9.6	88.5	21.5	-3.7
P102778	Projekt modernizacije porezne uprave (RAMP)	UN	UN	2007	68.0			68.0	0.5	
P080258	Projekt tehnološkog razvitka	UZ	UZ	2006	40.0			31.0	2.3	
P076730	Projekt socijalnog i gospodarskog oporavka	UZ	UZ	2005	45.7			39.9	24.0	
P069937	Razvoj sustava socijalne skrbi	Z	Z	2005	40.0			23.3	20.2	
P093767	Projekt integracije trgovine i transporta	Z	Z	2007	75.3			66.4	2.5	
				Ukupno	1054.8	17.5	9.6	707.4	150.1	6.1

Zadovoljavajuće (Z), umjereno zadovoljavajuće (UZ), umjereno nezadovoljavajuće (UN)

a Planirano povlačenje sredstava minus stvarno povlačenje sredstava prema projekcijama pripremljenim pri ocjeni projekata

Croatia
Postojeći portfelj IFC-a i isplate po njemu
na dan 31.05.2008.
(u mil. USD)

Odobreno FG	Tvrtka	Postojeći portfelj					Isplate				
		Zajam	Udio	**Quasi Udio	*GT/RM	Sudj.	Zajam	Udio	**Quasi Udio	*GT/RM	Sudj.
2002	Belisce	15.68	0.00	0	0	0.00	15.68	0.00	0	0	0.00
2006	Belje	62.71	0.00	0	0	0.00	62.71	0.00	0	0	0.00
1999	Croatia Capital	0.00	0.33	0	0	0.00	0.00	0.00	0	0	0.00
2002	E&S Bank	16.72	0.00	0	0	0.00	16.72	0.00	0	0	0.00
2007	GSHR Holding Ltd	43.11	17.21	0	0	29.79	43.11	14.25	0	0	29.79
2005	PBZ	109.74	0.00	0	0	0.00	109.74	0.00	0	0	0.00
0	Schwarz Group	47.03	0.00	0	0	0.00	47.03	0.00	0	0	0.00
Ukupni portfelj:		294.99	17.54	0.00	0.00	29.79	294.99	14.25	0.00	0.00	29.79

* Odnosi se na garancije i upravljanje rizicima.

** Quasi udjeli obuhvaćaju i davanje zajma i udjele u vlasništvu.